

Monitoring van de avifauna in de SBZ-V 'Poldercomplex': resultaten van het zesde jaar (2010-2011)

Broedseizoen 2010 en winterhalfjaar 2010/2011

Peter Adriaens, Wouter Courtens & Dominique Verbelen

INBO.R.2011.29

Auteurs:

Peter Adriaens, Wouter Courtens & Dominique Verbelen
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) is het Vlaams onderzoeks- en kenniscentrum voor natuur en het duurzame beheer en gebruik ervan. Het INBO verricht onderzoek en levert kennis aan al wie het beleid voorbereidt, uitvoert of erin geïnteresseerd is.

Vestiging:

INBO Brussel
Kliniekstraat 25, 1070 Brussel
www.inbo.be

e-mail:

peter.adriaens@inbo.be

Wijze van citeren:

Adriaens P., Courtens W. & Verbelen D. (2011). Monitoring van de avifauna in de SBZ-V 'Poldercomplex': resultaten van het zesde jaar (2010-2011). Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2011 (INBO.R.2011.29). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

D/2011/3241/237

INBO.R.2011.29

ISSN: 1782-9054

Verantwoordelijke uitgever:

Jurgen Tack

Druk:

Managementondersteunende Diensten van de Vlaamse overheid.

Foto cover:

natuureservaat Uitkerkse Polders (Yves Adams / Vildaphoto)

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van:

Vlaamse Overheid, Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Afdeling Maritieme Toegang in samenwerking met Natuurpunt Studie vzw, Vogelwerkgroep Mergus en Vogelwerkgroep Oostende

Monitoring van de avifauna in de SBZ-V 'Poldercomplex': resultaten van het zesde jaar (2010-2011)

Broedseizoen 2010 en winterhalfjaar 2010/'11

Peter Adriaens, Wouter Courtens & Dominique Verbelen

INBO.R.2011.29

INHOUD

MONITORING VAN DE AVIFAUNA IN DE SBZ-V 'POLDERCOMPLEX': RESULTATEN VAN HET ZESDE JAAR (2010-2011)	1
I. INLEIDING	5
II. DOEL VAN DE MONITORING	5
III. BROEDVOGELS.....	6
III.1 Materiaal en methode	6
III.2 Weersomstandigheden.....	8
III.3 Resultaten.....	9
III.3.1 Algemeen	9
III.3.2 Globaal overzicht van de inventarisatie-inspanning	9
III.3.3 Globaal overzicht van de resultaten	10
III.3.4 Soortbespreking: trends en verspreiding	13
III.3.5 Evolutie van het broedvogelbestand in de verschillende zoekzones	48
IV. Watervogels en steltlopers.....	65
IV.1 Materiaal en methode.....	65
IV.2 Resultaten	65
V. OVERWINTERENDE GANZEN	69
V.1 Materiaal en methoden	69
VI. LITERATUUR	75
VII. BIJLAGEN.....	76

I. INLEIDING

In 2005 werd gestart met de uitwerking van de taakverdelingmatrix voor de natuurinrichting van een aantal gebieden die bij Besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2000 werden aangeduid als uitbreiding aan de Speciale Beschermingszone (SBZ '3.2 Poldercomplex' (artikel 1 BVR 17/07/2000, BS 31/08/2000).

Om deze natuurontwikkelingsmaatregelen te kunnen evalueren, werd door de Afdeling Maritieme Toegang van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (Vlaamse Gemeenschap) aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek de opdracht gegeven de natuurwaarden in deze gebieden te monitoren. Dit rapport geeft de resultaten van het zesde onderzoeksjaar (juli 2010 – juni 2011) weer. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met Natuurpunt Studie vzw. Hierbij is het INBO verantwoordelijk voor de wetenschappelijke opvolging en rapportage en voeren de vrijwilligers (een 60-tal in totaal) van de Vogelwerkgroep NW-Vlaanderen (Mergus-vogelwerkgroep), de Werkgroep Uitkerkse Polders en de Vogelwerkgroep Middenkust het leeuwendeel van de broedvogelinventarisaties en watervogeltellingen uit. Het werk van deze vrijwillige medewerkers wordt gecoördineerd door een professionele kracht, Dominique Verbelen van Natuurpunt Studie vzw.

II. DOEL VAN DE MONITORING

Het hoofddoel van het monitoringproject is 'de toetsing van de maatregelen opgenomen in de taakverdelingmatrix met betrekking tot de effectieve inrichting van natuurcompensatiegebieden voor de verdere uitbouw van de achterhaven van Zeebrugge, opgenomen in de ontwerp-overeenkomst zoals door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op 4 maart 2005'. In het eerste onderzoeksjaar werd hiertoe een methodiek voor een gedetailleerde monitoring en opvolging opgesteld (Courten *et al.*, 2006) die jaarlijks op dezelfde manier wordt toegepast. De resultaten van de monitoring zullen worden gebruikt om de natuurdoelen op projectniveau te toetsen.

In tweede instantie wordt de algemene evolutie van de avifauna in het Poldercomplex opgevolgd. Hiertoe werd een methodiek voor een gebiedsdekkende monitoring van de avifauna in het volledige vogelrichtlijngebied opgesteld. Daarom worden ook delen van het studiegebied buiten de compensatiezone bij de monitoring betrokken.

III. BROEDVOGELS

P. Adriaens , W. Courtens & D. Verbelen

III.1 Materiaal en methode

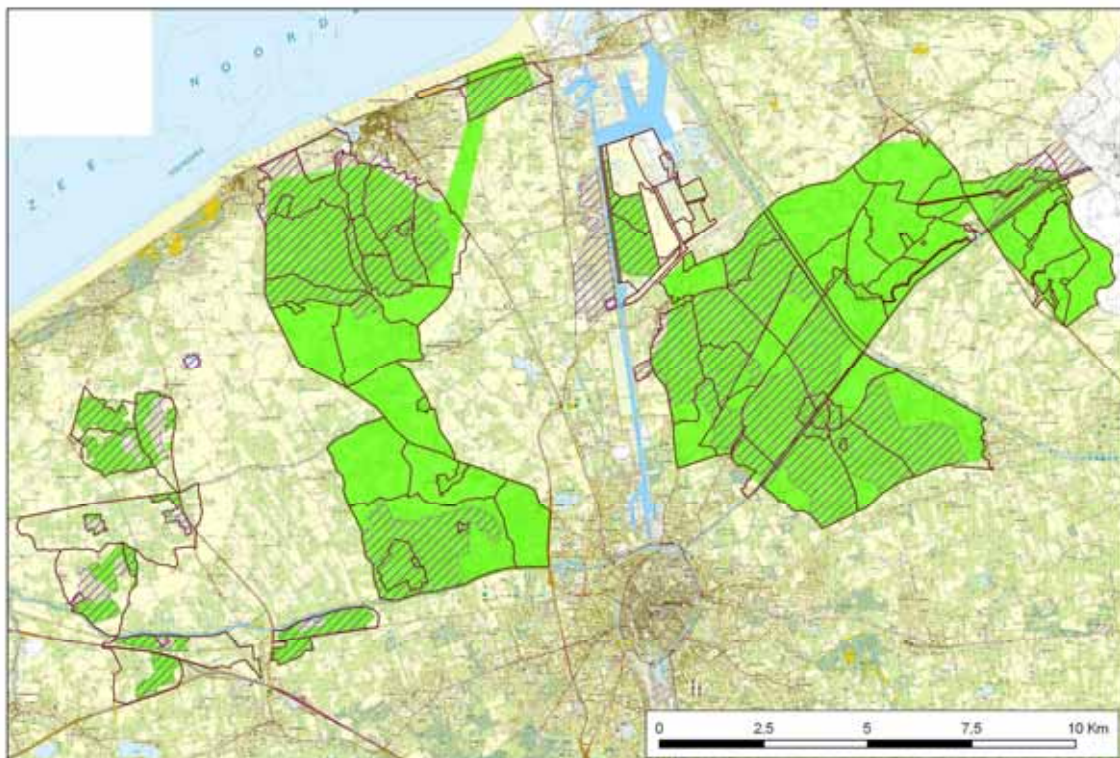
De broedvogelinventarisaties worden hoofdzakelijk uitgevoerd door vrijwilligers van de Vogelwerkgroep NW-Vlaanderen (Mergus-vogelwerkgroep), de Werkgroep Uitkerkse Polders en de Vogelwerkgroep Middenkust (zie Bijlage 4). Een aantal gebieden wordt door het INBO geteld. De coördinatie van het inventarisatiewerk gebeurt door Dominique Verbelen van Natuurpunt Studie vzw.

Opzet van de broedvogelinventarisatie

Enerzijds worden de aantallen en broedlocaties van een aantal geselecteerde soorten (zie Bijlage 1) in de zoekzones nauwkeurig opgevolgd, anderzijds worden de populaties van deze soorten in het volledige vogelrichtlijngebied bepaald. Gezien het schaalverschil tussen deze twee luiken worden de data op twee verschillende manieren verzameld. Daar het gaat om een monitoringproject gebeuren de tellingen jaarlijks op dezelfde gestandaardiseerde manier waardoor de resultaten over de jaren heen vergelijkbaar zijn en betrouwbare trends kunnen worden vastgesteld.

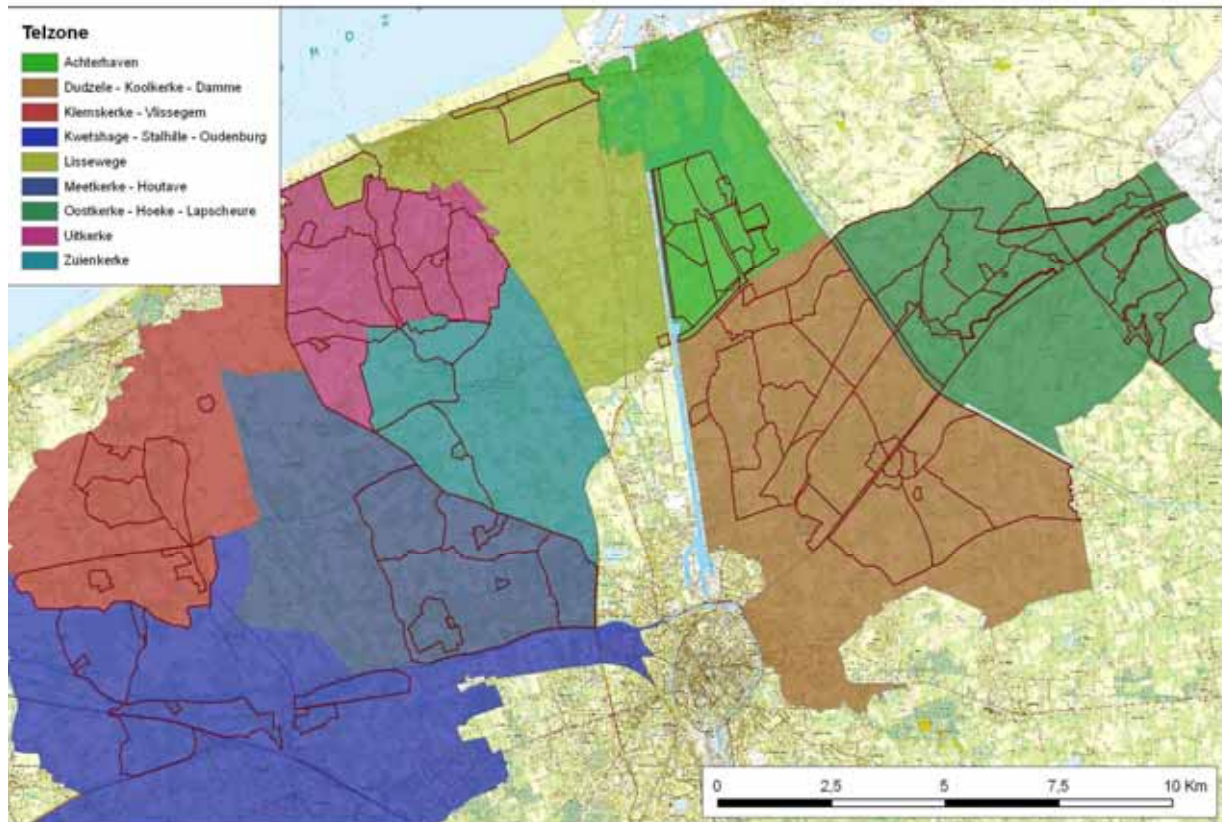
Praktische uitvoering van de broedvogelinventarisatie

Bij de aanvang van het project werden het volledige vogelrichtlijngebied en het geschrapte gedeelte ingedeeld in 121 kleinere eenheden of telgebieden (Figuur 1 en Bijlagen 3a & 3b). Dit wordt in wat volgt 'het studiegebied' genoemd. Ook werden drie extra gebieden gelegen in de achterhaven maar buiten deze zone meegenomen. Vanaf 2010 worden ook twee extra gebieden (Ter Doest en Lissewege) geteld. Al deze gebieden worden elk op een gestandaardiseerde manier door één of meerdere personen geïnventariseerd. De verschillende telgebieden behoren tot negen telzones (Figuur 2). Voor een gedetailleerde beschrijving van de verschillende telzones wordt verwezen naar Courtens & Verbelen (2008).

Figuur 1. Situering van de verschillende zoekzones (paarse arcering), deelgebieden (rode begrenzing) en vogelrichtlijngebied 'Poldercomplex' (lichtgroen).

Figuur 2. Overzicht van de ligging van de verschillende telzones.

De geselecteerde soorten zijn in de eerste plaats alle soorten waarvoor de SBZ werd aangeduid en alle andere soorten van de Bijlage I van de Vogelrichtlijn. Aanvullend worden ook enkele aandachtsoorten voor Vlaanderen geteld: een aantal soorten van de Rode Lijst van de Vlaamse Broedvogels (Devos *et al.*, 2004) en soorten waarvan in de SBZ minstens 5% van de Vlaamse populatie broedt (gebaseerd op Vermeersch *et al.*, 2004). De lijst van de getelde soorten en hun specifieke status is weergegeven in Bijlage 1.

Inventarisatie volgens de uitgebreide territoriumkarteringsmethode

De methode die wordt gevolgd in de zoekzones voor de natuurcompensaties, de achterhaven van Zeebrugge en een tiental andere telgebieden, is de uitgebreide territoriumkarteringsmethode (UTK-methode) zoals beschreven in Hustings *et al.* (1985) en aangepast naar Anselin *et al.* (2003) en vooral naar van Dijk (2004). Bij de start van het project werd een aantal gebieden geselecteerd waar de broedvogels jaarlijks aan de hand van de UTK-methode worden geteld. Deze gebieden worden elk jaar op deze manier geteld. Het gaat onder andere om de zoekzones 1 tot 9 en een aantal referentiegebieden verspreid over de volledige Oostkustpolders. De zoekzones 10 en (nieuwe) 10bis zijn zodanig groot dat een gebiedsdekkende kartering aan de hand van de UTK-methode niet mogelijk werd geacht. Hier wordt een kleiner aantal telgebieden volgens deze methode geteld. De gebieden die in 2010 aan de hand van de UTK-methode werden geteld zijn weergegeven in Figuur 3.

In deze gebieden worden minstens vijf telrondes gelopen wat voldoende is om een accuraat beeld te krijgen van het aantal koppels van elke soort en van de ligging van de verschillende territoria van deze koppels. De uiteindelijke vorm van deze broedvogelgegevens is een kaart met puntsgewijze notering van het vermoedelijke centrum van het territorium van elke bestudeerde soort en laat toe om naast de exacte aantallen van elke soort ook een zicht te krijgen op de precieze verspreiding en de geprefereerde habitat.

Gebiedsdekkende broedvogelinventarisatie

Om een beeld te krijgen van de evolutie van de belangrijkste broedvogelsoorten in het gebied worden deze soorten jaarlijks in het volledige Poldercomplex geteld. Elk gebied wordt hiertoe minstens driemaal bezocht. Voor elke soort wordt op deze manier een goed beeld verkregen van het aantal koppels per telgebied. Voor een groot aantal telgebieden werden in 2010 ook puntgegevens van de territoria verzameld (Figuur 3 pagina 8). Het doorgeven van deze puntgegevens is optioneel en is afhankelijk van de waarnemers. Ze kunnen worden beschouwd als extra informatie, het niet beschikbaar zijn van puntgegevens voor deze gebieden heeft verder geen consequenties voor de evaluatie van de natuurcompensaties.

III.2 Weersomstandigheden

In Tabel 1 worden de gemiddelde maandtemperatuur en het neerslagtotaal tijdens het broedseizoen 2010 en het jaarlijks temperatuur- en neerslaggemiddelde voor het meetstation Knokke-Zwin weergegeven (KMI, 2010). Het gehele voorjaar bleven zowel de gemiddelde temperaturen als de neerslagtotalen onder de maandelijkse gemiddelden.

Te Ukkel werd de maand maart gekenmerkt door normale temperaturen en neerslagwaarden. In april lag de gemiddelde temperatuur er echter abnormaal* hoog en de hoeveelheid neerslag zeer abnormaal** laag. In mei waren de waarden opnieuw normaal maar in juni werden zeer abnormaal** hoge temperaturen en zeer abnormaal** lage neerslaghoeveelheden gemeten.

* abnormaal= verschijnsel bereikt of overtroffen éénmaal in 6 jaar

** zeer abnormaal = verschijnsel bereikt of overtroffen éénmaal in 10 jaar

Tabel 1. Gemiddelde maandtemperatuur, normale gemiddelde maandtemperatuur, neerslaghoeveelheid en normale neerslaghoeveelheid tijdens het broedseizoen 2010 in het meetstation Knokk-Zwin.

	Gemiddelde maandtemperatuur (°)	Normale gemiddelde maandtemperatuur (°)	Neerslag- hoeveelheid (mm)	Normale neerslag- hoeveelheid (mm)
maart	6,7	8,5	41,6	47,0
april	8,9	11,9	26,6	45,0
mei	10,4	15,4	42,5	51,0
juni	15,5	18,3	45,8	57,0

III.3 Resultaten

III.3.1 Algemeen

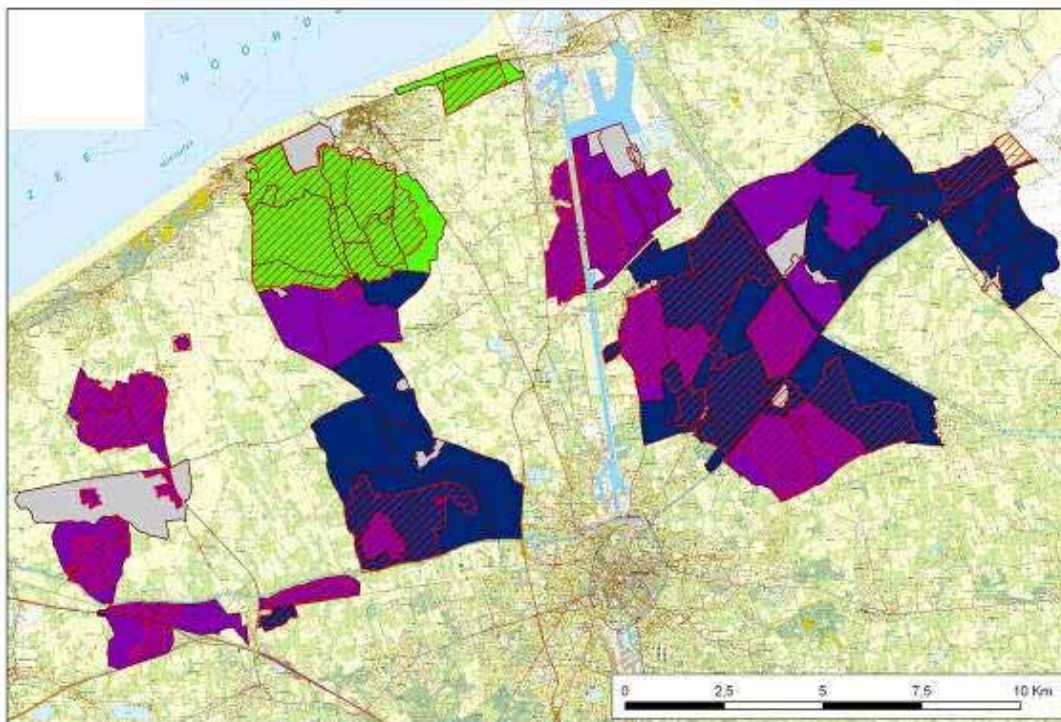
Tussen begin april en eind juni werd in het volledige vogelrichtlijngebied een aantal op voorhand geselecteerde soorten geïnventariseerd. De lijst met getelde soorten is te vinden in Bijlage 1. Een overzicht van de inventarisatie-inspanning wordt gegeven in paragraaf III.3.2.

Er werd nauwelijks afgeweken van de methodiek beschreven in het eindrapport van het tweede monitoringjaar (Courstens *et al.*, 2006). Wel werden Rietzanger en Blauwborst gebiedsdekkend geteld. Bovendien werden van zo veel mogelijk gebieden die niet volgens de UTK-methode werden geteld puntgegevens verzameld.

III.3.2 Globaal overzicht van de inventarisatie-inspanning

Figuur 3 geeft een overzicht van de inventarisatie-inspanning in het projectgebied. Naar aanleiding van de toevoeging van de zoekzone 10bis werd in 2010 gestart met de monitoring van twee nieuwe telgebieden: Ter Doest en Lissewege. Van de 126 onderscheiden telgebieden werden er 48 aan de hand van de UTK-methode geteld. Negen deelgebieden werden niet geteld, acht hiervan zijn dorpscentra of andere urbane zones waar geen voor het project relevante soorten broeden.

Voor alle telgebieden die volgens de UTK-methode werden geteld, zijn puntgegevens beschikbaar. In totaal werden 1512 puntlocaties van territoria verzameld. Van 54 andere gebieden werden tevens puntgegevens doorgegeven. Voor alle gebieden werden in totaal 2270 puntgegevens ingevoerd. Deze gegevens werden verzameld door ruim 50 tellers. In totaal werden meer dan 1000 manuren besteed aan deze broedvogelinventarisatie.

Figuur 3. Overzicht van de inventarisatie-inspanning in 2010. Aangeduid zijn de verschillende deelgebieden (rode omranding), de gebieden die volgens uitgebreide territoriumkartering werden geteld (paarse vlakken), de gebieden die niet of onvolledig werden geteld (grijze vlakken), de gebieden waar additionele puntgegevens werden verzameld (blauwe vlakken) en de zoekzones (rode arcering).

III.3.3 Globaal overzicht van de resultaten

Tabel 1 geeft een overzicht van de evolutie van de aantallen van de onderzochte soorten in het studiegebied van 1991 tot 2010. In 2010 kwamen zeven soorten van de Bijlage 1 van de Vogelrichtlijn tot broeden in het Poldercomplex. Voor het tweede jaar op rij werd een territorium van Roerdomp vastgesteld in Rietveld De Pelikaan. Woudaap en Porseleinhoen bleken in 2010 uit dit gebied verdwenen. Een territorium van Kwak werd vastgesteld in de Steenbakkerij van Hoeke. Bruine Kiekendief kende een relatief goed jaar met 11 territoria, 4 meer dan in 2009. De populatie Kluut nam voor het derde jaar op rij af: in 2010 werden 128 koppels geteld, 75 minder dan op het hoogtepunt in 2007. In het Pompje kwamen dit jaar 19 koppels tot broeden wat vergelijkbaar is met de aantallen in 2009 (20). Visdief neemt mondjesmaat toe in het Poldercomplex, zeven koppels werden geteld in 2010. Ook werd een territorium van IJsvogel vastgesteld. Blauwborst kende een erg goed jaar met een toename van 40% tegenover 2009.

De meeste weidevogels kenden een goed tot zeer goed broedseizoen. De aantallen Tureluur (188 territoria) handhaafden zich op het hoge niveau van de voorbije twee jaar. Bergeend (248), Slobeend (108) en Grutto (362) lagen tussen de aantallen van de vorige jaren in. Wel werden in de verschillende telzones vaak andere trends vastgesteld. Zowel Kuifeend (103 koppels) als Scholekster (243) haalden de hoogste aantallen ooit. Rietzanger kende voor het vijfde jaar op rij een stijging (+19% tegenover 2009) tot 1220 territoria. Ook voor Snor was het met 4 zangposten een goed jaar. Cetti's Zanger en Graszanger kenden - zoals verwacht kon worden na de strenge winter 2009/10 - een sterke daling met resp. een afname van 21 en 40%.

Tabel 1. Aantalsevolutie van de broedvogels van Bijlage I van de Vogelrichtlijn, de Rode Lijst van de Vlaamse broedvogels en de soorten die de 5%-norm halen in het vogelrichtlijngebied 'Poldercomplex' van 1991 tot 2010. VRL: al dan niet voorkomend op Bijlage I van de Vogelrichtlijn; RL: categorie op de Rode Lijst van de Vlaamse broedvogels (MUB: met uitsterven bedreigd; B: bedreigd; KW: kwetsbaar; Z: zeldzaam; nt: niet op de Rode Lijst; -: niet op de Rode Lijst maar voldoende aan criteria voor de categorie 'zeldzaam'); PV: grootte van de Vlaamse populatie (gebaseerd op Vermeersch *et al.* (2006) (aantallen voor de periode 2003-2005); grijze waarden gebaseerd op Vermeersch *et al.* (2004) (aantallen voor de periode 2000-2002)).

	Soort	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	VRL	RL	PV	
Bijlage I	Roerdomp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	x	MUB	6 - 14	
	Woudaapje	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7	1	0	x	MUB	8 - 15
	Kwak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	x	Z	40515
	Kleine Zilverreiger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	x	Z	33 - 36
	Bruine Kiekendief	4	6	7	11	8	7	8	8	11	12	14	12	11	11	11	9	8	10	7	11	x	KW	145 - 155	
	Grauwe Kiekendief	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	MUB	0
	Kwartelkoning	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	MUB	0 - 2
	Porseleinhoen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	x	B	2 - 20
	Steltkluut	0	0	0	0	0	0	1	0	0	9	0	0	0	0	9	1	1	1	4	0	0	x	Z	0 - 10
	Kluut	48	50	61	102	71	79	90	99	98	98	68	70	75	83	110	145	203	176	151	128	x	KW	350 - 400	
	Visdief	0	1	0	0	0	1	1	2	2	2	2	?	1	2	1	1	1	1	1	4	7	x	B	2450 - 3250
	Velduil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	Z	0
	IJsvogel	1	1	1	1	5	3	3	0	1	4	3	3	3	0	2	0	3	0	0	1	x	KW	> 600	
	Blauwborst	20	25	55	80	100	120	155	95	(51)	70	105	68	65	-	-	117	199	183	200	290	x	nt	2859-3783	
Rode Lijst & > 5%	Smient	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	1	3	2	3	1		-	1 - 3	
	Pijlstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	?	0	0	1	0	2	0	0	0		Z	1 - 3	
	Zomertaling	1	7	8	11	3	3	5	7	8	13-14			?	5	13	17	4	6	11	5		B	100 - 150	
	Watersnip	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		MUB	17 - 35	
	Tureluur	45	48	48	53	55	81	84	84	92	116	112	109	135	108	105	162	144	187	189	188		KW	413-456	
	Paapje	?	?	?	?	2	?	?	?	?	?	?	?	?	0	0	0	0	0	0	0	0		MUB	2 - 5
	Tapuit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0			8 - 12	
	Snor	?	?	1	?	1	2	8	?	?	?	?	?	0	0	0	2	1	1	1	4		MUB	11 - 21	
	Graszanger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	?	0	-	12	17	33	25	8	3		Z	17 - 34	
	Cetti's Zanger	?	1	1	?	?	?	?	?	?	?	?	?	6	6	10	25	49	63	47	44		Z	18 - 65	
	Rietzanger	(4)	(2)	38	30	65	50	80	(16)	55	83	142	111	55	-	-	618	674	767	988	1220		B	2116-2738	
Baardmannetje	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	5	8	8	7	8		KW	13 - 22		
Buidelmees	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0		Z	4-10		
> 5%	Bergeend	69	87	101	100	123	131	126	135	151	160	202	231	160	154	195	260	202	224	232	248		nt	2130-2821	
	Grutto	146	152	142	190	192	187	188	191	201	262	310	341	338	322	273	339	356	370	371	362		nt	1042-1272	
	Slobeend	70	78	72	60	44	30	36	49	52	49	58	59	54	54	95	99	69	98	124	108		nt	817-1087	
	Kuifeend	26	64	97	58	84	50	60	71	89	60	45	83	48	30	24	58	64	67	102	103		nt	1450-2050	
Scholekster	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	120-125		?	131	128	191	169	189	200	243		nt	1800-2500		

De donkergrijze aantallen voor Blauwborst en Rietzanger duiden op (sterk) onvolledige tellingen. Het is nagenoeg onmogelijk om voor deze soorten buiten het kader van een uitgebreid monitoringsproject jaarlijks betrouwbare aantallen te bekomen. Beide soorten broeden vooral in rietkragen tussen sloten en kunnen enkel bij intensief bezoek van een gebied - waarbij al deze lijnvormige elementen worden afgelopen - op een goede manier in kaart worden gebracht. De aantallen voor Blauwborst voor de periode 1991-1997 geven wel een betrouwbare trend weer gezien deze soort in een aantal jaren intensief werd geïnventariseerd, precies om de toename van deze soort in de regio goed te kunnen documenteren. De lichtgrijs ingekleurde aantallen voor Bergeend en Scholekster geven een onderschatting van de werkelijke aantallen weer als gevolg van een lagere inventarisatie-inspanning in deze jaren. Deze soorten broeden o.a. vaker op akkers dan de 'echte' weidevogels zoals Tureluur en Grutto en werden in de 'grijze' jaren minder intensief geteld. Voor soorten als Tureluur en Grutto geldt dit in mindere mate gezien de op grasland broedende soorten jaarlijks op een vergelijkbare manier werden geteld.

In bovenstaande tabel werden de gegevens van de telgebieden Plasjes Pelikaan, Weiden Distrigas en Weiden Spoorweg Oost omwille van de vergelijkbaarheid met de cijfers in de jaren voor de start van het project niet opgenomen. De aantallen in deze gebieden (te vinden in Bijlage 2) zijn wel meegenomen in de vergelijkende tabellen tussen jaren bij de verschillende soorten. Deze gebieden zijn een onderdeel van de habitats die niet gelegen zijn in het geschrapt SBZ-V en die opgenomen zijn in de afgesloten overeenkomst en afsprakenmatrix met betrekking tot de gebieden met natuurwaarden buiten het SBZ-V¹.

---

¹ Op 22 april 2005 ondertekenden het Vlaamse Gewest, de Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen en de Vlaamse Landmaatschappij een overeenkomst over de realisatie van de natuurcompensaties die de verdere ontwikkeling van achterhaven van Zeebrugge mogelijk maken.

III.3.4 Soortbespreking: trends en verspreiding

Soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn

Roerdomp *Botaurus stellaris*

Er werden twee territoria opgetekend, namelijk in het Rietveld De Pelikaan (waar ook in 2009 een territorium werd vastgesteld) en op de Opgespoten Terreinen Distrigaz, eveneens in de Achterhaven van Zeebrugge. Beide territoria bevonden zich buiten de SBZ.

Roerdomp, Roksem, 9 januari 2011 (Peter Adriaens)

Kwak *Nycticorax nycticorax*

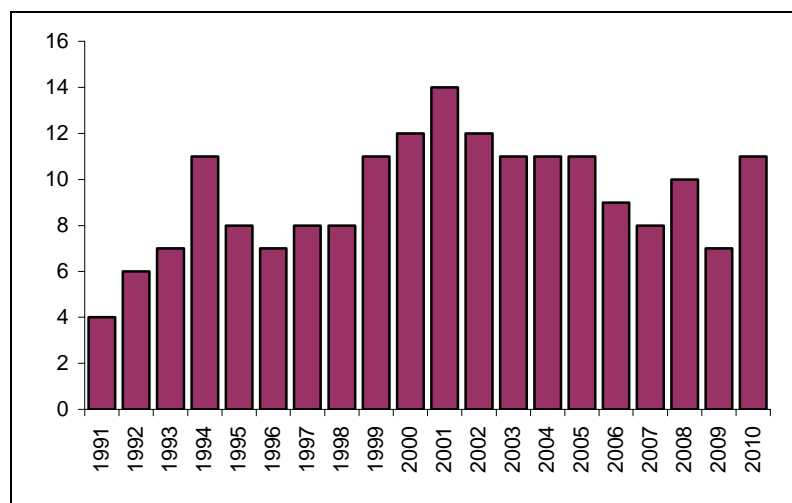
Voor het eerst sinds het begin van de tellingen kwam de soort in de SBZ tot broeden: één koppel in Steenbakkerij Hoeke. Mogelijk gaat het om vogels van de nabijgelegen kolonie in de Zwinbosjes. Ook de voorbije jaren werden in de Steenbakkerij Hoeke adulte Kwakken gezien tijdens het broedseizoen. Deze waarnemingen leidden voorheen echter nooit tot (vermoedelijke) territoria, al lijkt het niet onwaarschijnlijk dat deze geheimzinnige (vaak nachtactieve) reigerachtige al meerdere jaren in dit niet toegankelijk en moeilijk overzichtelijk gebied heeft gebroed.

Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*

Aantalstrend & verspreiding

Met 11 broedparen had de Bruine Kiekendief een goed broedseizoen in 2010. Dit betekent een stijging van meer dan 50% ten opzichte van 2009 (Figuur 4). Het broedbestand schommelt wel nogal sterk de laatste jaren, zodat het moeilijk is om te spreken van een duidelijk zichtbare trend. De territoria waren

gevestigd in Hoge Moeren Houtave, Jagersput Stalhille, Kleiputten Oostkerke, de Lievegeleedkreek, Reigersweiden Uitkerke, Tureluursweiden Uitkerke, Rietveld Pelikaan, Stadswallen Damme-West, Weiden Hagebos, Weiden Pompje en de Zwinvaartpolder. Op één na (Rietveld Pelikaan) bevonden alle broedgevallen zich binnen de SBZ.

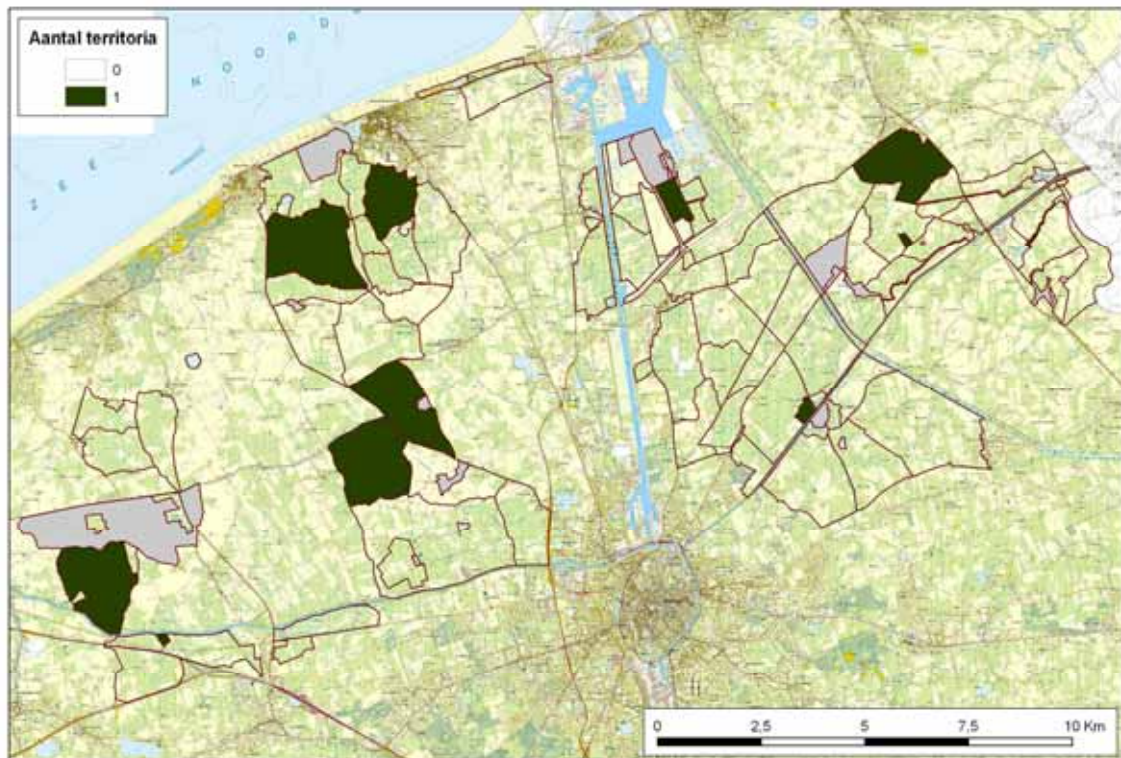

Figuur 4. Aantalsverloop van Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* in het studiegebied in de periode 1991-2010.

Tabel 2. Aantalsevolutie van Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	-1	-1	0	0	1	+100%
Dudzeelse Polder	0	0	0	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	-1	0	0	0	1	+100%
Klemskerke - Vlissegem	0	0	0	0	0	-
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	+1	+1	0	3	2	-33%
Lissewege	0	0	0	0	0	-
Meetkerke - Houthave	0	-1	0	0	1	+100%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	+2	+1	-1	3	3	0
Uitkerke	-2	+1	-1	1	2	+100%
Zuienkerke	-1	+1	-1	0	1	+100%
Totaal	-2	+1	-3	7	11	+57%

Figuur 5. Aantallen en verspreiding van territoria van Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Kluut *Recurvirostra avosetta*

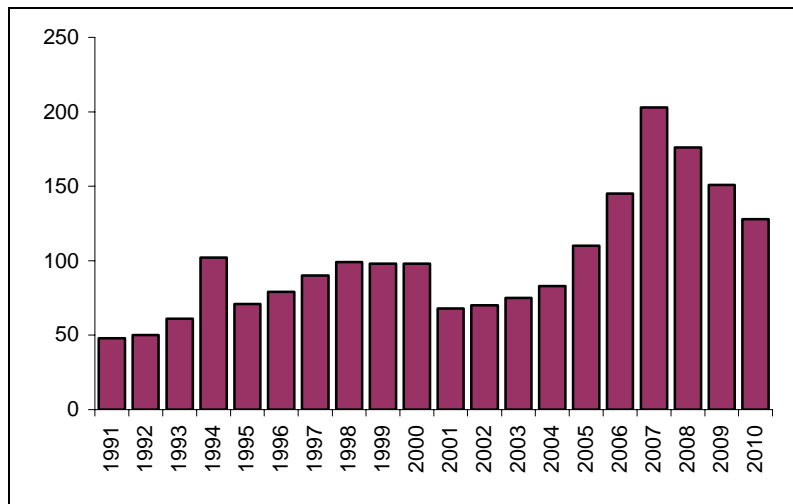
Aantalstrend, verspreiding en dichtheden

De resultaten van 2010 bevestigen de dalende trend sinds 2007. Met 136 broedparen lag het totale aantal 10% onder dat van 2009 (Figuur 6 en tabel 3). Hoewel de soort er in enkele gebieden relatief goed op vooruitging, was het vooral de achteruitgang in Uitkerke, het bolwerk van de populatie, die zwaar doorwoog op de totale resultaten (van 111 naar 85 broedparen).

De soort vestigde zich in twee telzones waar ze de voorbije jaren afwezig was: Achterhaven Zeebrugge (8 territoria) en Dudzeelse Polder (1 territorium). Verder waren er nog territoria in de telzones Dudzele-Koolkerke-Damme (5), Klemskerke-Vlissegem (8), Kwetsbage-Stalhille-Oudenburg (19) en Oostkerke-Hoeke-Lapscheure (10). Van de 136 territoria lagen er 8 buiten de SBZ.

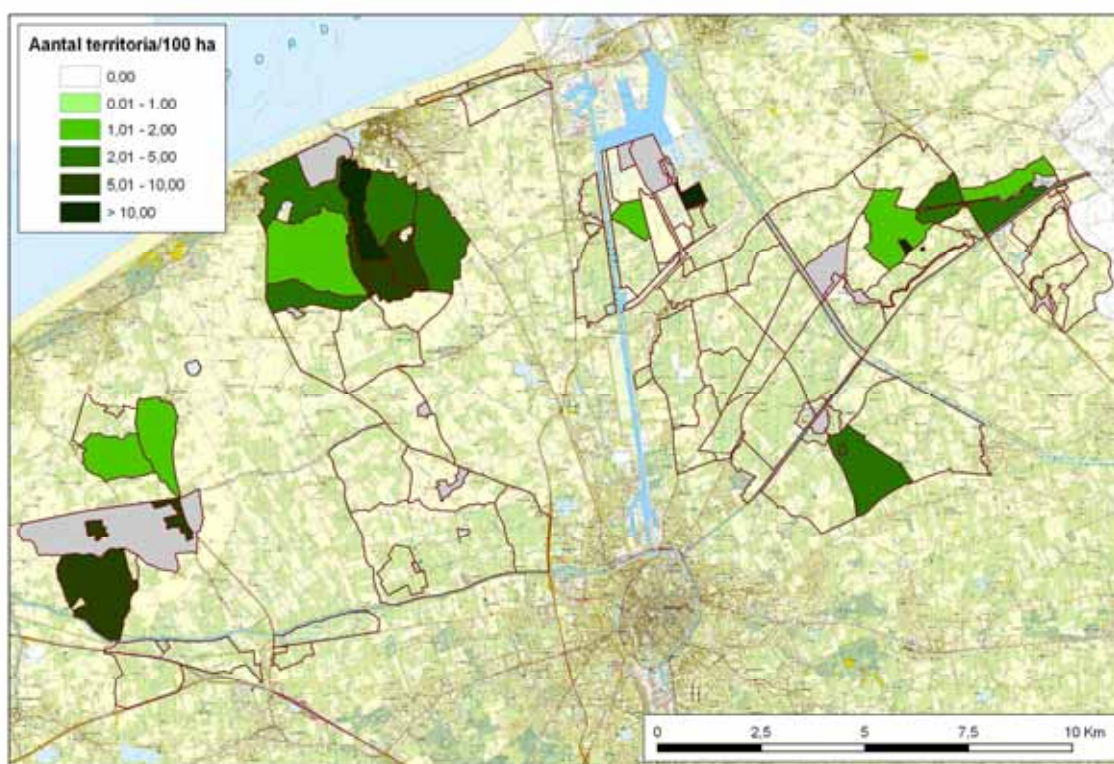
Kluut, pullus, Eendekooi Lissewege, 13 mei 2011 (Peter Adriaens)

Figuur 6. Aantalsverloop van Kluut *Recurvirostra avosetta* in het studiegebied in de periode 1991-2010.

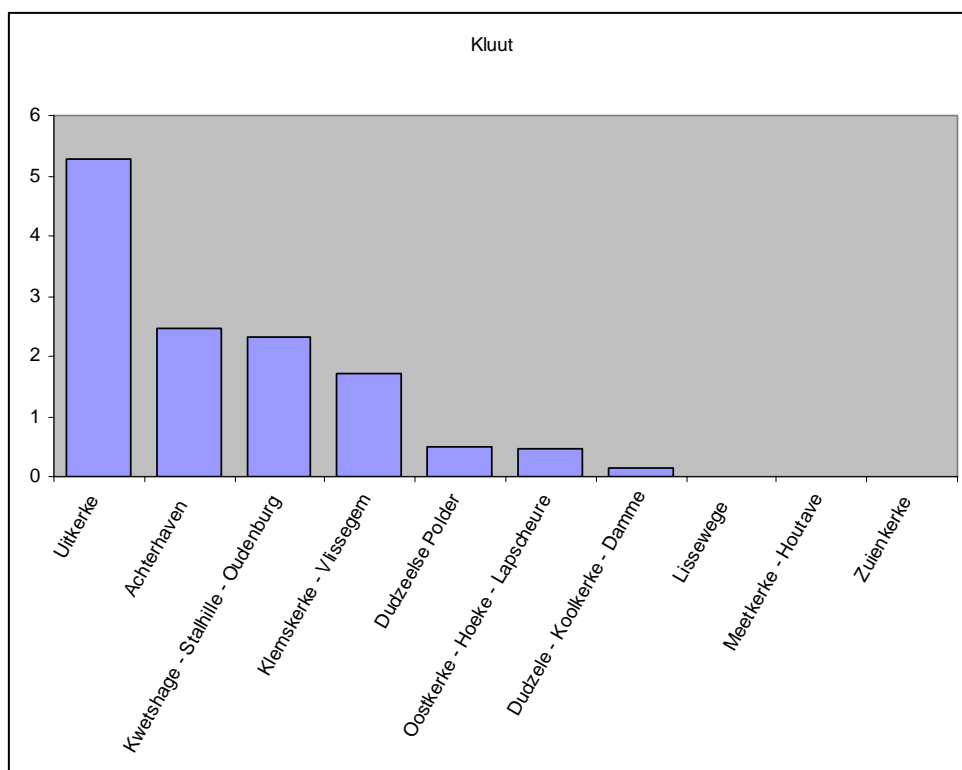
Tabel 3. Aantalsevolutie van Kluut *Recurvirostra avosetta* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	-4	0	0	0	8	+800%
Dudzeelse Polder	0	0	-3	0	1	+100%
Dudzele - Koolkerke - Damme	-1	+1	0	3	5	+67%
Klemskerke - Vlissegem	+2	+5	-1	8	8	0
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	+3	-1	+10	20	19	-5%
Lissewege	0	0	0	0	0	-
Meetkerke - Houthave	0	0	0	0	0	-
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	+1	-1	+1	9	10	+11%
Uitkerke	+55	-31	-32	111	85	-23%
Zuienkerke	0	0	0	0	0	-
Totaal	+56	-27	-25	151	136	-10%

Figuur 7. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Kluut *Recurvirostra avosetta* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Net als voorgaande jaren waren de grootste dichtheden van Kluut te vinden in de Uitkerkse Polders (Figuur 8). De dichtheid blijft er echter afnemen: in 2010 bedroeg ze 5,1 territoria/100 ha, tegenover 6,9 terr/100ha in 2009. Zoals elk jaar was de lokale dichtheid het grootst in de Velduilweiden te Uitkerke (32,8 terr/100ha), Gruttoweiden Noord (16,3) en Gruttoweiden Zuid (9,3). Dit betekent dat er tegenover vorig jaar een duidelijke verschuiving was naar de Velduilweiden, terwijl de aantallen in de Gruttoweiden achteruit gingen. Vermeldenswaard is ook de dichtheid in Weiden Distrigas, net buiten de SBZ: 30,7 terr/100 ha. In Weiden Pompje, een gebied dat in 2009 ingericht werd in het kader van de natuurcompensaties, bedroeg de dichtheid 6,7 terr/100 ha. De gemiddelde dichtheid in het Poldercomplex bedroeg 1,2 terr/100ha.

Figuur 8: Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Kluit *Recurvirostra avosetta* in de verschillende telzones in 2010.

Visdief *Sterna hirundo*

Met in totaal 16 broedparen deed Visdief het in de SBZ veel beter dan andere jaren. De meeste koppels kwamen tot broeden in Weiden Distrigas (9) en de Velduilweiden te Uiterkerke (6), maar er was ook één territorium in de Eendenkooi te Lissewege. Dit laatste gebied werd ingericht in het kader van de natuurcompensaties.

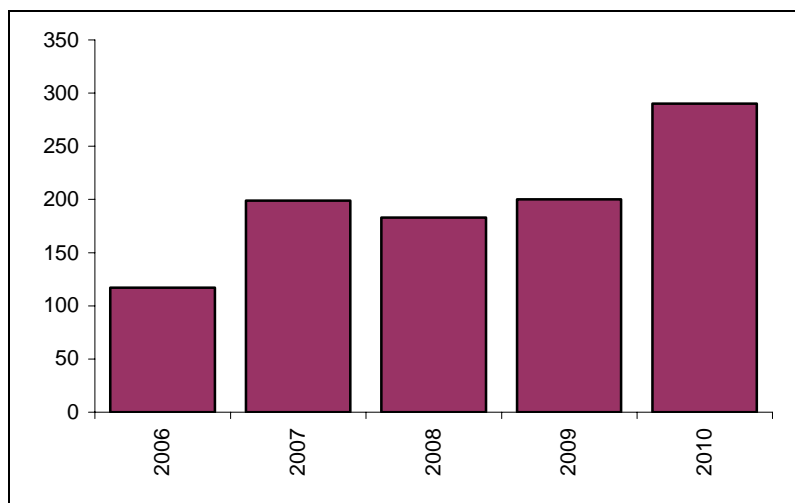
IJsvogel *Alcedo atthis*

Eén paar kwam tot broeden in Rombautswerve Weidecomplex.

Blauwborst *Luscinia svecica*

Aantalstrend, verspreiding en dichtheden

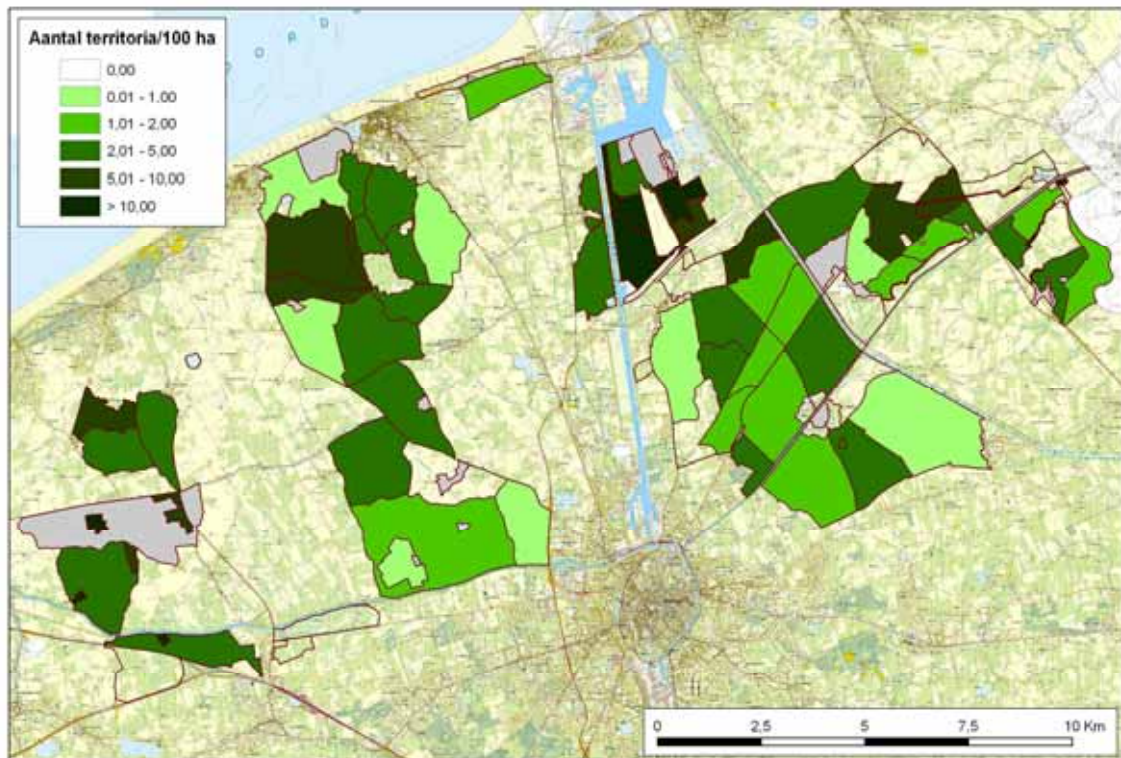
Deze soort kende in 2010 een opvallende aantalsstijging (+40% over het volledige studiegebied). Het was van 2007 geleden dat zich nog zo'n duidelijke stijging aftekende (Tabel 4). Het aantal broedparen steeg in alle telzones sterk. De toename was het sterkst in de Achterhaven, Uiterkerke en de telzone Zuilenkerke. Van de in totaal 295 getelde broedparen zaten er 19 in het geschrapte deel van de SBZ, 4 in de drie extra gebieden in de Achterhaven en 7 in de nieuwe telgebieden Lissewege en Ter Doest.

Figuur 8. Aantalsverloop van Blauwborst *Luscinia svecica* in het studiegebied in de periode 2006-2010.

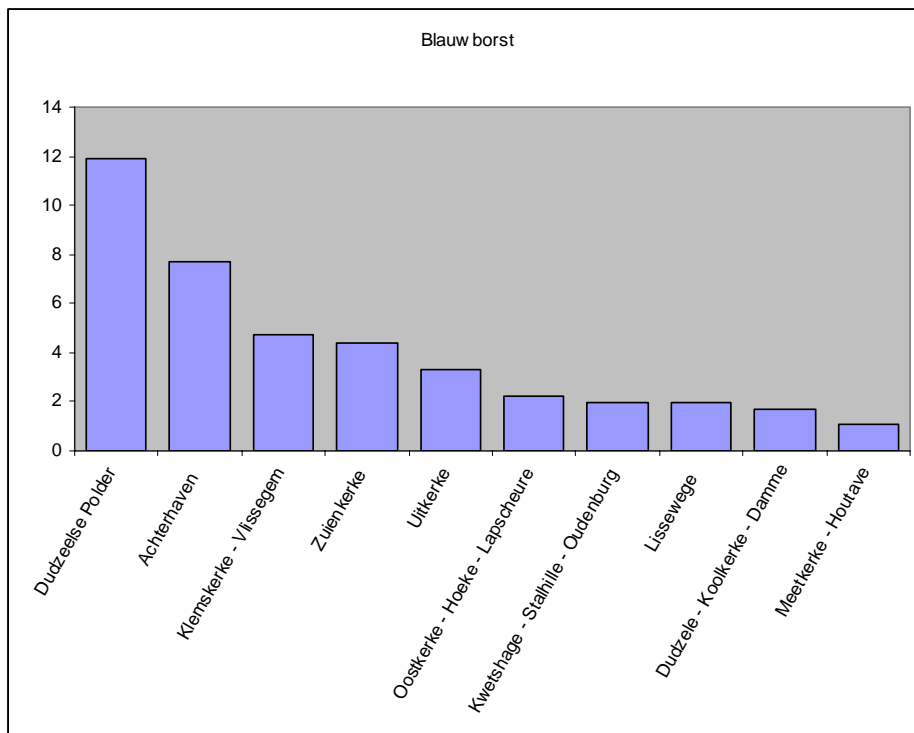
Tabel 4. Aantalsevolutie van Blauwborst *Luscinia svecica* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	+11	-11	-3	13	25	+92%
Dudzeelse Polder	+1	+3	+4	20	24	+20%
Dudzele - Koolkerke - Damme	+15	+4	+13	44	55	+25%
Klemskerke - Vlissegem	+4	-1	+2	16	22	+38%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	+6	+4	-2	15	16	+7%
Lissewege	+2	0	0	1	2	+100%
Meetkerke - Houthave	+3	-12	+5	11	15	+36%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	+18	-4	+3	34	47	+38%
Uitkerke	+3	+1	-6	35	54	+54%
Zuilenkerke	+9	-1	+1	16	28	+75%
Totaal	+72	-17	+17	205	288	+40%

Figuur 9. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Blauwborst *Luscinia svecica* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Ook de gemiddelde dichtheid in het studiegebied steeg opvallend: van 1,9 territoria per 100 ha in 2009 naar 2,6 terr/100 ha in 2010. Net als vorig jaar scoorde de Dudzeelse Polder het best en nam ook daar de dichtheid verder toe tot 11,9 terr/100 ha. In de Achterhaven lag de dichtheid dubbel zo hoog als in 2009: ze bedroeg er nu 7,7 terr/100 ha, met vooral in het Rietveld Pelikaan een sterke concentratie (27,3 terr/100 ha). In de meeste andere telzones lag de gemiddelde dichtheid tussen de 2 en 4 terr/100 ha.

Figuur 10. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Blauwborst *Luscinia svecica* in de verschillende telzones in 2010.

Soorten > Vlaamse 5%-norm en voorkomend op de Rode Lijst

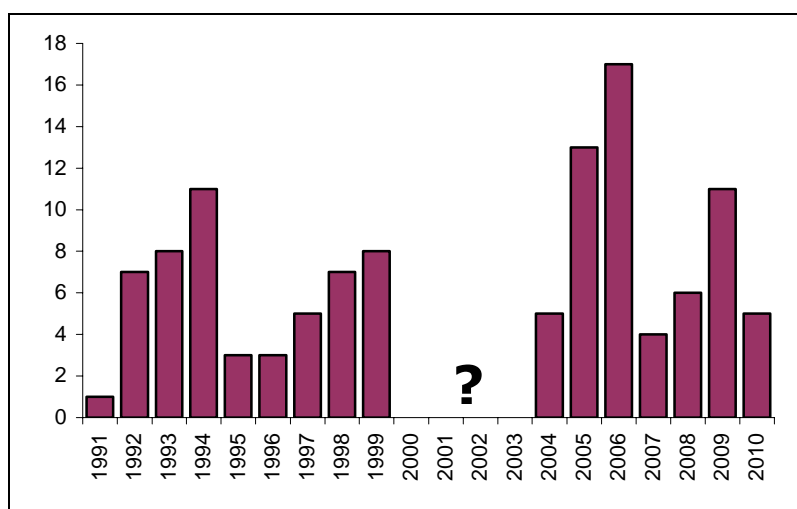
Smient *Anas penelope*

Er werd één territorium vastgesteld van deze soort in de Gruttoweiden Zuid te Uitkerke.

Zomertaling *Anas querquedula*

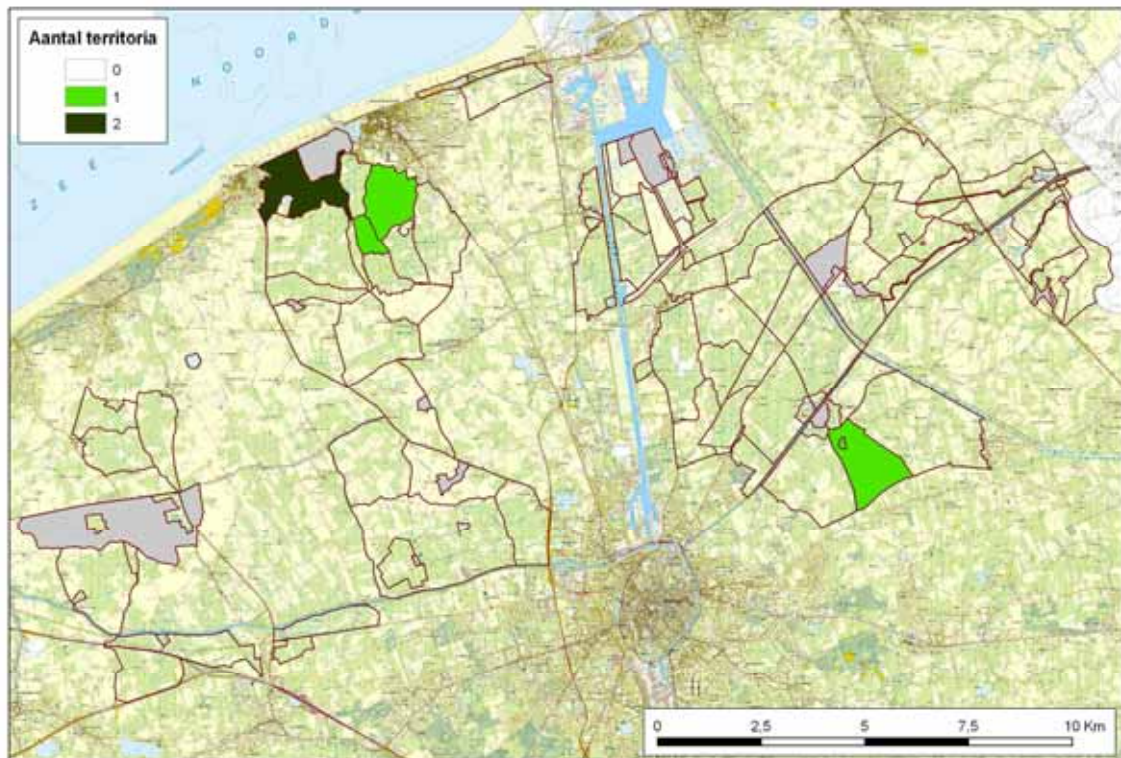
Aantalstrend en verspreiding

Het broedbestand van Zomertaling schommelt vrij sterk. Met slechts 5 territoria lag het aantal broedgevallen ruim de helft lager dan in 2009 (Figuur 10). De Uitkerkse Polders zijn duidelijk nog steeds belangrijk voor de soort in het Poldercomplex: 4 van de 5 territoria waren er gevestigd. Het vijfde territorium bevond zich in de Branddijk te Damme (Figuur 11).

Figuur 10. Aantalverloop van Zomertaling *Anas querquedula* in het studiegebied in de periode 1991-2010.

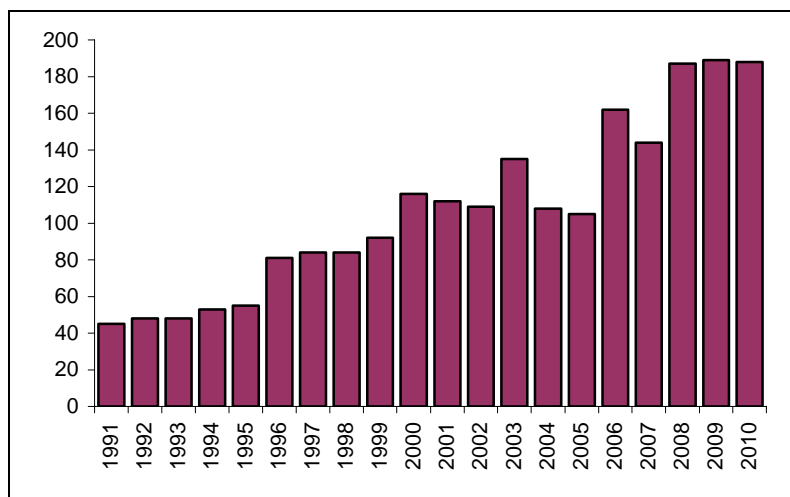

Figuur 11. Aantallen en verspreiding van territoria van Zomertaling *Anas querquedula* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Tureluur *Tringa totanus*

Aantalstrend, verspreiding en dichtheden

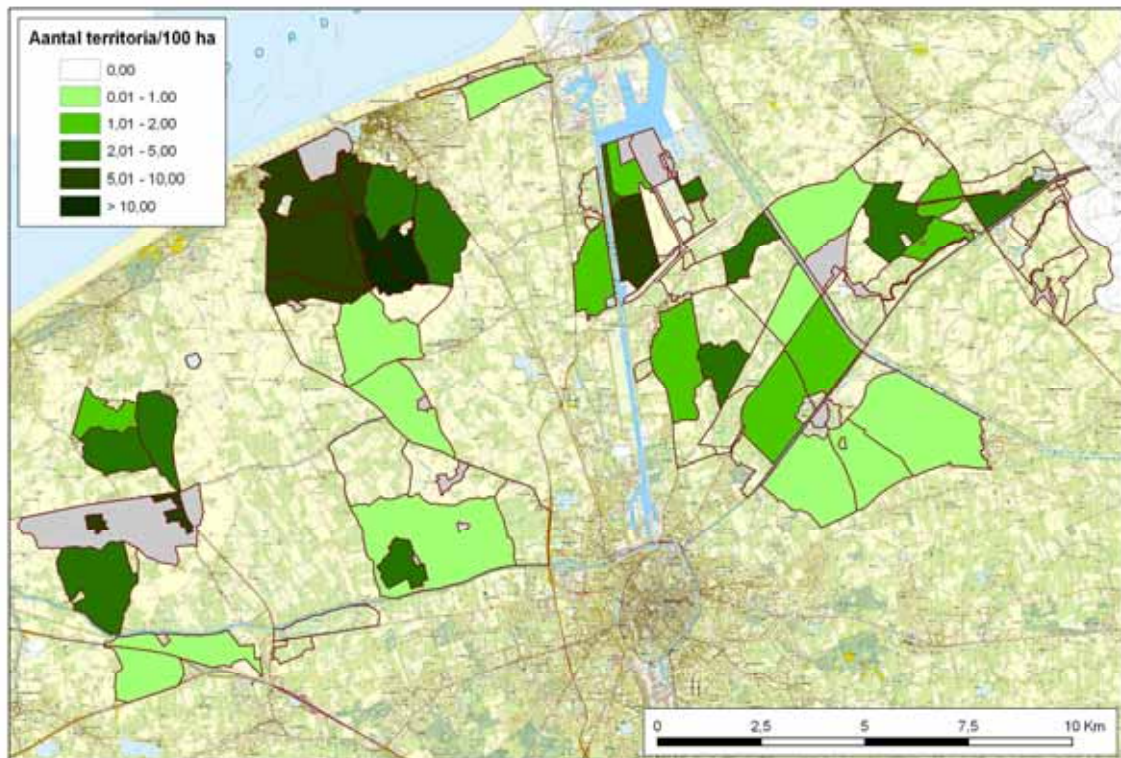
Het aantal broedende Tureluurs bleef op hetzelfde hoge niveau van de laatste paar jaar (Figuur 12). Er werden 189 territoria vastgesteld, waarvan 5 net buiten de SBZ (Tabel 5). De concentratie in de telzone Uitkerke is opnieuw hoog: er werden 100 territoria geteld (Figuur 13). In de andere telzones liggen de aantallen beduidend lager, met 23 broedparen als maximum (Dudzele-Koolkerke-Damme). Tegenover vorig jaar zijn de aantallen in Uitkerke relatief stabiel gebleven (- 2%), in de andere telgebieden werden verschillende trends vastgesteld.

Figuur 12. Aantalsverloop van Tureluur *Tringa totanus* in het studiegebied in de periode 1991-2010.

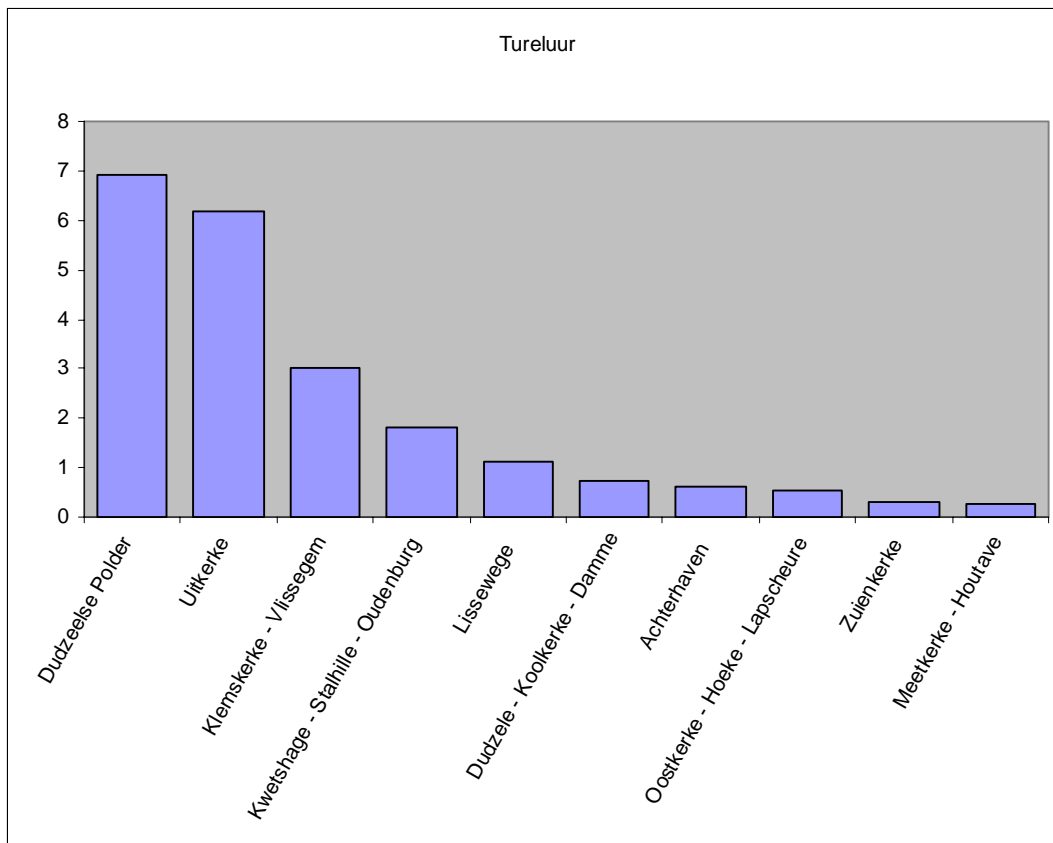
Tabel 5. Aantalsevolutie van Tureluur *Tringa totanus* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	-16	0	-5	2	2	0
Dudzeelse Polder	-5	-2	-3	17	14	-18%
Dudzele - Koolkerke - Damme	-3	+2	+4	27	23	-15%
Klemskerke - Vlissegem	+3	+6	-5	10	14	+40%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	+1	+1	0	13	15	+15%
Lissewege	0	0	0	1	1	0
Meetkerke - Houthave	0	+3	+1	7	4	-43%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	-5	+2	+2	10	11	+10%
Uitkerke	+4	+26	+9	102	100	-2%
Zuikerkerke	0	+2	-2	0	2	+200%
Totaal	-21	+32	+1	189	186	-2%

Figuur 13. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Tureluur *Tringa totanus* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Net als voorgaande jaren was de grootste dichtheid van broedende Tureluurs ook nu weer te vinden in de Dudzeelse Polder: 6,9 territoria/100 ha (Figuur 14). Tegenover 2009 is de dichtheid wel afgenomen, toen was er nog sprake van 8,4 terr/100 ha. In Uitkerke bleef de dichtheid wel ongeveer dezelfde als vorig jaar: 6,2 terr/100 ha. Elders lagen de dichtheden tussen de 0,3 en 3,0 terr/100 ha. De gemiddelde dichtheid voor het volledige studiegebied bedroeg 1,7 terr/100 ha.

Figuur 14. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Tureluur *Tringa totanus* in de verschillende telzones in 2010.

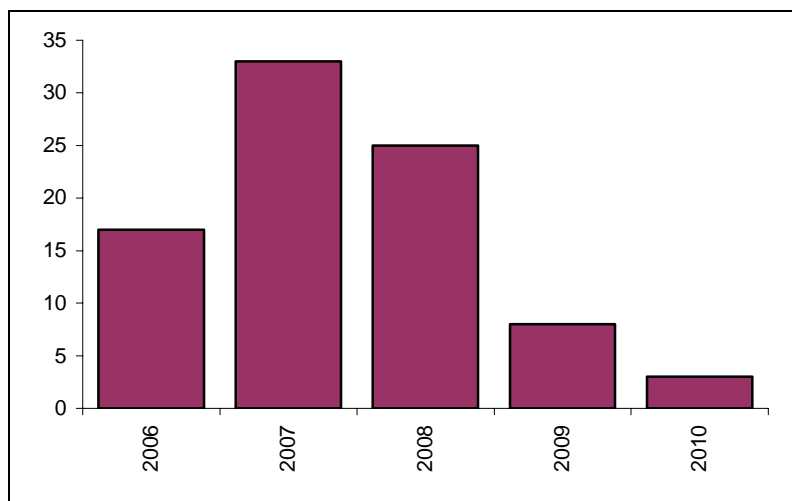
Snor *Locustella luscinioides*

Met 4 territoria had deze soort een beduidend beter broedseizoen dan de voorgaande jaren. Twee territoria werden vastgesteld in de Lievegeleedkreek en twee in Rietveld De Pelikaan. Die laatste twee bevonden zich buiten de SBZ.

Graszanger *Cisticola juncidis*

Aantalstrend en verspreiding

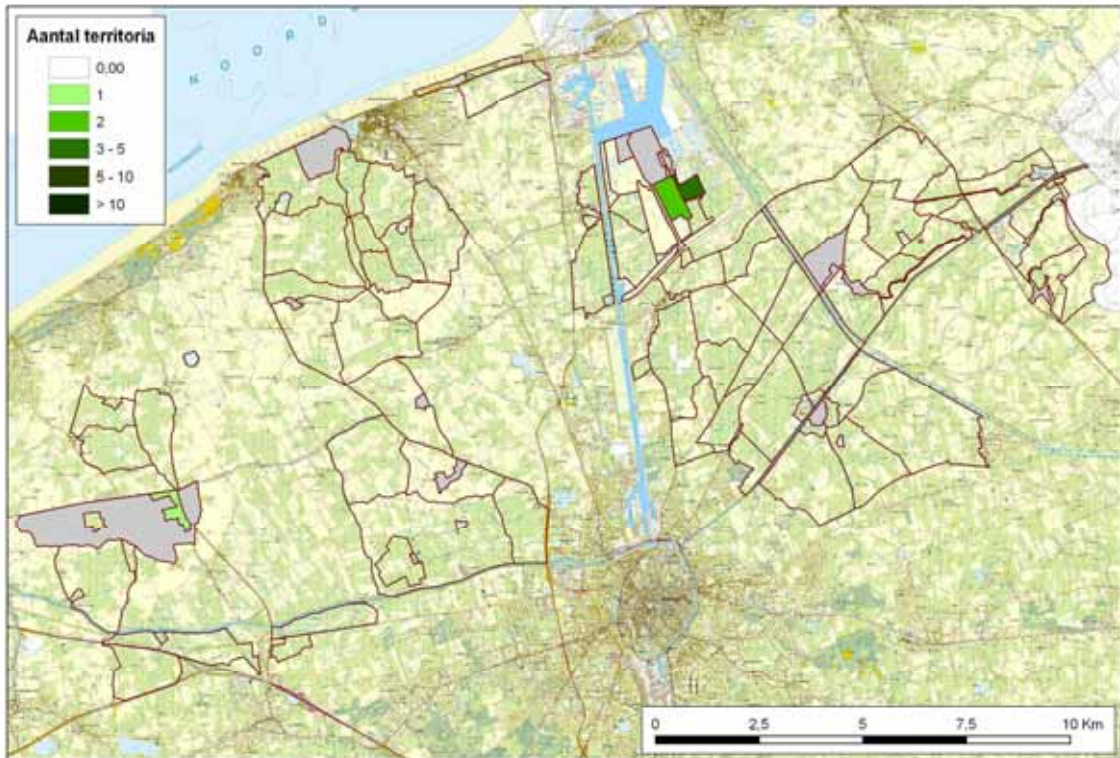
De relatief harde winters van de laatste jaren doen deze soort duidelijk geen goed. De sterke achteruitgang van het broedbestand in 2009 zette zich ook in 2010 nog verder door: de soort ging van 10 naar 6 broedparen, een achteruitgang van 40% (fig 15; Tabel 6). Ze verdween uit de telgebieden Dudzeelse Polder en Uitkerke, in Klemsterke-Vlissegem bleef slechts 1 broedpaar over. Eigenaardig genoeg was er wel een duidelijke toename in de Achterhaven van Zeebrugge; daar kwamen nu 5 paren tot broeden, allemaal net buiten de SBZ: 2 in Rietveld De Pelikaan, 2 op de Opgespoten Terreinen Spoorweg Oost en 1 op de Opgespoten Terreinen Distrigas. De verspreiding van Graszanger is binnen het studiegebied nu duidelijk opnieuw geconcentreerd in de Achterhaven zoals in het begin van de studieperiode (Figuur 16).

Figuur 15. Aantalsverloop van Graszanger *Cisticola juncidis* in het studiegebied in de periode 2006-2010.

Tabel 6. Aantalsevolutie van Graszanger *Cisticola juncidis* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

	2006<->2007	2007<->2008	2008<->2009	2009	2010	2009<->2010
Achterhaven	+12	-9	-19	2	5	+150%
Dudzeelse Polder	+4	-2	+1	3	0	-100%
Dudzele - Koolkerke - Damme	-1	0	0	0	0	-
Klemskerke - Vlissegem	0	+2	+1	3	1	-67%
Kwetsbage - Stalhille - Oudenburg	0	+2	-2	0	0	-
Lissewege	0	0	0	0	0	-
Meetkerke - Houthave	0	0	0	0	0	-
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	0	+1	-1	0	0	-
Uitkerke	+5	0	-4	2	0	-100%
Zuienkerke	0	0	0	0	0	-
Totaal	+20	-6	-24	10	6	-40%

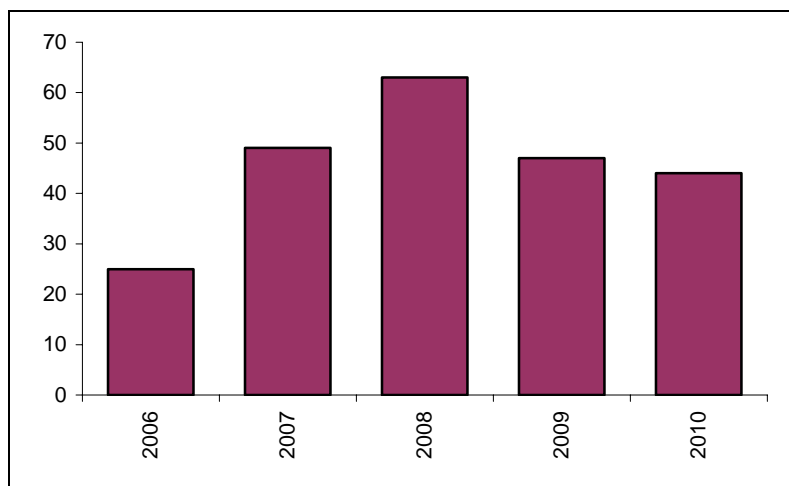

Figuur 16. Aantallen en verspreiding van territoria van Graszanger *Cisticola juncidis* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Cetti's Zanger *Cettia cetti*

Aantalstrend en verspreiding

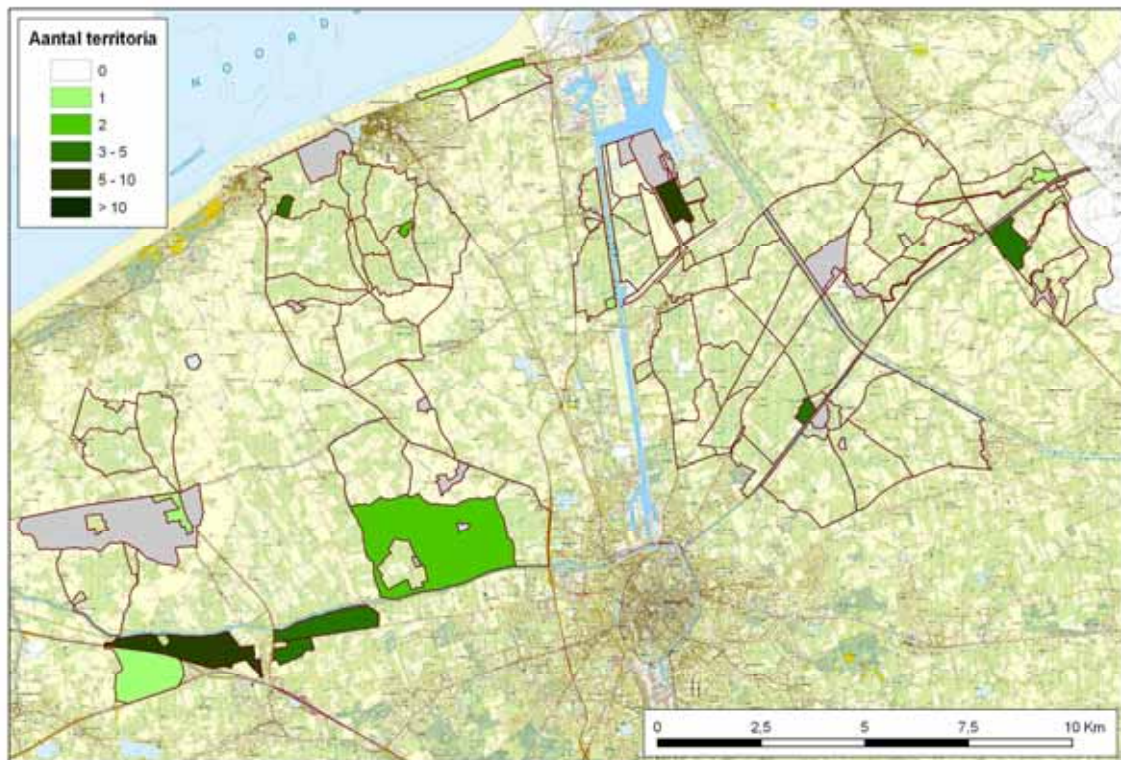
In tegenstelling tot Graszanger lijkt Cetti's Zanger iets minder geleden te hebben onder de strenge winter van 2009-2010 (Figuur 17). Toch was er nog altijd een achteruitgang van 21% tegenover het broedseizoen van 2009. In totaal werden 44 territoria vastgesteld, met als grootste concentraties 12 in het telgebied Kwetsshage-Stalhille-Oudenburg en telkens 7 in de Achterhaven (buiten de SBZ) en in Oostkerke-Hoeke-Lapscheure. Enkel in dit laatste telgebied nam de soort toe (Tabel 7). Figuur 18 geeft de verspreiding per deelgebied weer. Een groot deel van de territoria (nl. 18 in totaal) bevond zich net buiten of op de grens van de SBZ.

Figuur 17. Aantalsverloop van Cetti's Zanger *Cettia cetti* in het studiegebied in de periode 2006-2010.

Tabel 7. Aantalsevolutie van Cetti's Zanger *Cettia cetti* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	+8	+2	-6	12	7	-42%
Dudzeelse Polder	0	+1	-1	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	+2	-2	+1	3	3	0
Klemskerke - Vlissegem	+1	0	0	1	1	0
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	+6	+6	-1	13	12	-8%
Lissewege	+2	0	-1	7	4	-43%
Meetkerke - Houthave	0	+1	-2	2	2	0
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	+1	-1	0	3	7	+133%
Uitkerke	+2	+7	-2	7	2	-71%
Zuienkerke	0	0	0	0	0	-
Totaal	+22	+14	-12	48	38	-21%

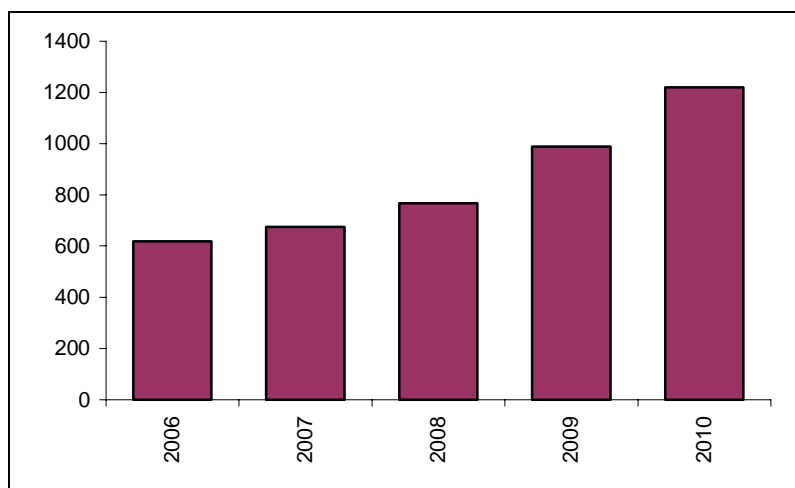

Figuur 18. Aantallen en verspreiding van territoria van Cetti's Zanger *Cettia cetti* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus*

Aantalstrend, verspreiding en dichtheden

Het broedbestand van Rietzanger nam in 2010 verder toe tot 1244 paren, een stijging van 19% (Fig 19 & Tabel 8). In vrijwel alle telgebieden ging de populatie erop vooruit, met als opvallendste stijger Oostkerke-Hoeke-Lapscheure (+ 67%). De grootste concentratie kwam voor in Uitkerke (309 broedparen), maar ook in de telzone Oostkerke-Hoeke-Lapscheure lagen de aantallen hoog (209 paren). 213 territoria waren buiten SBZ gelegen of net op de grens ervan.

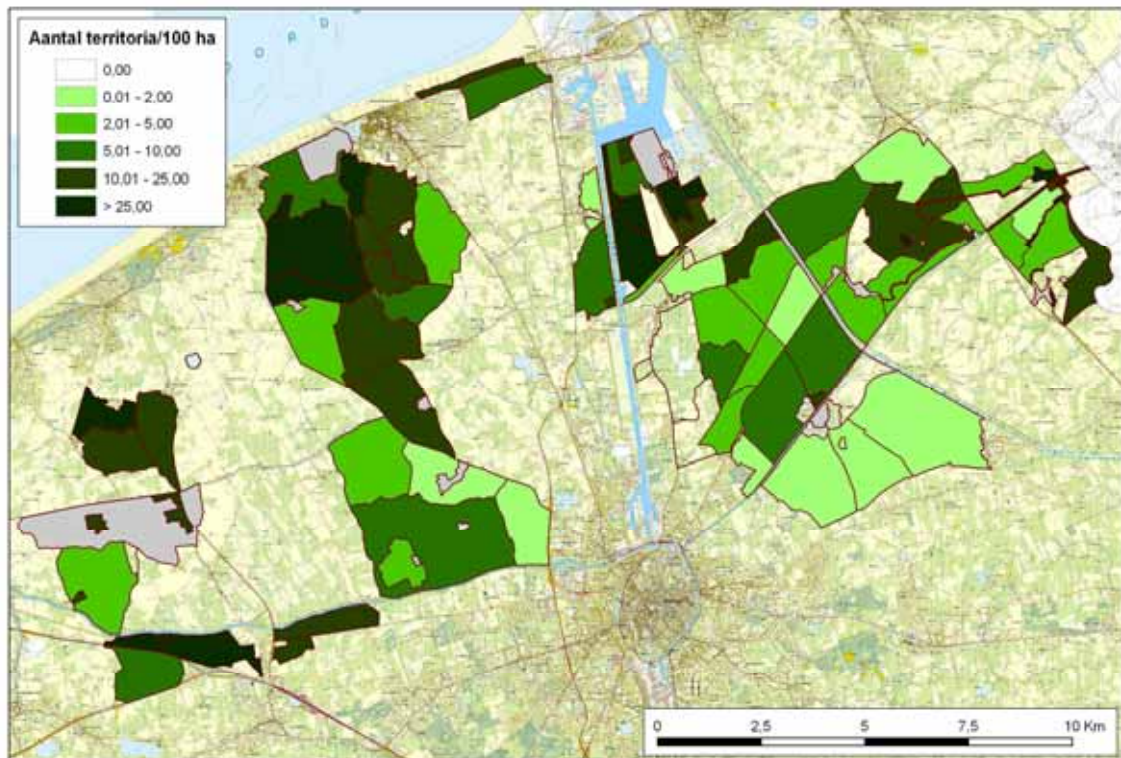

Figuur 19. Aantalsverloop van Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* in het studiegebied in de periode 1991-2010.

Tabel 8. Aantalsevolutie van Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

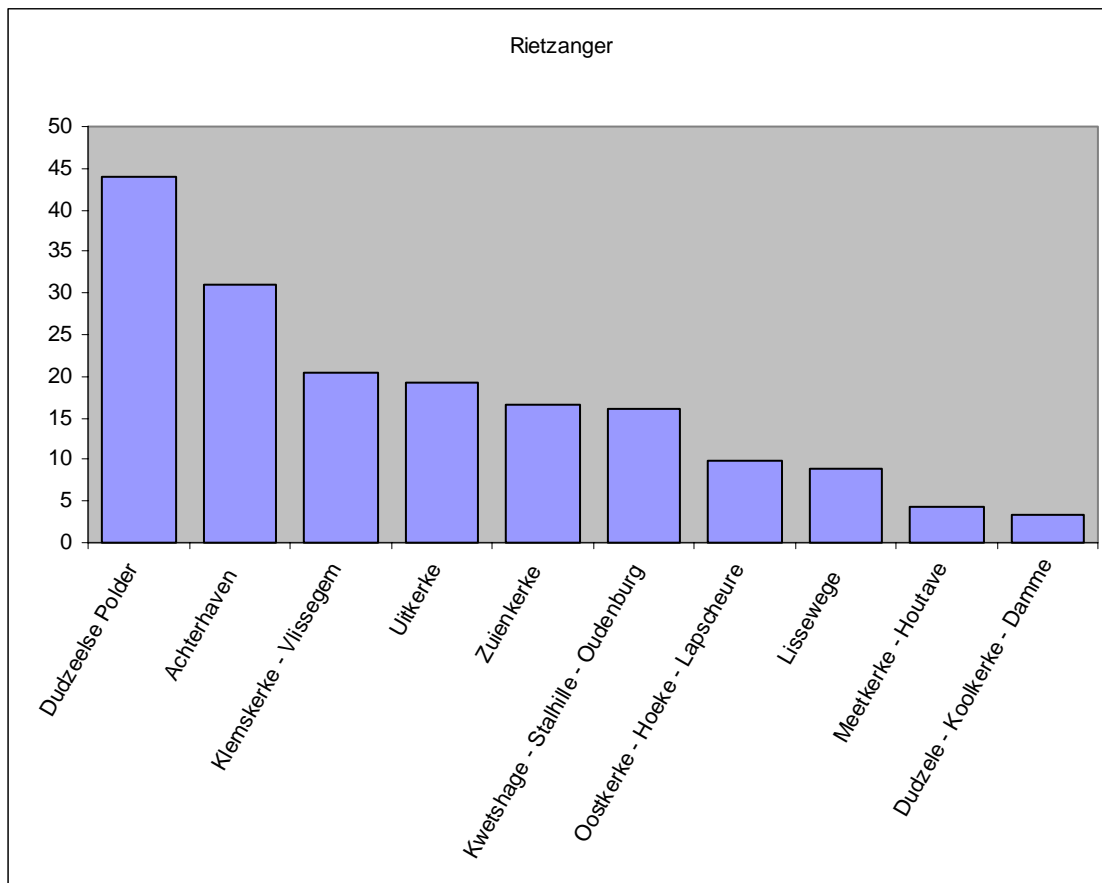
	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	0	-5	-6	101	101	0
Dudzeelse Polder	+10	+17	-2	68	89	+31%
Dudzele - Koolkerke - Damme	+6	+11	+40	94	104	+11%
Klemskerke - Vlissegem	+15	-5	+20	85	95	+12%
Kwetsbage - Stalhille - Oudenburg	+6	-1	+59	114	122	+7%
Lissewege	+6	-1	-1	20	22	+10%
Meetkerke - Houthave	-1	+19	-10	38	60	+58%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	+10	+2	+39	125	209	+67%
Uitkerke	-13	+23	+50	283	309	+9%
Zuienkerke	-9	+10	+32	93	106	+14%
Totaal	+30	+70	+221	1021	1217	+19%

Figuur 20. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Net als voorgaande jaren waren de grootste dichtheden te vinden in het Achterhavencomplex: 44,1 territoria/100 ha in de Dudzeelse Polder en 31,1 terr/100 ha in de Achterhaven zelf (Figuur 21). De dichtheden waren hier hoger dan in 2009. Ook in Klemskerke-Vlissegem kwam de soort in aanzienlijke dichtheden voor (20,4 terr/100 ha). De gemiddelde dichtheid voor het hele studiegebied bedroeg 11,1 terr/100 ha wat beduidend meer is dan de 9,3 van 2009.

Figuur 21. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* in de verschillende telzones in 2010.

Baardmannetje *Panurus biarmicus*

Met 9 broedgevallen deed deze soort het in 2010 beter dan in de voorgaande jaren. Eén territorium was gevestigd in Weiden Distrigas, de overige 8 in Rietveld Pelikaan. Alle broedgevallen bevonden zich buiten de SBZ.

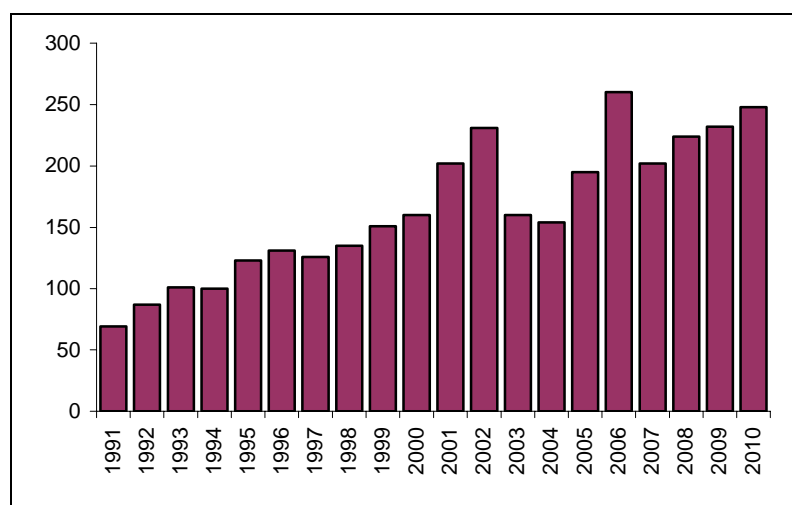
Baardmannetje, juveniel mannetje, Plasjes Pelikaan, 25 mei 2011 (Peter Adriaens)

Soorten > Vlaamse 5%-norm

Bergeend *Tadorna tadorna*

Aantalstrend, verspreiding en dichtheden

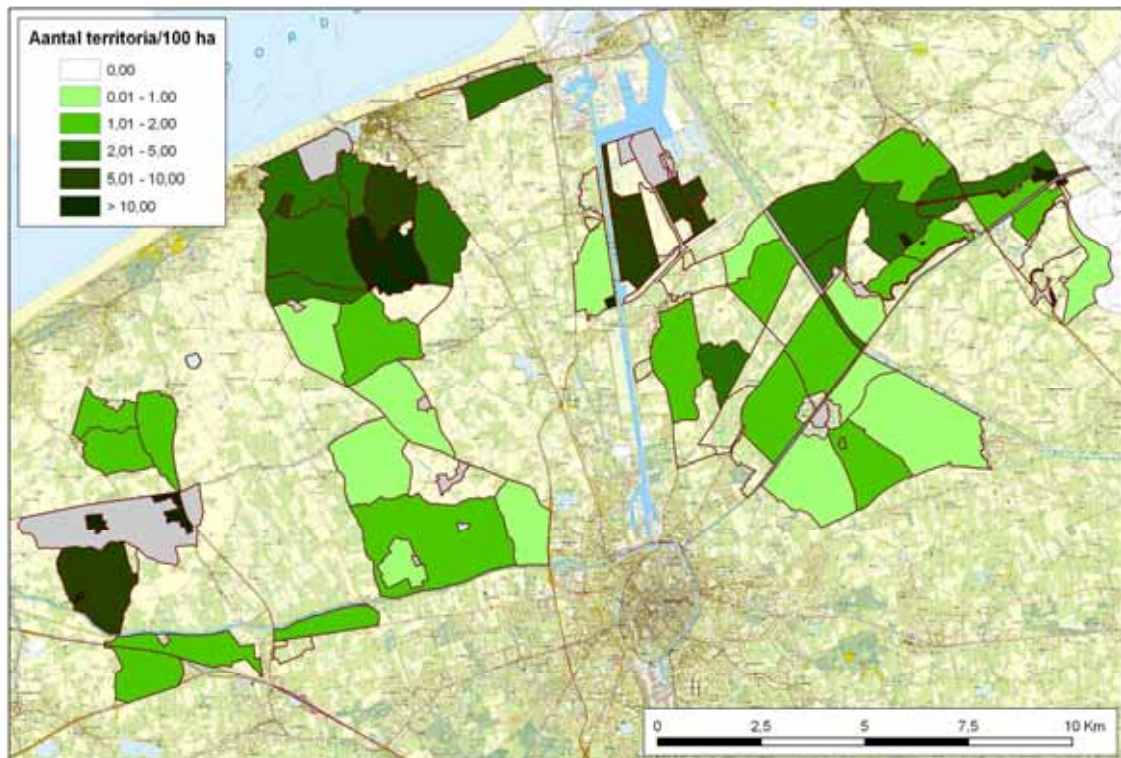
Er werden 252 broedgevallen van Bergeend genoteerd, waardoor de stijging van de laatste paar jaar zich verder doorzet (+ 6% tegenover 2009; Figuur 22 & Tabel 9). Hoewel de trend in de Achterhaven de voorbije jaren negatief was, bracht 2010 daarin verandering: het lokale aantal broedgevallen steeg van 1 naar 7. Uitkerke blijft de belangrijkste telzone voor de soort (83 territoria), gevolgd door Oostkerke-Hoeke-Lapscheure (51 territoria). In totaal lagen 20 territoria buiten de grenzen van de SBZ.

Figuur 22. Aantalverloop van Bergeend *Tadorna tadorna* in het studiegebied in de periode 1991-2010.

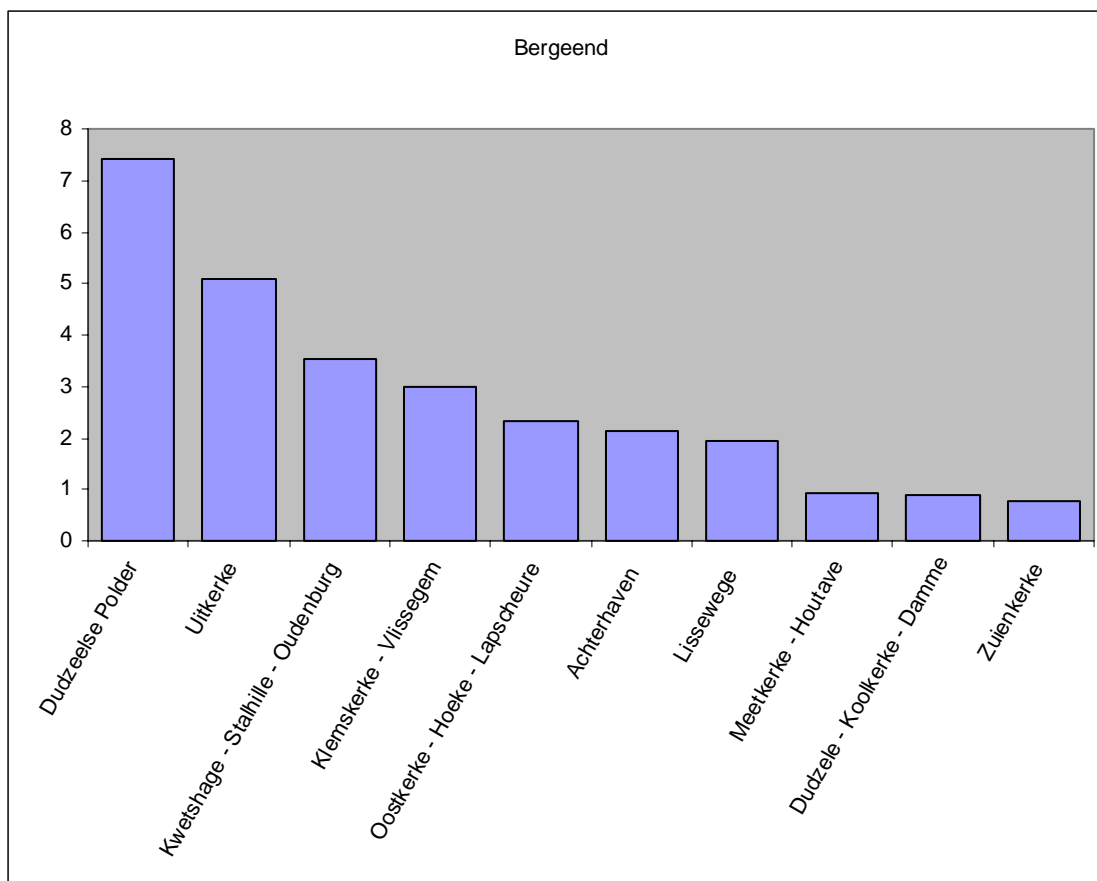
Tabel 9. Aantalsevolutie van Bergeend *Tadorna tadorna* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	-6	-3	-2	1	7	+600%
Dudzeelse Polder	-7	+1	+3	17	15	12%
Dudzele - Koolkerke - Damme	-15	+5	+5	28	28	0
Klemskerke - Vlissegem	+2	-2	-3	15	14	-7%
Kwetsbage - Stalhille - Oudenburg	+1	+7	+6	31	29	-6%
Lissewege	0	0	0	2	6	+200%
Meetkerke - Houthave	-2	+4	+3	10	13	+30%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	-22	+5	-5	40	49	+23%
Uitkerke	-11	+9	-6	84	82	-2%
Zuienkerke	-1	-2	+5	5	5	0
Totaal	-61	+24	+6	233	248	+6%

Figuur 23. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Bergeend *Tadorna tadorna* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Net als vorig jaar waren de hoogste dichtheden te vinden in de Dudzeelse Polder (7,4 territoria/100 ha) en Uitkerke (5,1 terr/100 ha) (Figuur 23 & 24). De dichtheid in dit eerste gebied is wel wat gedaald tegenover 2009. De gemiddelde dichtheid voor het hele studiegebied is ongeveer dezelfde gebleven als de voorbije 2 jaar: 2,2 terr/100 ha.

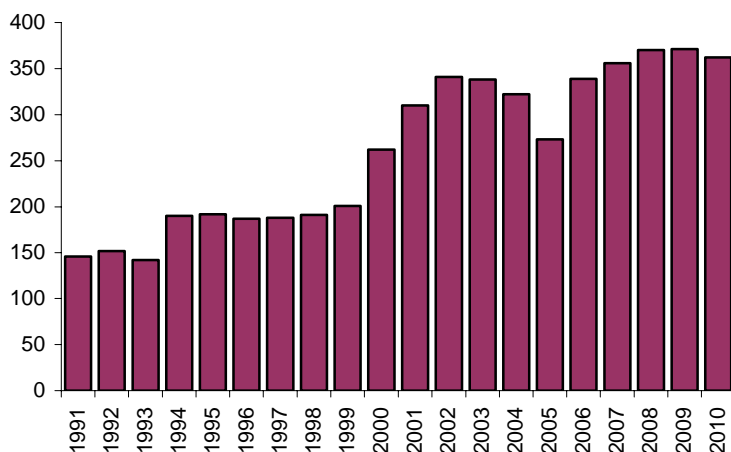

Figuur 24. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Bergeend *Tadorna tadorna* in de verschillende telzones in 2010.

Grutto *Limosa limosa*

Aantalstrend, verspreiding en dichtheden

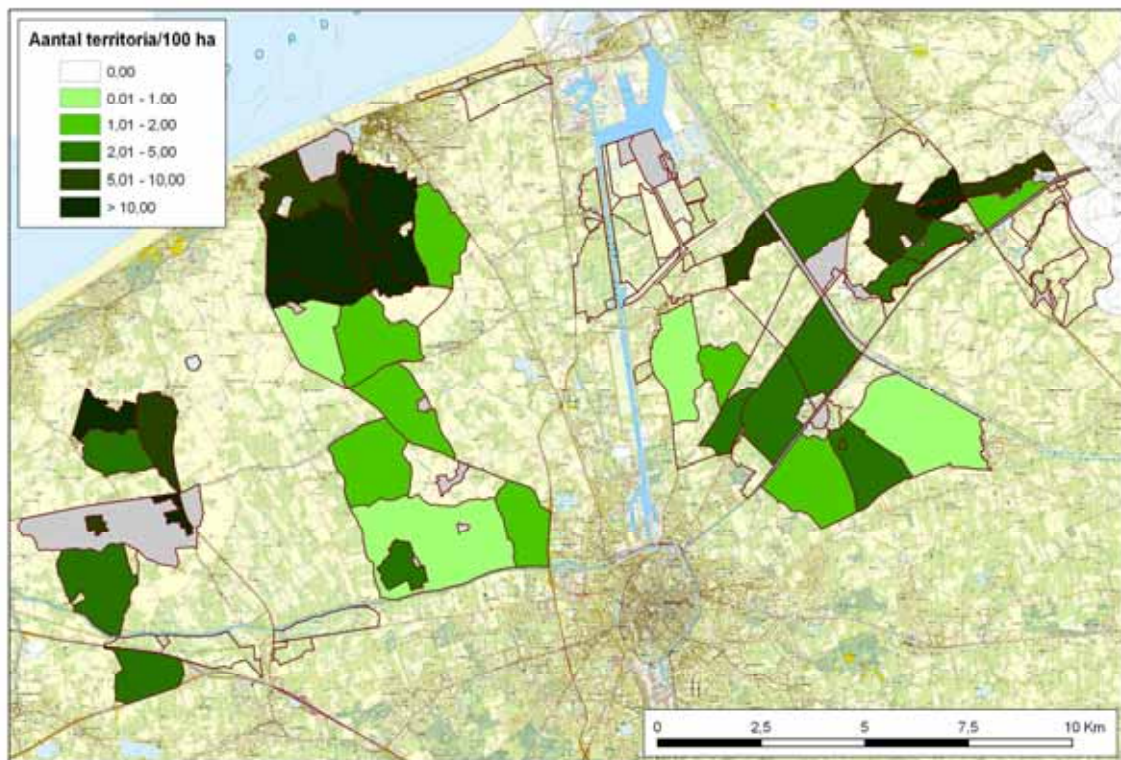
Met 362 territoria bleef het broedbestand van Grutto ongeveer op hetzelfde niveau van de voorbije jaren (Figuur 25). Dit is vooral te danken aan de hoge aantallen in Uitkerke, waar 198 broedparen werden genoteerd: opnieuw een lokale, lichte stijging tegenover vorig jaar (Tabel 10). Nochtans lag het totale aantal voor het hele studiegebied iets onder dat van 2009 (362 tegenover 371, een daling van 2%). De soort lijkt definitief verdwenen uit het Achterhavencomplex (Achterhaven + Dudzeelse Polder). Er lagen 9 territoria buiten de grenzen van de SBZ.

Figuur 25. Aantalverloop van Grutto *Limosa limosa* in het studiegebied in de periode 1991-2010.

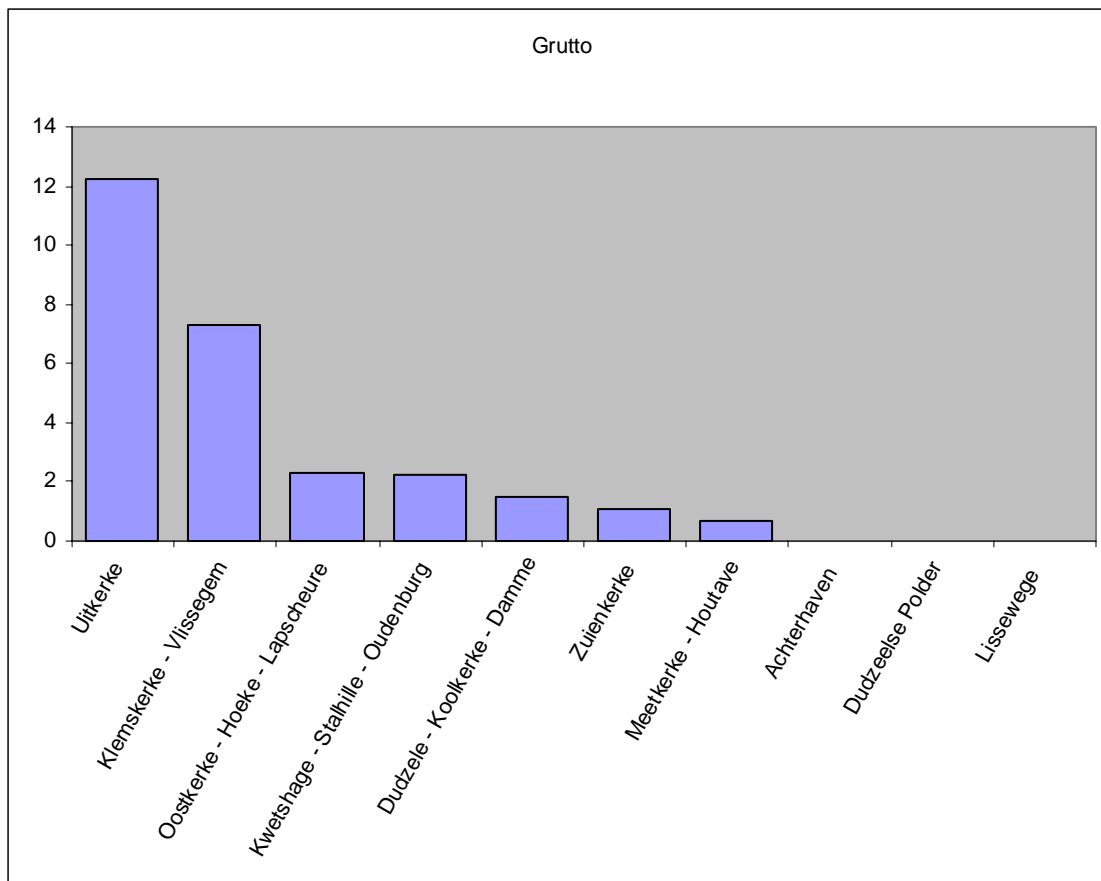
Tabel 10. Aantalsevolutie van Grutto *Limosa limosa* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	-2	-4	-2	0	0	-
Dudzeelse Polder	-1	-4	-1	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	-12	-11	-14	56	47	-16%
Klemskerke - Vlissegem	+6	+12	-10	39	34	-13%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	+1	+6	-8	27	18	-33%
Lissewege	0	0	0	2	0	-100%
Meetkerke - Houthave	-5	+3	+1	9	10	+11%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	+1	0	-1	43	48	+12%
Uitkerke	+28	+10	+35	191	198	+4%
Zuienkerke	0	0	-2	4	7	+75%
Totaal	+16	+12	-2	371	362	-2%

Figuur 26. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Grutto *Limosa limosa* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

De dichtheid in Uitkerke lag erg hoog: 12,3 territoria/100 ha (Figuur 26 & 27), wat een verdere stijging betekent t.o.v. vorig jaar (11,8 terr/100 ha). In Klemskerke-Vlissegem werd ook nog een aanzienlijke dichtheid vastgesteld van 7,3 terr/100 ha, maar overal elders lagen de dichtheden veel lager (onder de 2,3 terr/100 ha). De gemiddelde dichtheid in het volledige studiegebied bedroeg 3,3 terr/100 ha.

Figuur 27. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Grutto *Limosa limosa* in de verschillende telzones in 2010.

Slobeend *Anas clypeata*

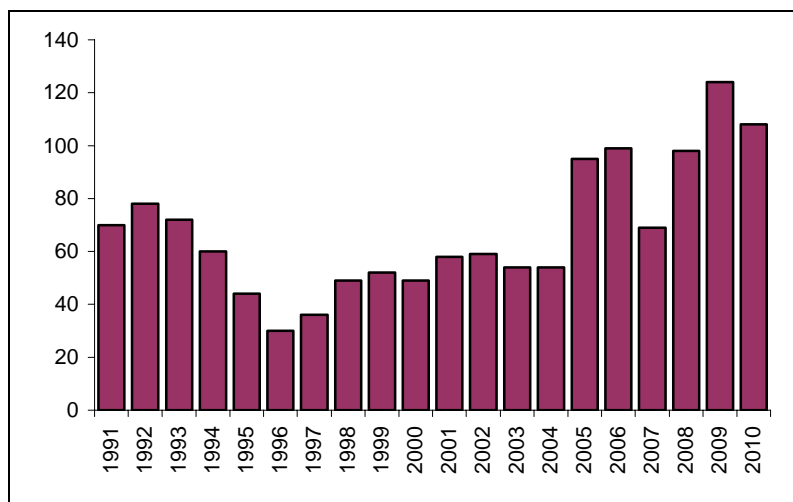
Aantalstrend, verspreiding en dichtheden

Er werden 110 territoria genoteerd (Figuur 28), wat een daling van 11% inhoudt t.o.v. vorig jaar (Tabel 11). Het merendeel van de territoria (72) was gelegen in Uiterkerke, in Kwetsbage-Stalhille-Oudenburg werden 12 territoria opgetekend (fig 29). In de meeste telzones was een (soms sterke) daling van de aantallen merkbaar tegenover vorig jaar. De soort had dit jaar dus niet zo'n goed broedseizoen. In totaal 6 broedgevallen vonden net buiten de SBZ plaats.

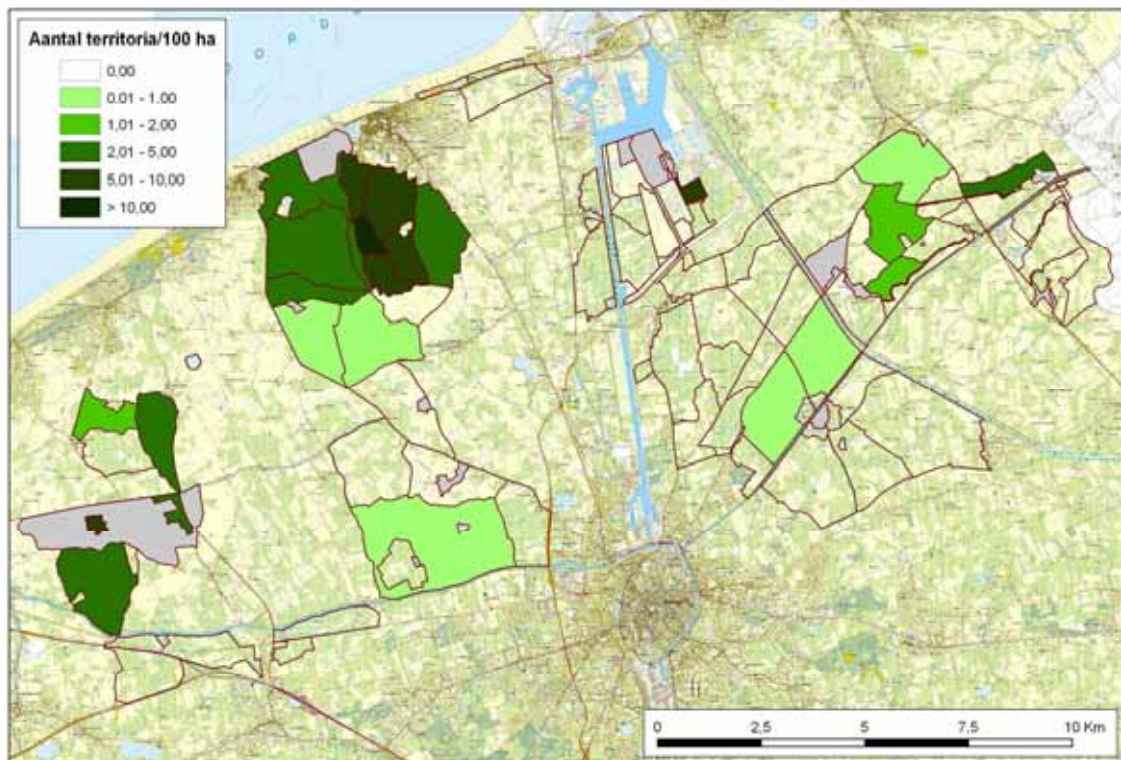
Slobeend, vrouwtje met pulli, Klemskerke, 6 mei 2011 (Peter Adriaens)

Figuur 28. Aantalsverloop van Slobeend *Anas clypeata* in het studiegebied in de periode 1991-2010.

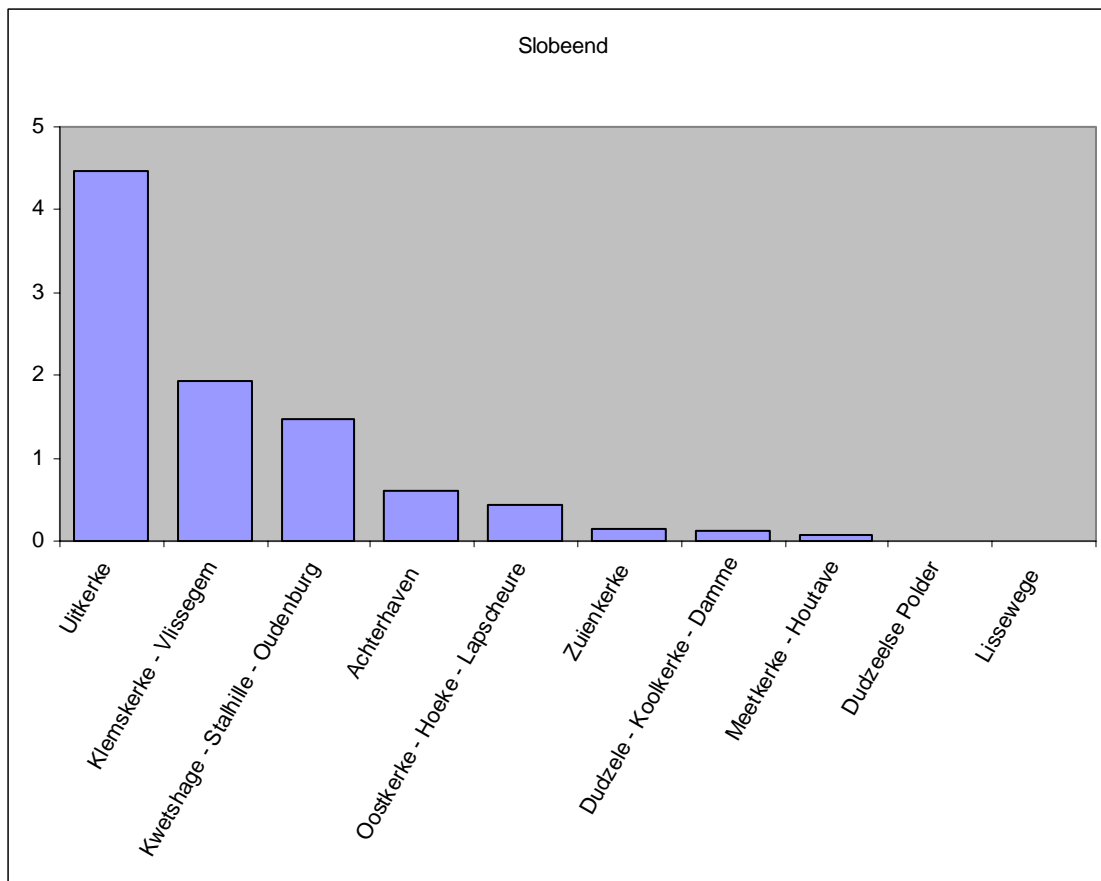
Tabel 11. Aantalsevolutie van Slobeend *Anas clypeata* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	-2	0	+1	1	2	+100%
Dudzeelse Polder	0	+1	-1	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	-4	0	+4	8	4	-50%
Klemskerke - Vlissegem	-2	+8	-3	10	9	-10%
Kwetsbage - Stalhille - Oudenburg	+2	-1	+6	13	12	-8%
Lissewege	+1	0	0	0	0	-
Meetkerke - Houthave	+1	+2	+1	5	1	-80%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	-5	0	+4	14	9	-36%
Uitkerke	-19	+23	+11	70	72	+3%
Zuikerkerke	-3	0	+2	3	1	-67%
Totaal	-31	+33	+25	124	110	-11%

Figuur 29. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Slobeend *Anas clypeata* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Vergeleken met de rest van het studiegebied, was de dichtheid in Uitkerke hoog: 4,5 territoria/100 ha (Figuur 30). Elders lag ze steeds onder de 2 terr/100 ha. De gemiddelde dichtheid voor het studiegebied bedroeg 1 terr/100 ha.

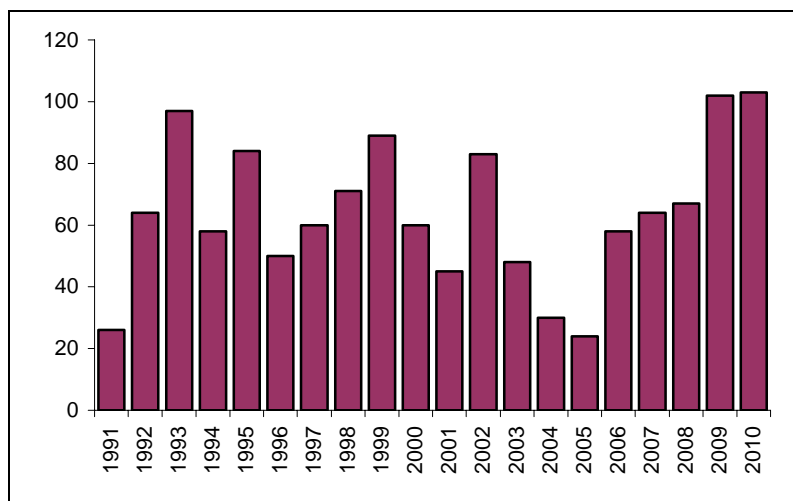

Figuur 30. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Slobeend *Anas clypeata* in de verschillende telzones in 2010.

Kuifeend *Aythya fuligula*

Aantalstrend, verspreiding en dichtheden

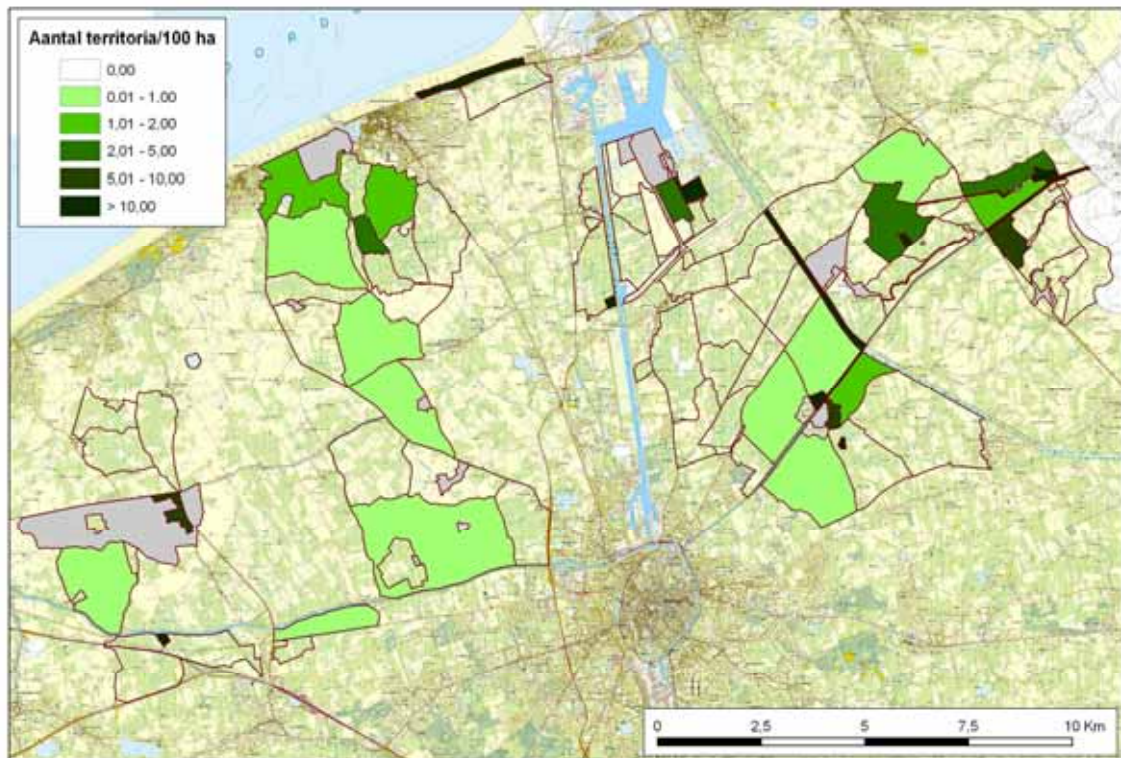
Net als 2009 was 2010 een goed jaar voor het broedbestand van Kuifeend in het studiegebied: er kwamen 106 koppels tot broeden (Figuur 31). Het aantal territoria steeg licht met 2% (Tabel 12). Het grootste deel van de broedvogels (61) bevond zich in telgebied Oostkerke-Hoeke-Lapscheure. In nogal wat telzones (zoals Uitkerke, Meetkerke-Houtave en Zuienkerke) werd echter een afname vastgesteld tegenover 2009. In Lissewege ging het lokale broedbestand dan weer van 2 naar 10 paren, dus er waren wel wat schommelingen binnen het studiegebied. 11 koppels kwamen net buiten de SBZ tot broeden of op beken/kanalen net aan de rand ervan.

Figuur 31. Aantalsverloop van Kuifeend *Aythya fuligula* in het studiegebied in de periode 1991-2010.

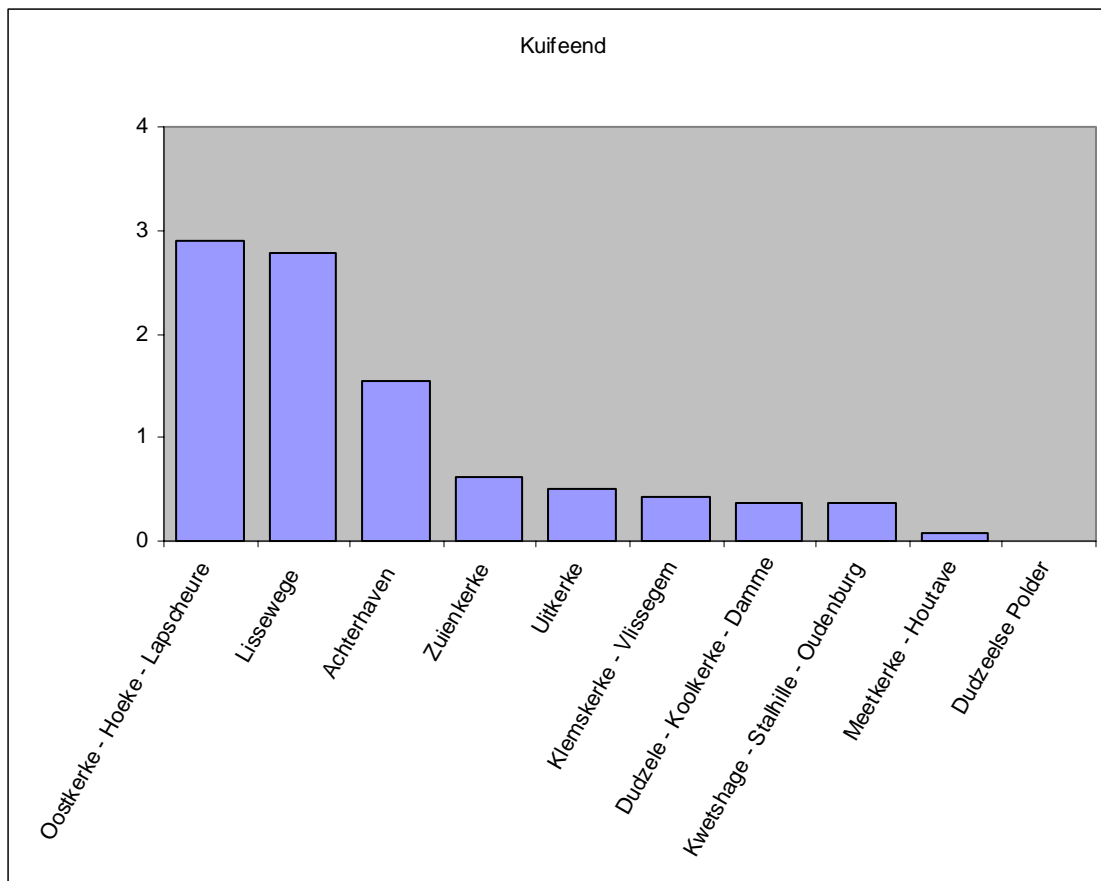
Tabel 12. Aantalsevolutie van Kuifeend *Aythya fuligula* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	-1	0	-1	4	5	+25%
Dudzeelse Polder	0	-1	0	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	-4	+4	+1	10	12	+20%
Klemskerke - Vlissegem	0	+2	0	2	2	0
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	+3	+3	-2	6	3	-50%
Lissewege	-1	0	0	2	10	+400%
Meetkerke - Houthave	-1	0	+4	4	1	-75%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	+14	-8	+24	60	61	+2%
Uitkerke	-2	+6	+1	11	8	-27%
Zuienkerke	-1	-1	+5	5	4	-20%
Totaal	+7	+5	+32	104	106	+2%

Figuur 32. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Kuifeend *Aythya fuligula* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Relatief hoge dichtheden werden gehaald in Oostkerke-Hoeke-Lapscheure (2,9 territoria/100 ha) en Lissewege (2,8 terr/100 ha) (Figuur 32 & 33). Elders lag de dichtheid meestal onder 1 terr/100 ha, behalve in de Achterhaven (1,5). De gemiddelde dichtheid voor het studiegebied bedroeg 0,95 terr/100 ha.

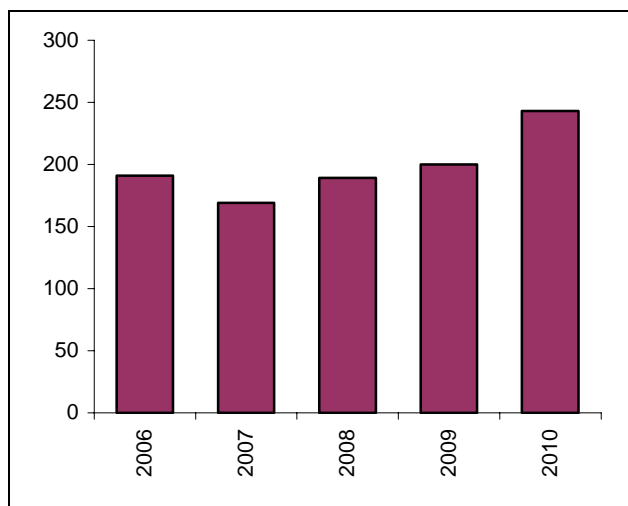

Figuur 33. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Kuifeend *Aythya fuligula* in de verschillende telzones in 2010.

Scholekster *Haematopus ostralegus*

Aantalstrend, verspreiding en dichtheden

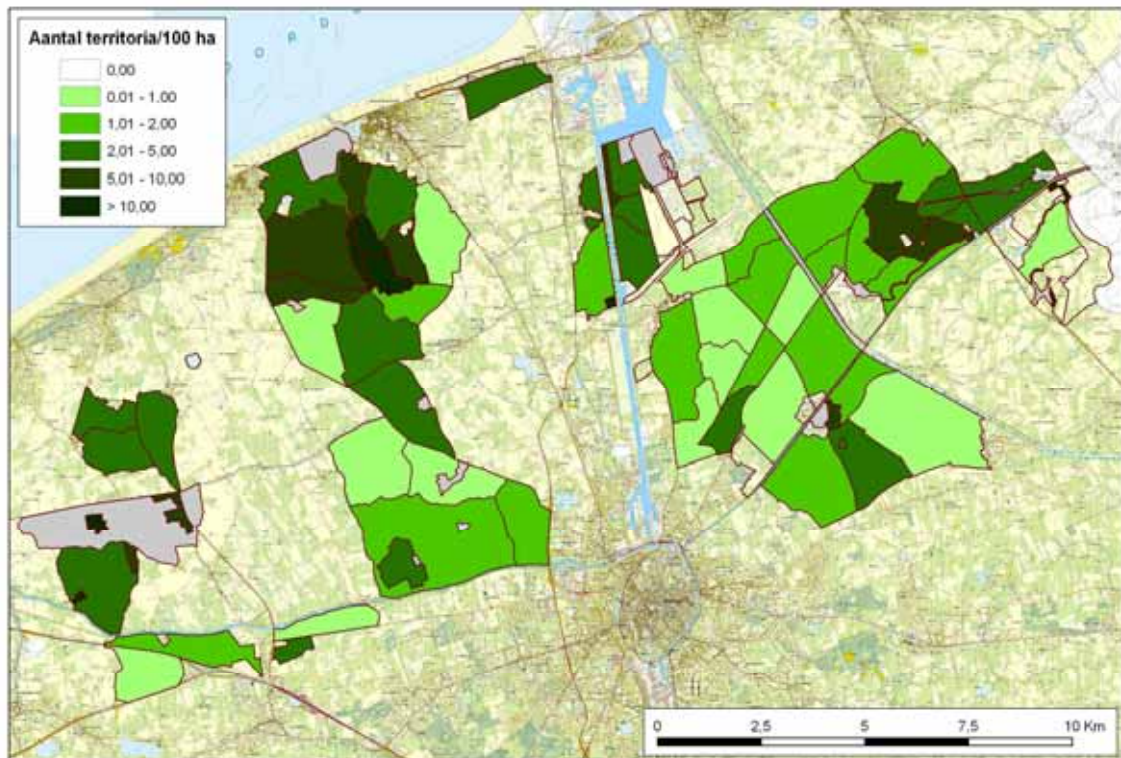
Het broedbestand van Scholekster blijft stijgen: in 2010 werden 243 territoria geteld (Figuur 34), een stijging van 18% t.o.v. 2009 (Tabel 13). De soort is in alle telzones aanwezig (Figuur 35) en ging in de meeste gebieden ook vooruit. Enkel in de Dudzeelse Polder en Dudzele-Koolkerke-Damme werd een daling vastgesteld van het lokale broedbestand. Uitkerke is het telgebied met de meeste territoria (78), maar ook in Oostkerke-Hoeke-Lapscheure en Dudzele-Koolkerke-Damme komen aanzienlijke aantallen tot broeden. Van alle broedparen waren er 12 net buiten de grenzen van de SBZ.

Figuur 34. Aantalsverloop van Scholekster *Haematopus ostralegus* in het studiegebied in de periode 2006-2010.

Tabel 13. Aantalsevolutie van Scholekster *Haematopus ostralegus* in 2006-'07, 2007-'08, 2008-'09 en 2009-'10 per telzone in telgebieden die resp. in 2006-'07, in 2007-'08, in 2008-'09 en in 2009-'10 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en het overeenkomstig aantal territoria voor 2009 en 2010.

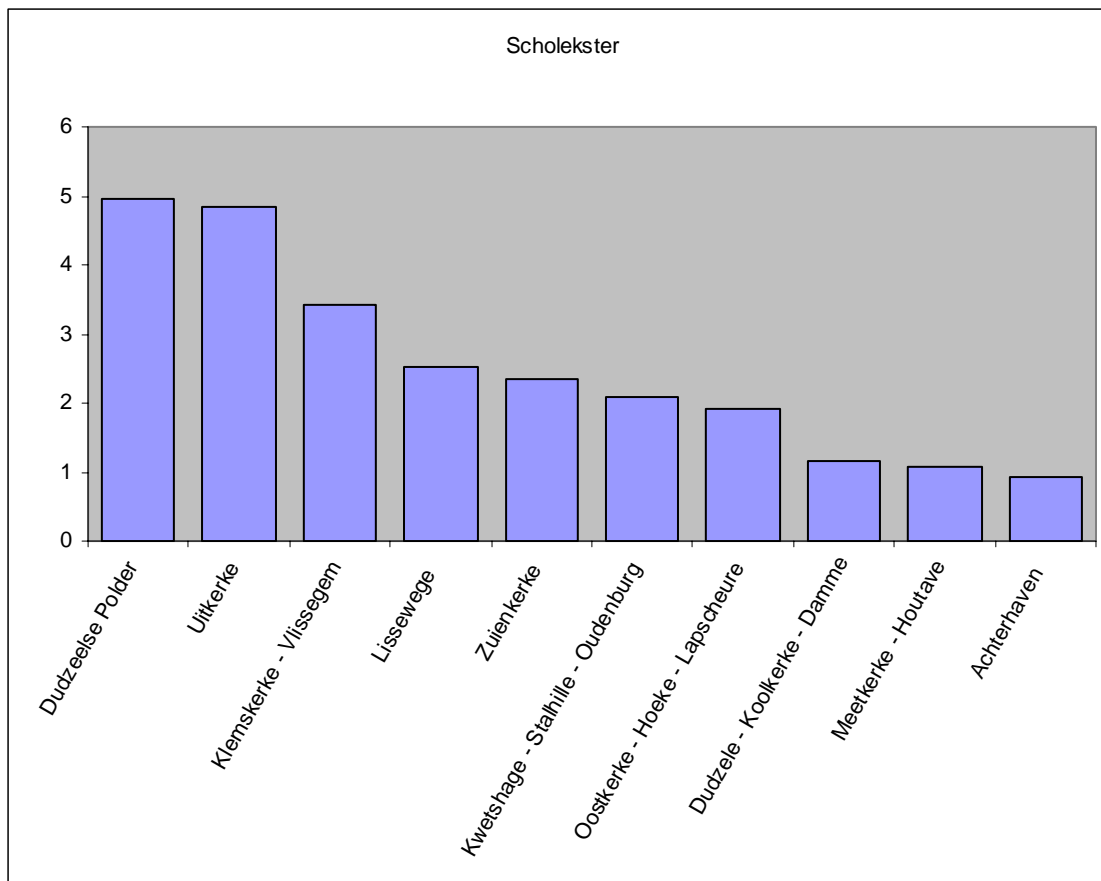
	2006<>2007	2007<>2008	2008<>2009	2009	2010	2009<>2010
Achterhaven	+1	-3	-3	2	3	+50%
Dudzeelse Polder	-1	-5	+3	12	10	-17%
Dudzele - Koolkerke - Damme	-8	+12	+5	47	37	-21%
Klemskerke - Vlissegem	0	+2	-2	12	16	+33%
Kwetsbage - Stalhille - Oudenburg	-3	+7	-5	12	16	+33%
Lissewege	-1	+1	-1	0	7	+700%
Meetkerke - Houthave	0	-1	+5	14	15	+7%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	-9	+5	-2	24	40	+67%
Uitkerke	-1	-4	+8	67	78	+16%
Zuienkerke	-2	+4	+5	11	15	+36%
Totaal	-24	+18	+13	201	237	+18%

Figuur 35. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Scholekster *Haematopus ostralegus* in het studiegebied in 2010. Aangeduid zijn de telgebieden (donkerrode omranding) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

De dichtheden lagen het hoogst in de Dudzeelse Polder (5 territoria/100 ha) en Uitkerke (4,8 terr/100 ha) (Figuur 35 & 36). In de meeste andere telgebieden bedroeg de dichtheid steeds meer dan 1 terr/100 ha, behalve in de Achterhaven (0,9). De gemiddelde dichtheid voor het studiegebied bedroeg 2,2 terr/100 ha.

Figuur 36. Dichtheid (aantal territoria/100 ha) van Scholekster *Haematopus ostralegus* in de verschillende telzones in 2010.

III.3.5 Evolutie van het broedvogelbestand in de verschillende zoekzones

Alle zoekzones werden aan de hand van de UTK-methode geteld. Enkel Z10 en Z10 bis werden slechts gedeeltelijk volgens UTK geteld wegens de grote oppervlakte en de hiermee gepaard gaande hoge inventarisatie-inspanning. Voor alle zoekzones zijn puntlocaties van de territoria beschikbaar. Enkel voor Z10 en Z10 bis zijn deze dus slechts voor een deel van de zoekzone ingetekend. Het Pompje, de Dudzeelse Polder, Klemskerke-Vissegem en Lissewege worden hierna meer in detail voorgesteld.

Zoekzone Z4 - POMPJE

Het gebied 't Pompje te Oudenburg werd in 2008 en 2009 ingericht volgens het inrichtingsplan zoekzone 4 't Pompje, goedgekeurd door de Beheercommissie Natuurcompensaties Achterhaven Zeebrugge in de vergadering van 17 mei 2006. De ligging van de ingerichte percelen wordt weergegeven in figuur 37a. Voor meer informatie over de inrichtingswerken verwijzen we naar Courtens & Verbelen (2010). In het voorjaar van 2010 bevonden de ingerichte zones zich nog steeds grotendeels in een pionierssituatie.

De Figuren 37 tot 39 geven de ligging van de vermoedelijke centra van de territoria van de verschillende soorten die in het Pompje broedden in 2010 weer. Tabel 14 toont de aantalsevolutie in de periode 2006-2010 en de verschillen tussen het gemiddelde aantal territoria per soort in de periode 2006-2008 (voor de inrichting plaatsvond) en de aantallen in 2010 (zowel voor 't Pompje als voor de rest van het Poldercomplex).

Een kleine meerderheid van de soorten haalde hogere aantallen dan het gemiddelde van 2006-2008 en sommige daarvan deden het opmerkelijk goed in vergelijking met het volledige Poldercomplex. Zo verdubbelde het aantal Kluten bijna in de zoekzone, terwijl er over het volledige Poldercomplex een afname van meer dan 1/3de werd vastgesteld. De aantallen bleven op hetzelfde niveau van 2009. Ook andere weidevogels als Tureluur, Scholekster en Slobeend gingen erop vooruit. Enkel voor Bergeend waren de aantallen erg vergelijkbaar met deze van 2009. Anderzijds was er dan weer een aanzienlijke afname van Grutto. Het is mogelijk dat het zandige aspect van de afgravingen weinig geschikt is voor deze soort, maar de inrichting is nog te recent om een trend te bepalen en conclusies te trekken. Naarmate de afgravingen verder evolueren, zullen ze wellicht ook voor deze soort aantrekkelijker worden.

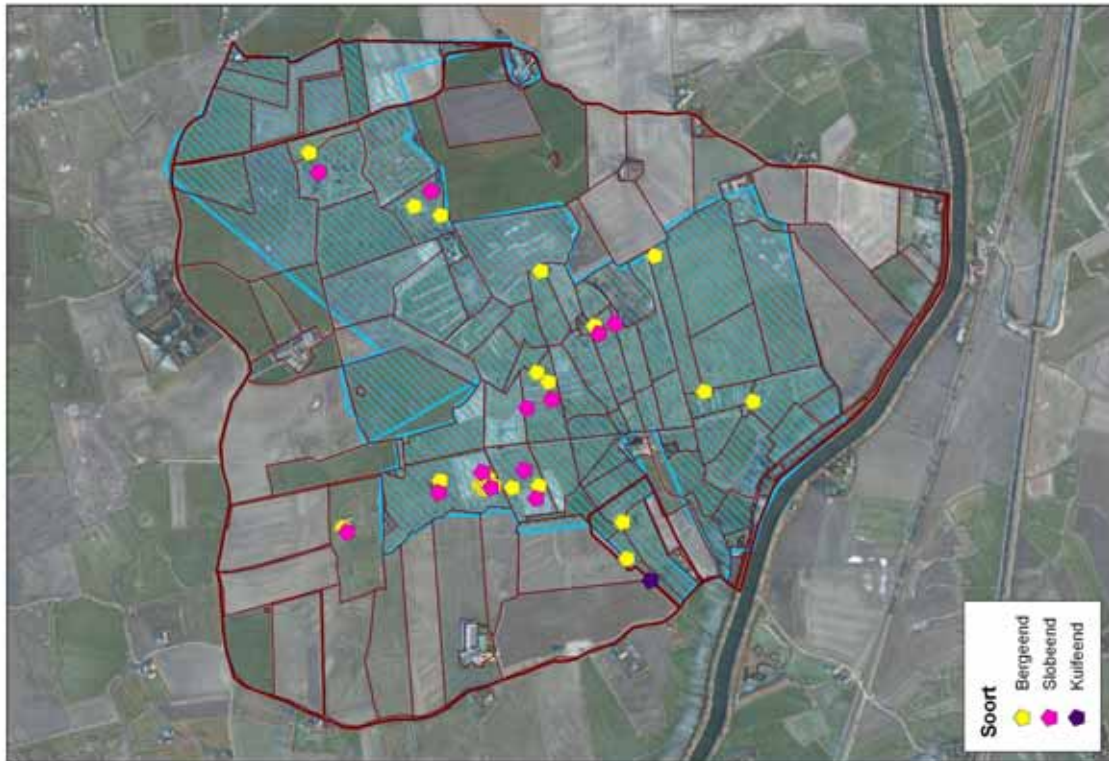
Figuur 40 geeft de dichtheid en locatie van de territoria van 5 weidevogelsoorten weer in het broedseizoen van 2010. De hoogste dichtheden (> 2 territoria/ha) worden gehaald op de vlakvormige afgravingen, de percelen waar enkel laantjes werden gegraven lijken momenteel nog geen extra aantrekking op broedvogels uit te oefenen. Naast enkele van de ingerichte percelen bleken de Zilte Weiden opnieuw aantrekkelijk voor weidevogels. In 2009 was dit niet het geval door een te lage waterstand, in 2010 was dit probleem opgelost.

Tabel 14. Aantal territoria van enkele broedvogelsoorten in de gebieden 't Pompje' en 'Weiden 't Pompje' in de periode 2006-2010, het gemiddelde aantal territoria in de periode 2006-2008 en het procentuele verschil tussen de aantallen in 2010 en het gemiddelde in de periode 2006-2008 voor het Pompje en de rest van het Poldercomplex (enkel voor de gebieden die in elk jaar werden geteld, n=88).

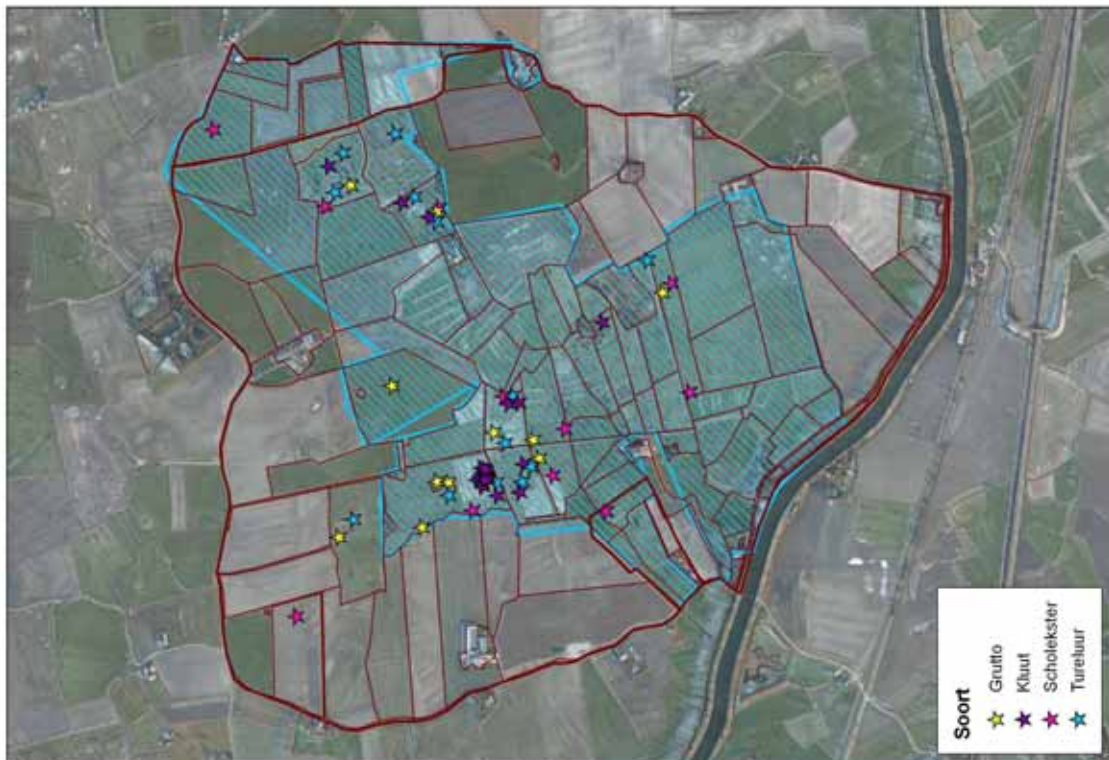
	Soort	2006	2007	2008	2009	2010	Gemiddelde 2006-2008	Procentueel verschil Pompje 2010 tov 2006- 2008	Procentueel verschil Poldercomplex 2010 tov 2006- 2008
Bijlage I	Bruine kiekendief	1	1	1	1	1	1	0	+41
	Kluut	8	11	10	20	19	10	+97	-36
	Blauwborst	3	8	12	13	10	8	+30	+70
Rode Lijst & > 5%	Zomertaling	1	1	0	1	0	1	-67	-29
	Tureluur	8	8	10	12	13	9	+50	+15
	Rietzanger	17	14	16	18	14	16	-11	+84
> 5%	Bergeend	10	12	14	27	22	12	+83	-1
	Slobeend	5	8	7	13	12	7	+80	+19
	Kuifeend	0	2	3	2	1	2	-40	+60
	Grutto	13	13	19	14	11	15	-27	+2
	Scholekster	6	6	12	10	10	8	+25	+25

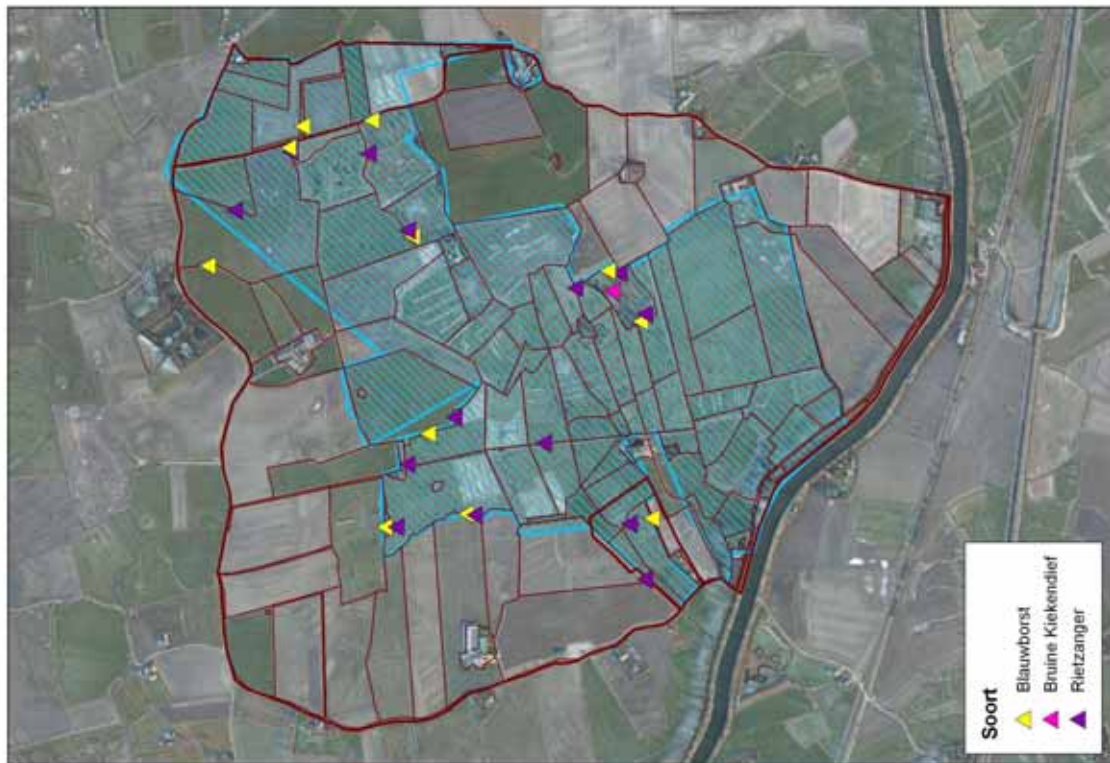
Figuur 37a. Inrichtingswerken uitgevoerd in Zoekzone 4 ('t Pompje) in 2008-2009.

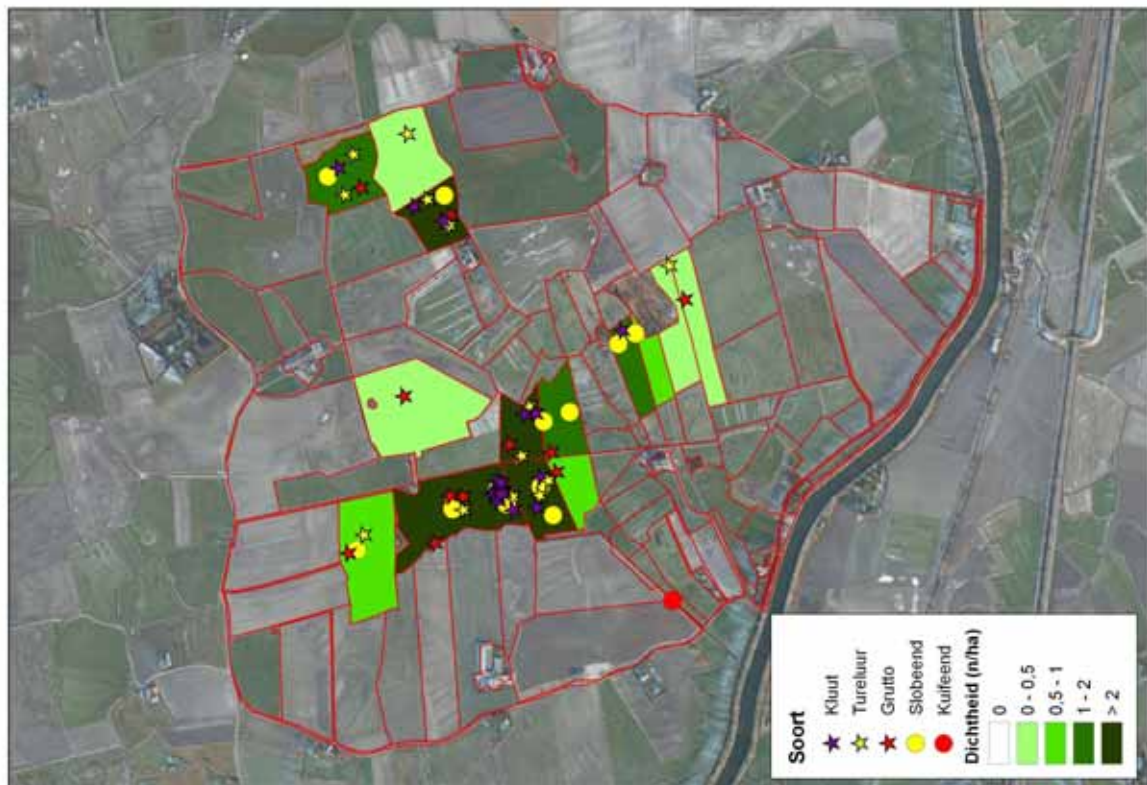
Figuur 37. Locaties van de territoria van Bergeend, Kuifeend en Slobeend in 't Pompje in 2010. Aangeduid zijn de zoekzone (blauwe arcering) en de perceelsgrenzen.

Figuur 38. Locaties van de territoria van Grutto, Kluut, Scholekster en Tureluur in 't Pompje in 2010. Aangeduid zijn de zoekzone (blauwe arcering) en de perceelsgrenzen.

Figuur 39. Locaties van de territoria van Bruine Kiekendief, Blauwborst en Rietzanger in 't Pompje in 2010. Aangeduid zijn de zoekzone (blauwe arcering) en de perceelsgrenzen.

Figuur 40. Totale dichtheid (aantal territoria per ha) op perceelsniveau en locatie van de territoria van 5 soorten weidevogels in 't Pompje in 2010.

Zoekzone Z8 - DUDZEELSE POLDER

In 2010 werden er inrichtingswerken uitgevoerd in de Dudzeelse Polder, conform het inrichtingsplan zoals goedgekeurd in de vergadering van de beheercommissie van 16 juni 2008. De ligging en type van de ingerichte percelen en percelen die in de zomer van 2011 zullen worden ingericht, worden weergegeven in figuur 41. Gezien de werken pas na het broedseizoen 2010 werden uitgevoerd, hadden deze nog geen effect op de broedvogels.

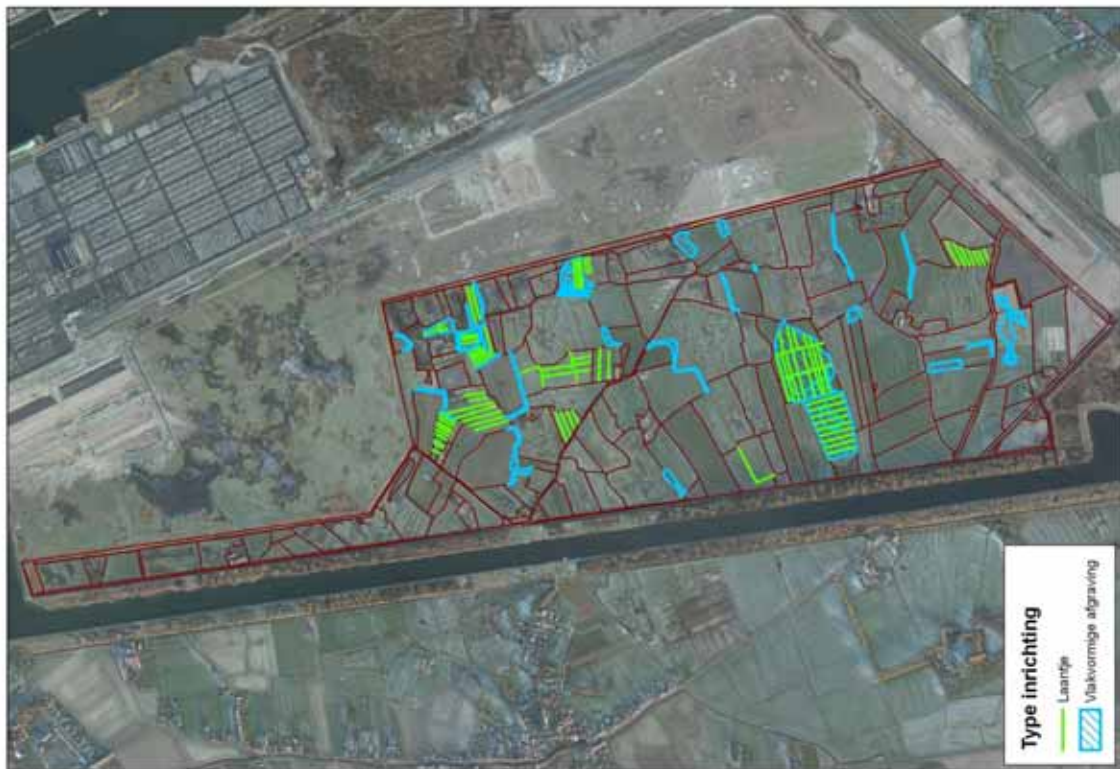
Tabel 15 toont de aantalsevolutie in de periode 2006-2010 en de verschillen tussen het gemiddelde aantal territoria per soort in de periode 2006-2009 en de aantallen in 2010 (zowel voor de Dudzeelse Polder als voor de rest van het Poldercomplex). Het is opvallend dat een aantal kenmerkende weidevogels als Tureluur en Grutto in aantal achteruit gegaan zijn. Bij deze soorten speelt predatie door Vos waarschijnlijk een rol. De achteruitgang van Graszanger komt volledig op conto van de strenge winter waar deze soort erg gevoelig voor is. Enkel Blauwborst en Rietzanger gingen erop vooruit in de Dudzeelse Polder, beide soorten doen het ook goed in het volledige Poldercomplex.

De Figuren 42 tot 43 geven de ligging van de vermoedelijke centra van de territoria van de verschillende soorten die in de Dudzeelse Polder broedden in 2010 weer, figuur 44 de dichtheid en locatie van de territoria van 5 weidevogelsoorten in de periode 2006-2010.

Tabel 15. Aantal territoria van enkele broedvogelsoorten in de Dudzeelse Polder in de periode 2006-2010, het gemiddelde aantal territoria in de periode 2006-2009 en het procentuele verschil tussen de aantallen in 2010 en het gemiddelde in de periode 2006-2009 voor de Dudzeelse Polder en de rest van het Poldercomplex (enkel voor de gebieden die in elk jaar werden geteld, n=83).

	Soort	2006	2007	2008	2009	2010	Gemiddelde 2006-2009	Procentueel verschil Dudzeelse Polder 2010 tov 2006- 2009	Procentueel verschil Poldercomplex 2010 tov 2006- 2009
Bijlage I	Kluut	3	3	3	0	1	2	-56	-32
	Blauwborst	12	13	16	20	24	15	+57	+63
Rode Lijst & > 5%	Tureluur	27	22	20	17	14	22	-35	+17
	Graszanger	0	4	2	3	0	2	-233	-83
	Cetti's Zanger	0	0	1	0	0	0	-33	+16
	Rietzanger	43	53	70	68	89	59	+52	+64
> 5%	Bergeend	20	13	14	17	15	16	-6	0
	Slobeend	0	0	1	0	0	0	-33	+10
	Kuifeend	1	1	0	0	0	1	-50	+39
	Grutto	6	5	1	0	0	3	-400	+2
	Scholekster	15	14	9	12	10	13	-20	+25

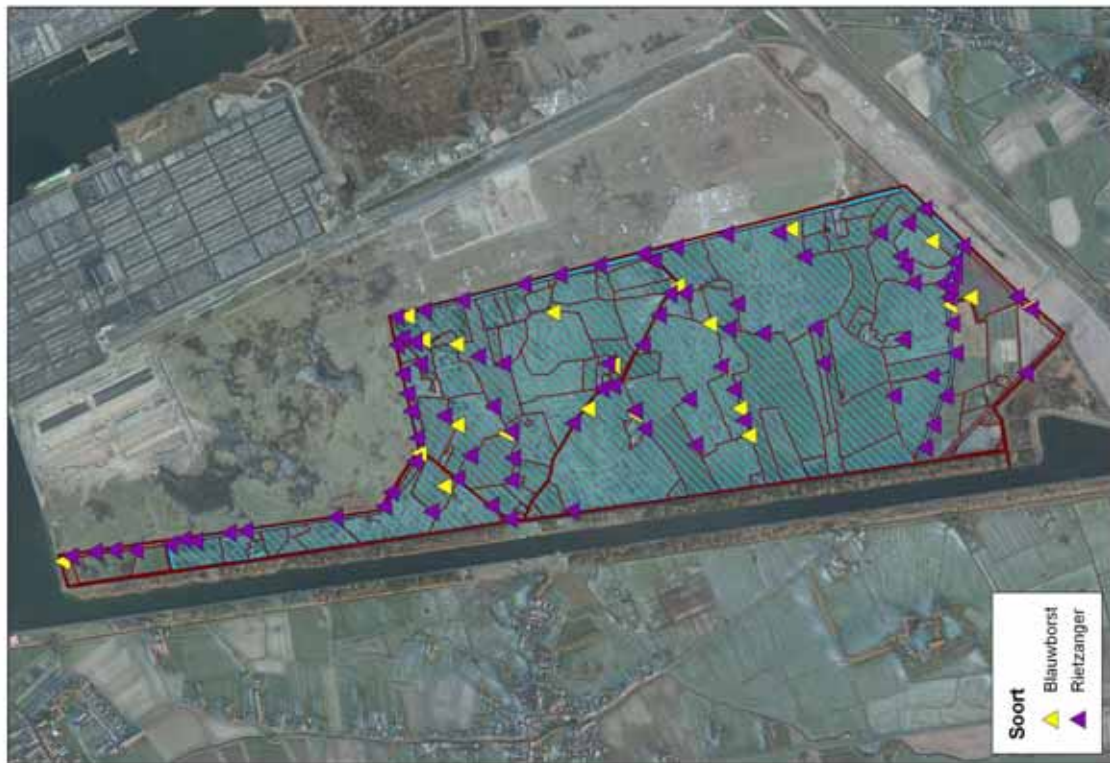

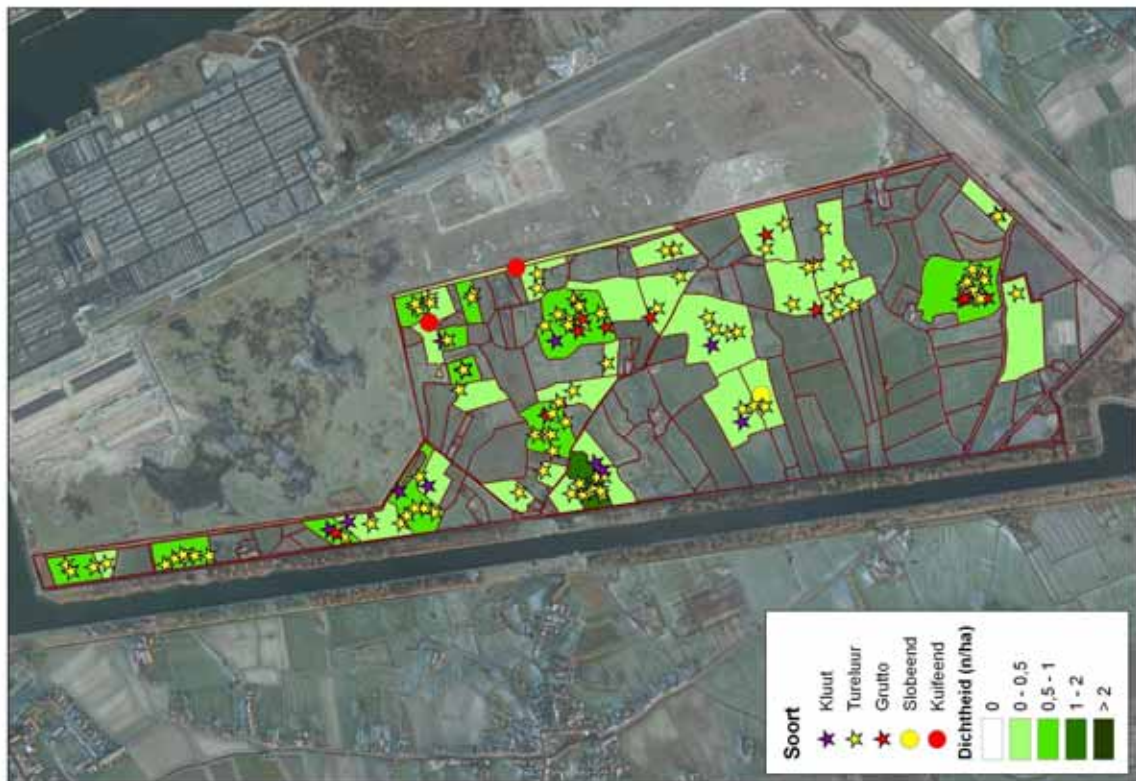
Figuur 41. Inrichtingswerken in zoekzone Z8 (Dudzeelse Polder) in 2010-2011.

Figuur 42. Locaties van de territoria van Bergeend, Scholekster en Tureluur in de Dudzeelse Polder in 2010. Aangeduid zijn de zoekzone (blauwe arcering) en de perceelsgrenzen.

Figuur 43. Locaties van de territoria van Blauwborst, Graszanger en Rietzanger in de Dudzeelse Polder in 2010. Aangeduid zijn de zoekzone (blauwe arcering) en de perceelsgrenzen.

Figuur 44. Totale dichtheid (aantal territoria per ha) op perceelsniveau en locatie van de territoria van 5 soorten weidevogels in de Dudzeelse Polder in 2006-2010.

ZOEKZONE Z1 - KLEMSKERKE-VLISSEGEM

In de zoekzone Klemskerke-Vlissegem werden in 2009 inrichtingswerken uitgevoerd die vooral bestonden uit het herstellen en creëren van laantjes (Figuur 45a; zie ook Courtens & Verbelen, 2010). Tabel 16 toont de aantalsevolutie in de periode 2006-2010 en de verschillen tussen het gemiddelde aantal territoria per soort in de periode 2006-2009 en de aantallen in 2010 (zowel voor Klemskerke-Vlissegem als voor de rest van het Poldercomplex). Wat opvalt, is dat alle soorten in de tabel in aantal toenamen binnen de zoekzone. Kluut was de sterkste stijger terwijl deze soort in heel het Poldercomplex net achteruitging in 2010. De meeste soorten kenden een iets grotere stijging in de zoekzone dan in het volledige Poldercomplex.

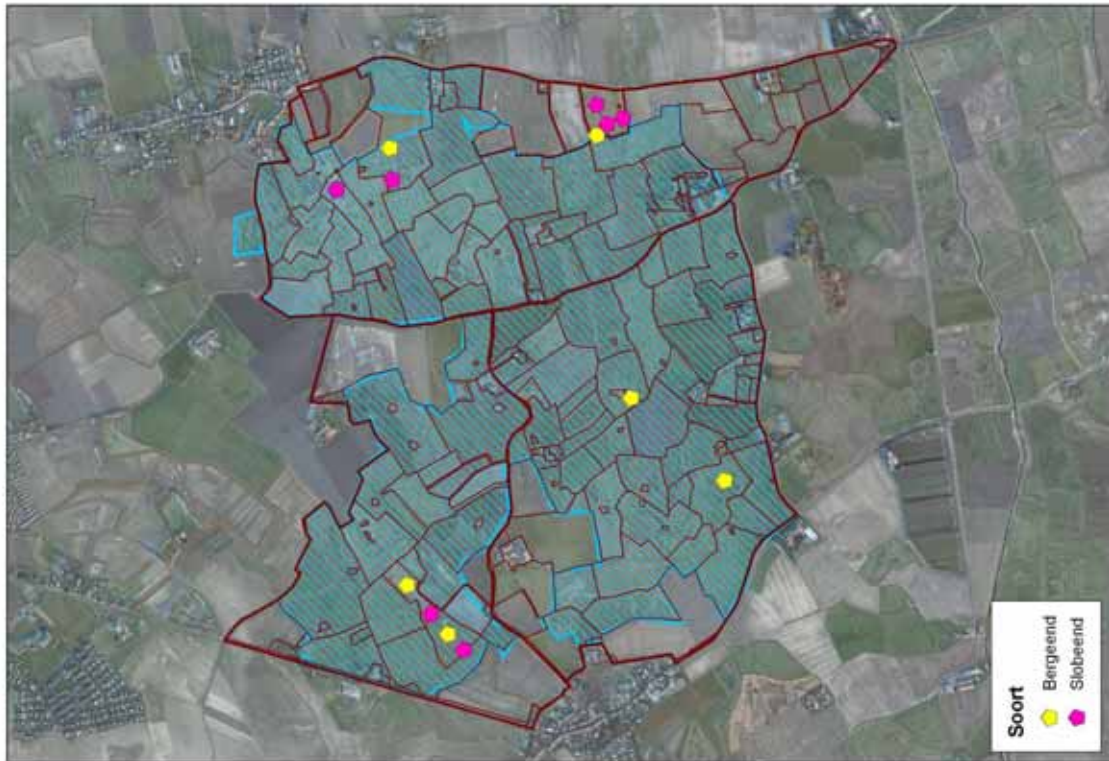
De Figuren 45 tot 47 geven de ligging van de vermoedelijke centra van de territoria van de verschillende soorten die in de zoekzone Klemskerke-Vlissegem broedden in 2010 weer. Figuur 48 toont de gecombineerde dichtheid (aantal koppels per hectare) en de locatie van de territoria van 4 soorten weidevogels voor en na de inrichtingswerken. Hierbij moet worden opgemerkt dat voor de periode 2006-2009 de gemiddelde dichtheid over 4 jaar wordt weergegeven, maar alle in deze periode vastgestelde territoria aangeduid werden. In 2010 was al een duidelijk effect van de inrichtingswerken merkbaar: de aantallen broedende weidevogels concentreerden zich in enkele van de nieuw afgegraven stukken en er was dus sprake van enig 'aanzuigefect'. Dit was het opvallendst in de Bunkerweiden waar enkele laaggelegen percelen die voorheen al aantrekkelijk waren voor weidevogels enigszins werden uitgediept. Vooral Kluut, Tureluur en Slobeend werden sterk aangetrokken door de nieuw ingerichte percelen.

Tabel 16. Aantal territoria van enkele broedvogelsoorten in Klemskerke- Vlissegem in de periode 2006-2010, het gemiddelde aantal territoria in de periode 2006-2009 en het procentuele verschil tussen de aantallen in 2010 en het gemiddelde in de periode 2006-2009 voor Klemskerke-Vlissegem en de rest van het Poldercomplex (enkel voor de gebieden die in elk jaar werden geteld, n=86).

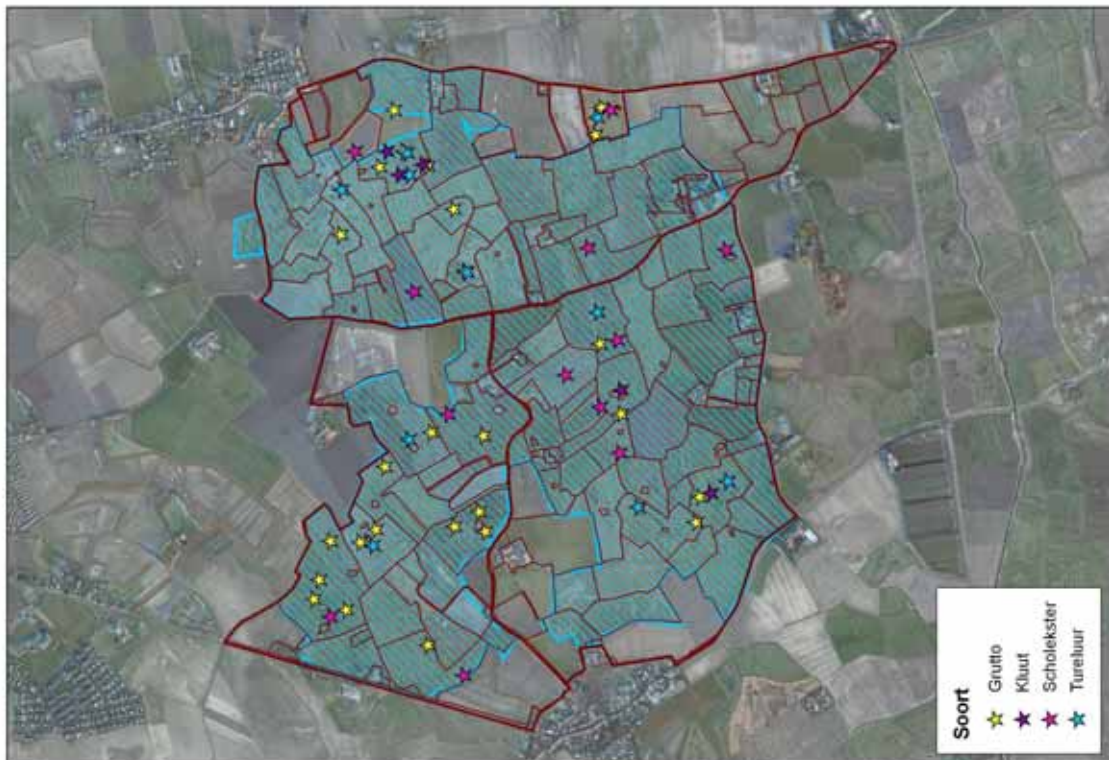
	Soort	2006	2007	2008	2009	2010	Gemiddelde 2006-2009	Procentueel verschil Klemskerke- Vlissegem 2010 tov 2006- 2009	Procentueel verschil Poldercomplex 2010 tov 2006- 2009
Bijlage I	Kluut	2	2	4	4	5	3	+67	-32
	Blauwborst	8	12	12	11	17	11	+58	+63
Rode Lijst & > 5%	Tureluur	4	5	11	6	10	7	+54	+10
	Rietzanger	44	61	58	75	86	60	+45	+63
> 5%	Bergeend	6	7	5	3	6	5	+14	0
	Slobeend	5	3	9	7	7	6	+17	+10
	Scholekster	8	9	11	8	12	9	+33	+22
	Grutto	15	21	35	27	26	25	+6	+1

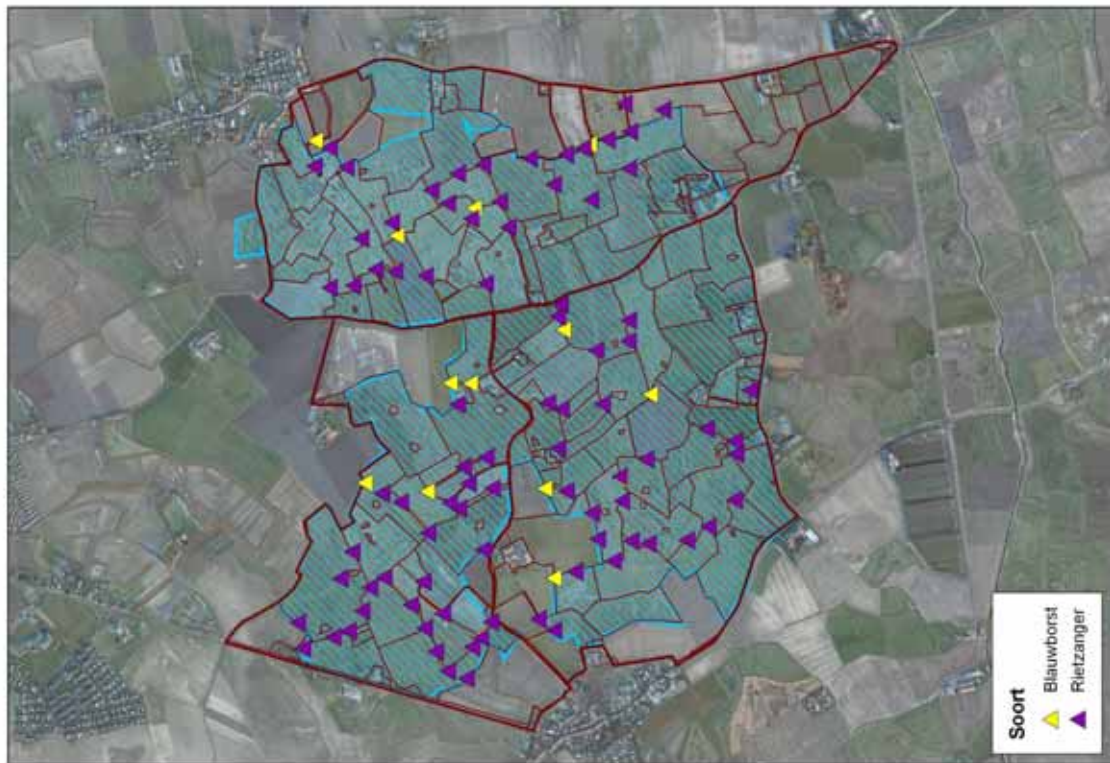
Figuur 45a. Situering van de in 2009 ingerichte percelen (fase 1, paarse arcering) in Zoekzone 1 (Klemskerke-Vissegem).

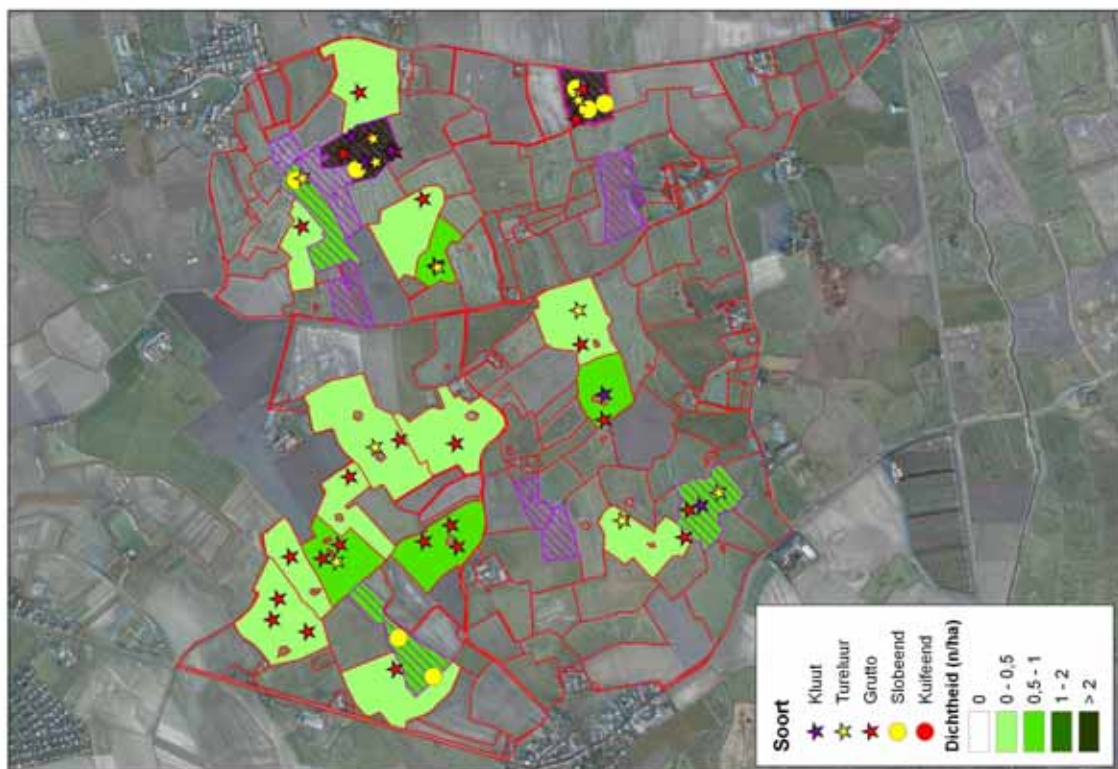
Figuur 45. Locaties van de territoria van Bergeend en Slobeend te Klemskerke-Vissegem in 2010. Aangeduid zijn de zoekzone (blauwe arcering) en de perceelsgrenzen.

Figuur 46. Locaties van de territoria van Grutto, Kluut, Scholekster en Tureluur te Klemskerke-Vissegem in 2010. Aangeduid zijn de zoekzone (blauwe arcering) en de perceelsgrenzen.

Figuur 47. Locaties van de territoria van Blauwborst en Rietzanger te Klemskerke-Vlissegem in 2010. Aangeduid zijn de zoekzone (blauwe arcering) en de perceelsgrenzen.

Figuur 48. Totale dichtheid (aantal territoria per ha) op perceelsniveau en locatie van de territoria van 4 soorten weidevogels in Klemskerke - Vlissegem. De bovenste figuur geeft de gemiddelde dichtheid voor de periode 2006-2009 weer, de onderste de situatie in 2010 met de ingerichte percelen paars gearceerd.

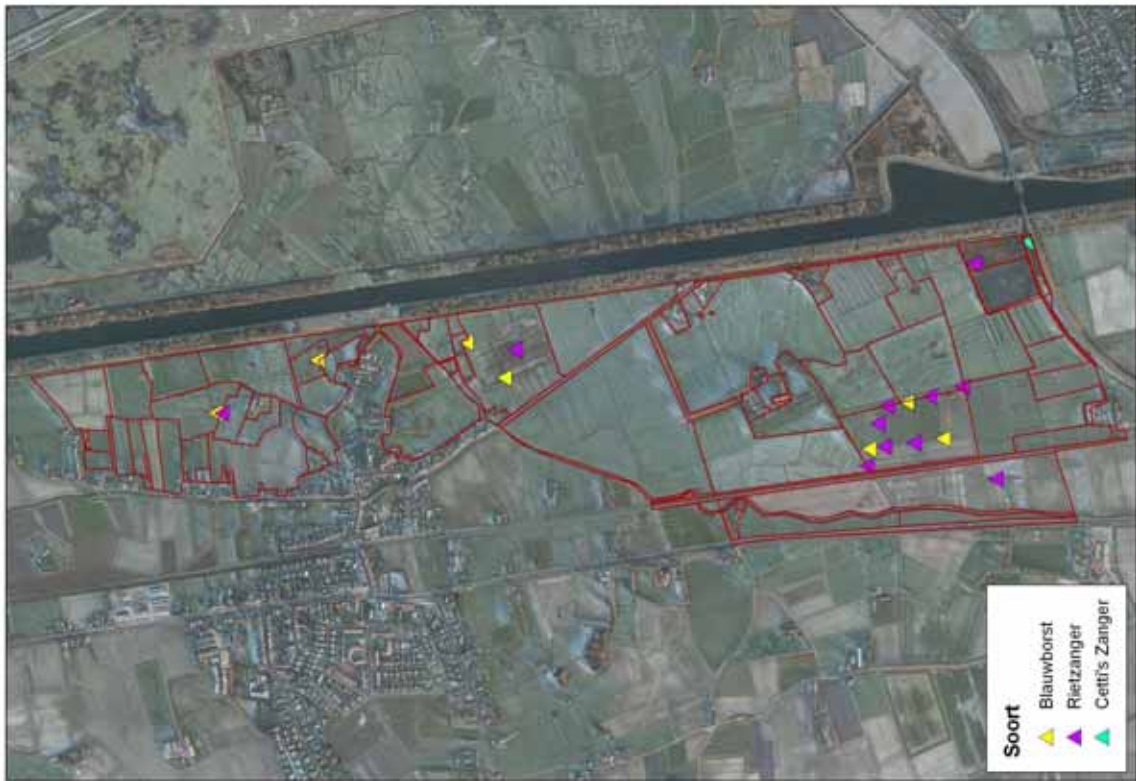
LISSEWEGE EN TER DOEST

Deze telgebieden, die deel uitmaken van zoekzones Z9 en Z10bis, werden in 2010 voor het eerst in de broedvogelinventarisaties opgenomen. In het kader van de natuurcompensaties werden inrichtingswerken uitgevoerd in de Eendekooi Lissewege (najaar 2009) en in Ter Doest (in de loop van 2010); het ging meer bepaald om het graven van een brakke waterplas met geleidelijk hellende, zandige oevers (Eendekooi) en vlakke afgraving (Ter Doest). In de Eendekooi werd ook het aangrenzende perceel rietland ingericht en werden de bestaande eilanden ecologisch opgevaardeerd (Courtens & Verbelen 2010).

Figuur 49 toont de vermoedelijke ligging van de territoria van enkele eendensoorten en steltlopers, figuur 50 de vermoedelijke ligging van de territoria van 3 soorten rietvogels in 2010. Het aantal territoria in Lissewege en Ter Doest is eerder klein, maar de inrichtingswerken in de Eendekooi hadden meteen een positief effect op Kuifeend (die elders in het telgebied niet voorkwam), Bergeend en Visdief, een schaarse broedvogel in het Poldercomplex. De afgravingen in Ter Doest vielen te laat in het seizoen om enig effect te hebben op het broedvogelbestand, maar naar verwachting zullen soorten als Kluut en Tureluur er in 2011 wel door aangetrokken worden, net als in de Eendekooi wellicht. Op rietvogels hadden de inrichtingswerken nog maar weinig effect, maar wel werd één territorium van Cetti's Zanger vastgesteld in de Eendekooi.

Figuur 49. Locaties van de territoria van Bergeend, Kuifeend, Scholekster, Tureluur en Visdief in Lissewege-Ter Doest in 2010.

Figuur 50. Locaties van de territoria van Blauwborst, Rietzanger en Cetti's Zanger in Lissewege-Ter Doest in 2010.

IV. Watervogels en steltlopers

P. Adriaens, W. Courtens & D. Verbelen

IV.1 Materiaal en methode

Vanaf oktober tot en met maart wordt het Poldercomplex midmaandelijks integraal geteld door de Vogelwerkgroep NW-Vlaanderen, de Werkgroep Uitkerkse Polders en de Vogelwerkgroep Middenkust. De coördinatie voor deze regio gebeurt door Dominique Verbelen van Natuurpunt Studie vzw. De algemene coördinatie van de watervogeltellingen op Vlaams niveau gebeurt door Koen Devos op het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Hierbij worden alle water- en vogelrijke gebieden in het vogelrichtlijngebied bezocht (zie Bijlage 6) en worden alle aanwezige watervogels (duikers, aalscholvers, reigers, zwanen, ganzen, eenden, rallen, steltlopers en meeuwen) geteld. Hieruit kan het aantalsverloop van alle soorten watervogels doorheen het winterhalfjaar worden afgeleid. De gegevens over winterganzen in de Oostkustpolders werden bekomen via Eckhart Kuijken en Christine Verscheure die deze tellingen coördineren.

Wanneer wordt vastgesteld dat bepaalde soorten van de Bijlage I op een bepaald moment in hoge aantallen in het studiegebied aanwezig zijn, kunnen bijkomende tellingen worden uitgevoerd. Hierbij zal het bijvoorbeeld gaan om grote concentraties Kleine Zwaan *Cygnus bewickii*, Goudplevier *Pluvialis apricaria*, slaapplaatsen van Blauwe Kiekendief *Circus cyaneus*, etc.

Gebieden waar veel watervogels voorkomen, zoals het Poldercomplex, worden getoetst aan de Ramsar-criteria. Een gebied voldoet hieraan wanneer er van één of meerdere soorten watervogels op regelmatige basis minstens 1% van de biogeografische populatie voorkomt. Deze internationale 1%-normen van alle soorten watervogels worden opgelijst door Wetlands International (Wetlands International, 2006). Een tweede criterium waardoor een gebied in aanmerking komt als Ramsar-gebied is als er regelmatig minstens 20.000 watervogels overwinteren.

De tellingen van de overwinterende watervogels vinden eerder hun oorsprong in de monitoring van de avifauna van het volledige Poldercomplex dan in de evaluatie van de natuurcompensaties. Niettemin kan op basis van deze cijfers (indien gewenst) het eventuele effect van de natuurcompensaties op overwinterende watervogels worden nagegaan.

IV.2 Resultaten

De resultaten van de midmaandelijkse watervogeltellingen tijdens het winterhalfjaar 2010/11 zijn te vinden in Tabel 21 ('watervogels': duikers, futen, aalscholvers, zwanen, ganzen, eenden en rallen) en 22 (reigers en steltlopers). Bij de winterganzen (Kleine Rietgans en Kolgans) dient opgemerkt dat zich een piek voordeed eind december, waardoor de werkelijke aantallen tussen de tellingen in toen een stuk hoger lagen dan deze in de tabel (zie hoofdstuk V).

Van oktober tot en met februari voldeden de Oostkustpolders in hun geheel aan de Ramsar-criteria aangezien er telkens meer dan 20.000 watervogels en steltlopers werden geteld. Smient haalde de 1%-norm (15.000 ex.) in de volledige Oostkustpolders in december en januari. In die laatste maand haalde ze ook binnen de SBZ de 1%. Slobeend overschreed de norm (400 ex.) enkel in februari, zowel op niveau van de volledige Oostkustpolders als van de SBZ. Net als vorig jaar waren er veel Kleine Zwanen aanwezig in de SBZ, maar met 197 exemplaren in januari bleven de aantallen deze keer net onder de 1%-norm (200 ex.). Ook Kleine Rietgans en Kolgans overschreden (zoals elke winter) meermaals de 1%-norm van resp. 420 en 10.000 ex.

De beste watervogelgebieden waren ook deze winter de Uitkerkse Polders met in totaal 30.002 getelde exemplaren (18.687 watervogels en 11.315 steltlopers) en de achterhaven van Zeebrugge met in totaal 15.165 exemplaren (8.113 watervogels en 7.052 steltlopers) over 6 tellingen (Figuur 47). De overwinterende ganzen zijn hierin niet meegerekend. In de rest van de 10 belangrijkste gebieden werden in totaal tussen de 1.900 en 6.200 watervogels geteld. In de Bijlagen 4 en 5 worden de

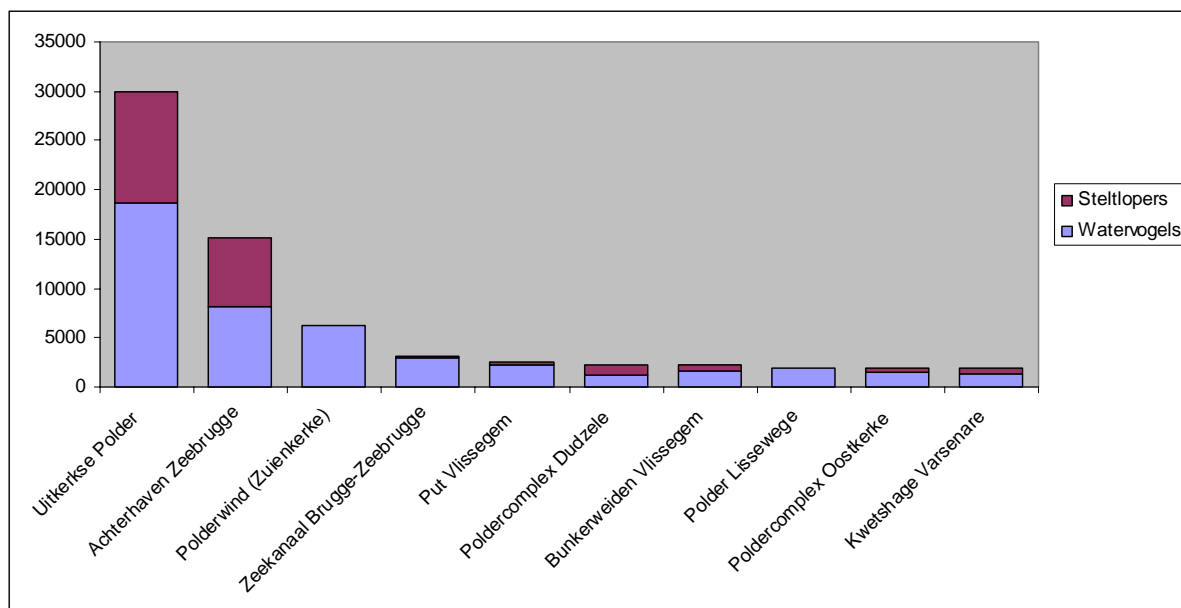
maxima per soort per gebied van respectievelijk watervogels en steltlopers gegeven tijdens het winterhalfjaar 2010/11.

Tabel 21. Aantal watervogels per maand tijdens het winterhalfjaar 2010/11 in de SBZ en in de volledige Oostkustpolders (OKP). Soortantallen in het vet overschrijden de 1%-norm voor die soort. Subtotalen in het vet overschrijden de 20.000 watervogels.

		OKTOBER		NOVEMBER		DECEMBER		JANUARI		FEBRUARI		MAART	
Soort		OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ
Bijlage I	Geoorde Fuut	2	2	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0
	Kleine Zwaan	0	0	0	0	0	0	197	197	0	0	0	0
	Kleine Rietgans	59	59	8969	3341	30867	14523	30890	3940	7469	3909	727	727
	Nonnetje	0	0	0	0	0	0	5	4	2	0	0	0
	Parelduiker	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Aalscholver	165	86	225	99	271	24	307	113	150	66	173	132	
Bergeend	73	29	95	44	253	41	443	301	772	592	496	364	
Brilduiker	1	1	3	0	11	0	19	2	10	0	1	0	
Dodaars	120	29	100	38	74	26	79	13	70	20	29	15	
Eider	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	
Fuut	194	9	284	9	324	1	244	6	148	13	35	22	
Grote Zaagbek	0	0	0	0	9	2	2	0	2	0	1	0	
Knobbelzwaan	18	17	33	30	20	9	56	54	18	12	41	23	
Kolgans	3113	2656	4902	4187	25159	18783	41725	24603	16591	14597	838	704	
Krakeend	153	17	139	37	197	45	510	174	303	74	122	55	
Kuifaalscholver	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
Kuifduiker	2	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	
Kuifeend	124	81	148	93	409	73	439	272	296	214	283	248	
Meerkoet	1506	615	2090	792	2973	566	4503	1825	3515	1705	1416	888	
Middelste Zaagbek	0	0	2	0	7	0	9	0	7	0	5	0	
Pijlstaart	10	5	50	14	22	2	80	27	219	168	35	35	
Roodhalsfuut	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
Slobeend	179	140	332	222	144	61	370	275	608	519	189	180	
Smient	3257	2823	6544	4909	25266	14376	27058	22240	10777	8768	4021	3625	
Tafeleend	11	6	35	11	176	0	398	26	26	23	35	34	
Waterhoen	275	165	381	192	241	104	492	272	448	259	353	243	
Waterral	4	3	4	4	0	0	0	0	1	1	0	0	
Wilde Eend	4934	2702	5402	2099	5499	2235	7504	3013	4754	2320	1800	1039	
Wintertaling	1164	763	2091	1318	338	210	1492	1150	1497	1070	709	541	
Zomertaling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	
Zwarte Zee-eend	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
SUBTOTAAL		15368	10208	31829	17439	92263	51081	116828	58507	47685	34330	11312	8878

Tabel 22. Aantal steltlopers per maand tijdens het winterhalfjaar 2010/11 in de SBZ en in de volledige Oostkustpolders (OKP). Soortantallen in het vet overschrijden de 1%-norm voor die soort. Totalen in het vet overschrijden de 20.000 watervogels.

		OKTOBER		NOVEMBER		DECEMBER		JANUARI		FEBRUARI		MAART	
	Soort	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ	OKP	SBZ
Bijlage I	Goudplevier	1156	1121	1740	1582	0	0	222	175	150	91	117	117
	Grote Zilverreiger	4	3	7	6	3	3	11	8	4	4	1	1
	Kleine Zilverreiger	32	6	24	9	2	2	6	1	9	2	5	4
	Kemphaan	21	21	33	5	11	0	275	275	8	8	8	8
	Kluut	1	0	8	3	31	0	37	0	21	0	12	8
	Kwak	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ooievaar	26	1	15	3	26	0	9	4	31	2	31	0
	Roerdomp	1	1	0	0	13	2	1	0	0	0	0	0
	Rosse Grutto	3	2	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0
Blauwe Reiger	115	77	101	71	23	15	78	41	64	40	31	22	
Bokje	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	
Bontbekplevier	8	0	2	1	4	0	11	0	4	0	1	0	
Bonte Strandloper	10	0	6	1	125	0	27	2	12	0	1	0	
Drieteenstrandloper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	
Groenpootruiter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Grutto	1	1	0	0	0	0	0	0	4	4	206	196	
Houtsnip	0	0	0	0	7	7	2	2	1	0	0	0	
Kanoet	0	0	0	0	0	0	36	0	0	0	0	0	
Kievit	3928	2862	14784	7569	114	40	11238	7949	6400	5743	1419	1257	
Kleine Strandloper	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Koereiger	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	
Oeverloper	2	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	
Paarse Strandloper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Regenwulp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Scholekster	477	2	347	55	602	0	704	16	726	330	287	145	
Steenloper	2	0	4	0	37	0	48	11	31	1	10	0	
Tureluur	38	1	126	0	57	2	197	5	92	1	68	25	
Watersnip	80	40	130	82	8	3	9	6	3	1	23	19	
Witgat	9	4	12	8	2	2	2	2	5	1	1	1	
Wulp	1359	1065	1550	1420	2038	1620	4643	3580	3985	3072	1133	816	
Zilverplevier	28	0	26	0	39	0	96	0	13	0	0	0	
Zwarte Ruiter	10	7	19	13	0	0	3	1	0	0	3	3	
SUBTOTAAL		7314	5217	18945	10830	3142	1696	17659	12078	11566	9301	3358	2622
TOTAAL WATERVOGELS + STELTLOPERS		22682	15425	50774	28269	95405	52777	134487	70585	59251	43631	14670	11500

Figuur 51. Aantal watervogels en steltlopers in de 10 belangrijkste gebieden in de Oostkustpolders tijdens de winter 2010/11. In de grafiek wordt het totale aantal watervogels (exclusief ganzen) en steltlopers tijdens de 6 midmaandelijke watervogeltellingen weergegeven.

V. OVERWINTERENDE GANZEN

E. Kuijken, C. Verscheure & P. Adriaens

V.1 Materiaal en methoden

In de loop van de winter 2010/2011 werden 9 ganzentellingen uitgevoerd, gebiedsdekkend en simultaan, van begin oktober tot eind maart. De coördinatie van de tellingen gebeurt door Christine Verscheure en Eckhart Kuijken. Op 29 december werd een extra telling ingelast, omdat zich toen een uitzonderlijke piek van de aantallen voordeed door toedoen van gure weersomstandigheden.

De Oostkustpolders zijn opgedeeld in 253 telgebieden. Zeven ervaren equipes bepalen met telescoop voor elk telgebied de aantallen van elke soort, noteren het habitatgebruik en de opdeling in groepen. Deze gegevens worden opgeslagen in een ACCESS databank.

De resultaten van de tellingen worden getoetst aan de internationale 1% normen van Wetlands International (Wetlands International, 2006).

Deze bijdrage handelt enkel over de Arctische ganzen. Het voorkomen van Grauwe Ganzen, Brandganzen en zeldzame soorten werd hier niet verwerkt. Wel dient opgemerkt dat de winter 2010/11 gekenmerkt werd door een buitengewoon groot aantal Brandganzen.

2. Resultaten

2.1 Aantallen en trends

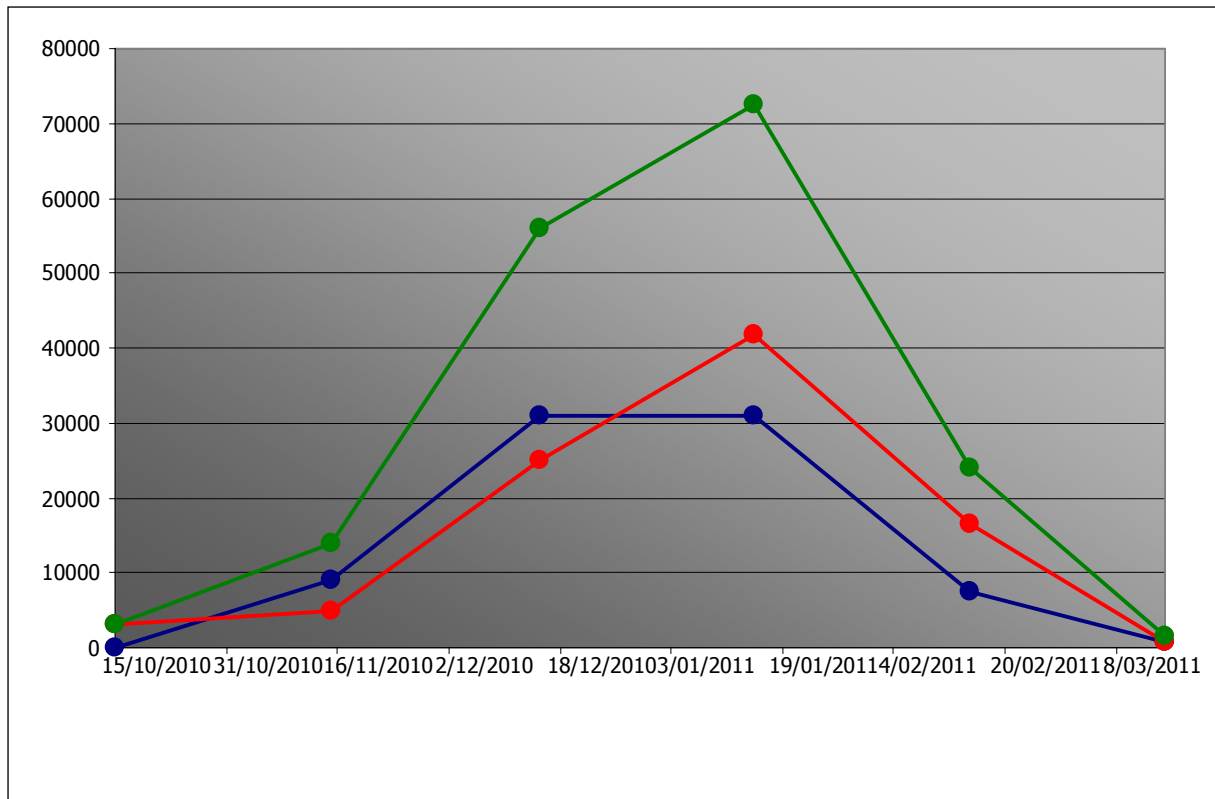
Figuur 48 geeft het verloop weer van de aantallen van de Kolgans en Kleine Rietgans in de loop van de winter 2010/2011. Bijkomend is het verloop van het totale aantal overwinterende Arctische ganzen per telling voorgesteld. De extra telling op 29 december is niet in deze figuur opgenomen.

Het wintermaximum voor Kleine Rietgans werd bereikt op 29 december 2010 en bedroeg 48.295, wat beduidend meer is dan het jaar voordien (35.414). Na half januari was het aantal Kleine Rietganzen traditiegetrouw teruggevallen, zij het iets minder snel dan andere jaren wegens bar winterweer in NW-Europa.

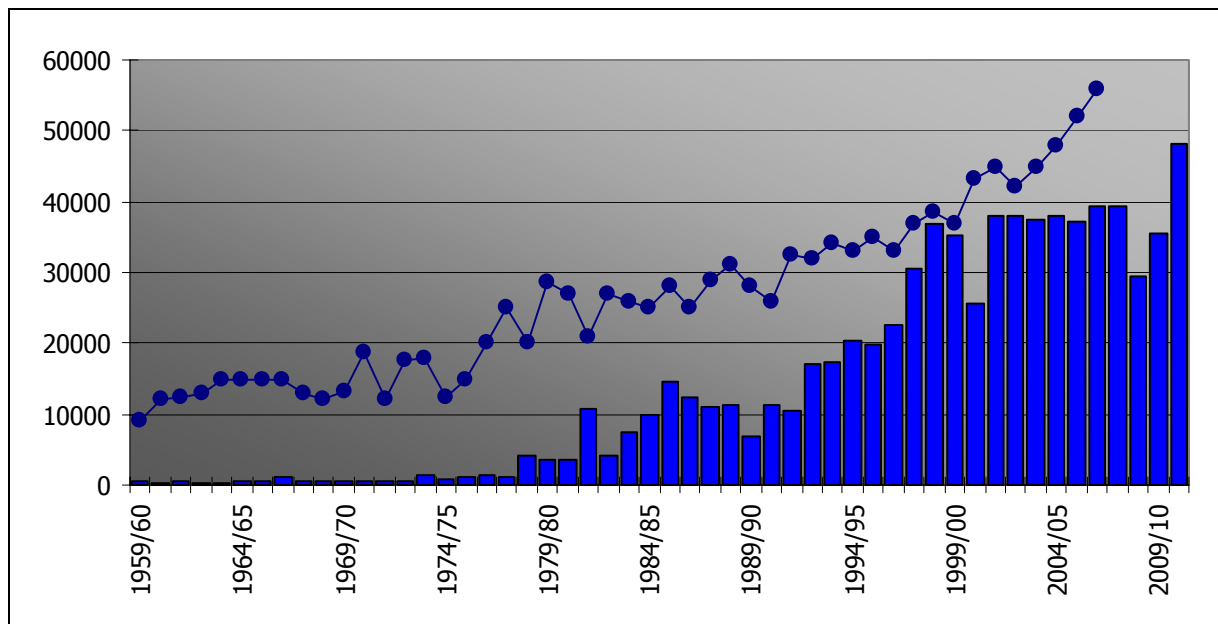
De Kolgans bereikte ook haar wintermaximum op 29 december 2010 met een ongezien aantal van 60.516 ex, een drievoud van de aantallen van de vorige twee jaar. Dit had alles te maken met een invasie en doortrek van duizenden Kolganzen (en Brandganzen) op 20 december 2010, na zeer gure winteromstandigheden in Nederland, Duitsland en Oost-Europa.

Met deze uitzonderlijk hoge aantallen is de verhouding Kolgans /Kleine Rietgans voor de Oostkustpolders terug in het voordeel van Kolgans.

Kolgans bleef traditiegetrouw tot eind maart in steeds dalende aantallen aanwezig en concentreerde zich op het einde van de winter vooral in de Uitkerkse Polder.

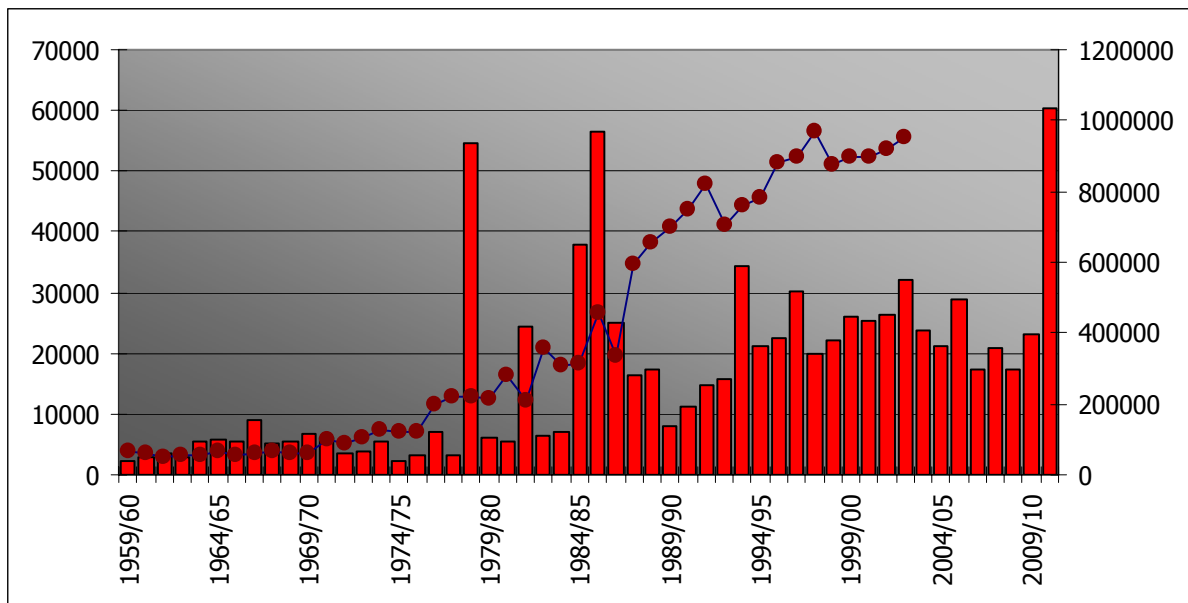

Figuur 52. Verloop van de aantallen van Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus* en Kolgans *Anser albifrons* en totaal aantal overwinterende ganzen in de Oostkustpolders tijdens de winter 2010/11. De uitzonderlijke aantallen van eind december zijn niet in de grafiek opgenomen.

Figuur 53. Verloop van de maxima van Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus* in de Oostkustpolders tussen 1959/60 en 2010/11 (staven) en de grootte van de Spitsbergenpopulatie (voor zover officieel bekend, lijn).

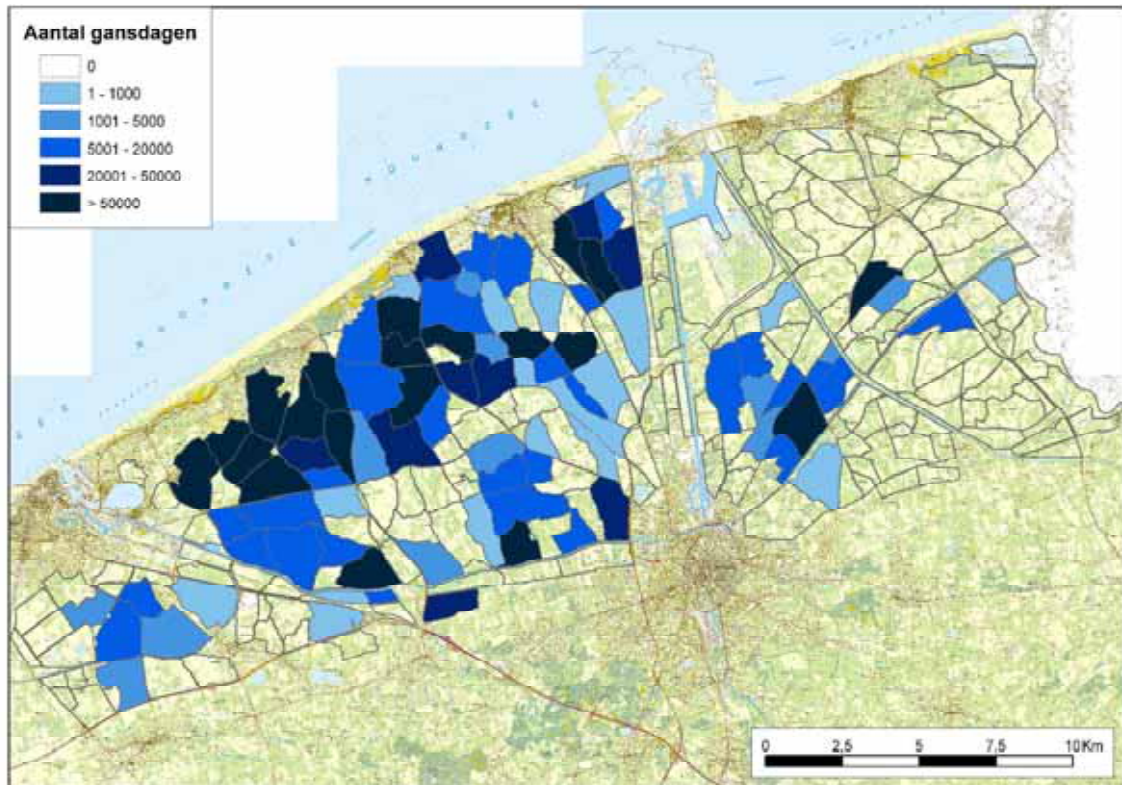

Figuur 54. Verloop van de maxima van Kogans *Anser albifrons* in de Oostkustpolders tussen 1959/'60 en 2010/'11 (staven; eerste Y-as) en de grootte van de Russische broedpopulatie (voor zover officieel bekend, lijn, 2de Y-as).

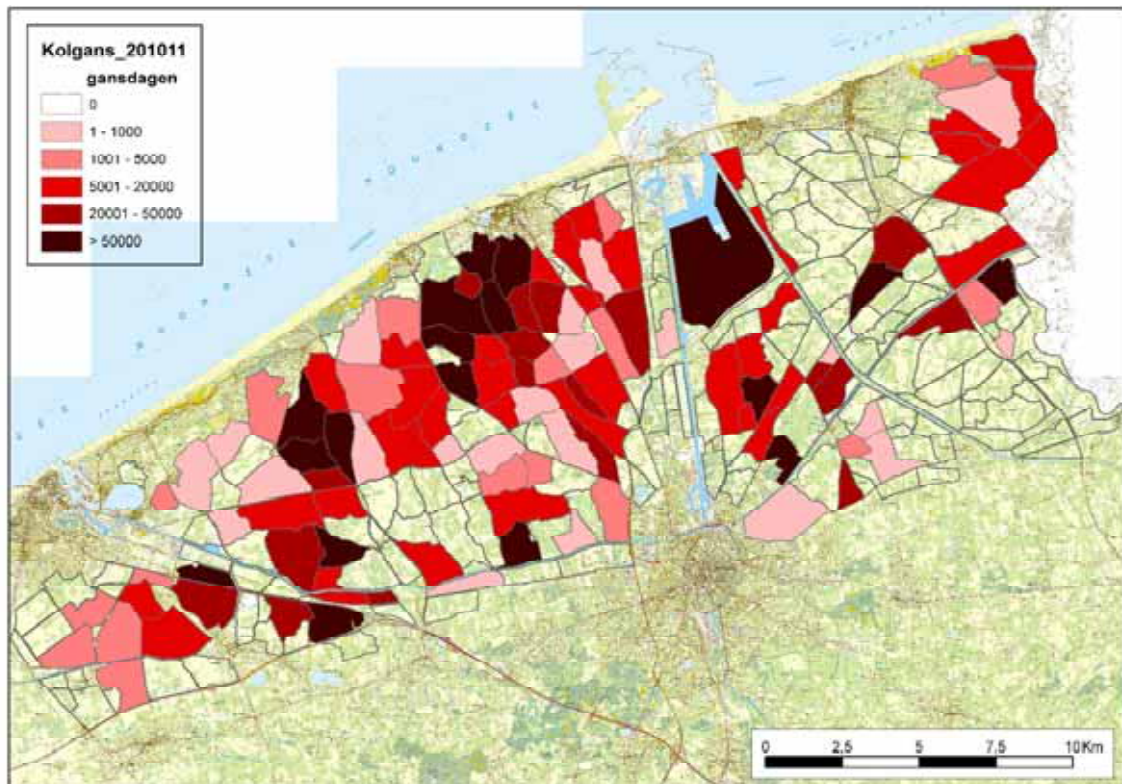
2.2 Ruimtelijke spreiding

De figuren 51 en 52 geven de verspreiding van resp. Kleine Rietgans en Kogans voor de volledige Oostkustpolders in de winter 2010/2011, uitgedrukt in gansdagen² per gebied. Dit toont een bevestiging van vroegere trends, waarbij Kleine Rietganzen vooral de westelijke complexen verkiezen en geheel afwezig zijn in de Zwinpolders.

² Het aantal gansdagen is een vaak gebruikte maat om onder meer het belang van foerageergebieden te bepalen en om populatietrends van jaar tot jaar te volgen (Hustings *et al.*, 1985). Het aantal vogeldagen is een schatting van het aantal dagen dat de individuen van een soort in een gebied in een bepaalde periode in totaal hebben doorgebracht. Een dag waarop een groep van 30 ganzen in een gebied aanwezig is levert dit gebied in het optimale geval (dagelijkse tellingen) 30 gansdagen op, een groep van tien ganzen die drie dagen aanwezig is in een gebied levert eveneens 30 gansdagen op.

Figuur 55. Aantal gansdagen van Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus* per gebied in de Oostkustregio in de winter 2010/'11.

Figuur 56. Aantal gansdagen van Kolgans *Anser albifrons* per gebied in de Oostkustregio in de winter 2010/'11.

Van alle getelde Kleine Rietganzen bevond zich 36 % in het SBZ Poldercomplex, wat terug een afname betekent. Voor de Kolgans bedroeg dit 68,6 % wat ook voor deze soort een afname is vergeleken met vorige winter. De Kolgans blijft wel sterker gebonden aan de SBZ dan de Kleine Rietgans.

De grotere spreiding van beide soorten over de gehele Oostkustpolders is een fenomeen dat klassiek optreedt bij een koude winter met sneeuw en ijs. Dit heeft te maken met afname van de bereikbaarheid van voedsel, vnl op reeds kortbegrasd grasland. Tijdens de winter 2010/2011 waren echter -vooral buiten de SBZ - uitzonderlijk grote partijen ongeogste aardappelen beschikbaar, die grote aantallen Kleine Rietganzen en in toenemende mate ook Kolganzen aantrokken voor lange tijd. De aanwezigheid van stagnerend water op de depressies in deze akkers oefende een bijkomende aantrekkingskracht uit. Ook op geogste maïspcelen werden tijdelijk grote aantallen foeragerende ganzen genoteerd, tot de korrelresten opgeruimd waren.

2.3 Habitatkeuze

Tabel 23. Percentage van het aantal Kleine rietganzen en Kolganzen op akker en op grasland³ tijdens de winter 2010/2011

		SBZ Poldercomplex	SBZ Zwin (*)	buiten SBZ
Kleine rietgans	% grasland	50,76	0	22,41
	% akker	49,24	0	77,59
Kolgans	% grasland	92,55	77,89	73,50
	% akker	7,45	22,11	26,50

(*) : zeer beperkte aantallen

De Kleine Rietgans en vooral de Kolgans hebben binnen SBZ Poldercomplex een uitgesproken voorkeur voor grasland (resp. 50,76 % en 92,55 %). Buiten SBZ is het aanbod van grasland uiteraard veel kleiner. Dit uit zich in een groot procentueel gebruik van akkers. In de Zwinregio kwamen geen Kleine Rietganzen voor en de beperkte aantallen Kolgans werden hier vooral waargenomen op grasland.

3. Conclusie

De winter 2010/2011 toonde voor de Kleine Rietgans een vrij normaal verloop, met een iets vertraagde wegtrek vanaf de tweede helft van januari.

De Kolgans kende een sterke toename op 20 december en de aantallen liepen hoog op, tot het drievoud van de vorige jaren. Opeenvolgende periodes van vorst en zware sneeuwval in Nederland, Duitsland en Oost-Europa zijn een mogelijke oorzaak.

Van alle Arctische ganzen bevond zich dit jaar 55,73 % binnen de SBZ.

Het gebruik van akkers door de Kleine Rietgans neemt verder toe. Bij de Kolgans werd deze winter ook meer akkergebruik vastgesteld, vooral buiten SBZ maar dit is mogelijk een gevolg van de strengheid van de winter en het aanbod van niet geogste aardappelpartijen.

De uitzonderlijke winter zorgde voor afwijkende aantallen ganzen in vergelijking met de trend van de voorbije jaren. Het totaal aantal gansdagen van Kolgans en Kleine Rietgans was uitzonderlijk groot en kan vergeleken worden met de ganzenwinter van 1978/1979. De verhouding Kleine Rietgans/Kolgans

³ Zoals gedefinieerd in de Biologische Waarderingskaart. Bedoeld worden vooral de permanente graslanden (BWK-codes 'hp' en 'hpr').

in de Oostkustpolders bedroeg deze winter slechts 45 % wat voor het eerst in vele jaren in het voordeel is van de Kolgans.

VI. LITERATUUR

- Anselin, A., K. Devos & G. Vermeersch, 2003. Handleiding Project Bijzondere Broedvogels. Adviesnota IN.A.2003.77. Instituut voor Natuurbehoud, 2003.
- Courtens, W., C. Martens & D. Verbelen, 2006. Eindrapport monitoring SBZ-V 'Poldercomplex'. Resultaten van het eerste jaar. Adviesnota INBO.A.2006.68. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.
- Courtens, W. & D. Verbelen, 2008. Monitoring van het SBZ-V 'Poldercomplex: resultaten van het derde jaar (2007-2008). INBO.R.2008.28. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.
- Courtens, W. & D. Verbelen, 2010. Monitoring van de avifauna in de SBZ-V 'Poldercomplex': resultaten van het vijfde jaar (2009-2010): Broedseizoen 2009 en winterhalfjaar 2009/'10. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, 2010(47). INBO: Brussel. 79 pp.
- Devos, K., A. Anselin & G. Vermeersch, 2004. Een nieuwe Rode Lijst van de Broedvogels in Vlaanderen. *In: Vermeersch, G. et al., 2004. Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel.*
- Hustings, F., R. Kwak, P. Opdam & M. Reijnen, 1985. Natuurbeheer in Nederland, deel 3: Vogelinventarisatie: achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Pudoc, Wageningen.
- van Dijk A.J., 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Vermeersch, G., A. Anselin, K. Devos, M. Herremans, J. Stevens, J. Gabriëls & B. Van Der Krieken, 2004. Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel.
- Vermeersch, G., A. Anselin & K. Devos, 2006. Bijzondere broedvogels in Vlaanderen in de periode 1994-2005. Populatietrends en recente status van zeldzame, kolonievormende en exotische broedvogels in Vlaanderen. Mededeling INBO.M.2006.2. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.
- Wetlands International, 2006. Waterbird population estimates. Fourth Edition. Wetlands International, Wageningen, The Netherlands.

VII. BIJLAGEN

Bijlage 1. Overzicht van de broedvogelsoorten die worden geïnventariseerd.

Soort	Bijlage I Vogelrichtlijn	Rode Lijst Vlaamse broedvogels	Broedvogels > 5%-norm
Baardmannetje (<i>Panurus biarmicus</i>)			x
Bergeend (<i>Tadorna tadorna</i>)			x
Blauwborst (<i>Luscinia svecica</i>)	x		x
Bontbekplevier (<i>Charadrius hiaticula</i>)		x	
Bruine Kiekendief (<i>Circus aeruginosus</i>)	x		x
Buidelmees (<i>Remiz pendulinus</i>)		x	
Cetti's Zanger (<i>Cettia cetti</i>)		x	
Graszanger (<i>Cisticola juncidis</i>)		*	x
Grauwe Gors (<i>Miliaria calandra</i>)		x	
Grauwe Kiekendief (<i>Circus pygargus</i>)	x	x	
Grote Karekiet (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>)		x	
Grutto (<i>Limosa limosa</i>)			x
IJsvogel (<i>Alcedo atthis</i>)	x		
Kemphaan (<i>Philomachus pugnax</i>)	x	x	
Kleine Mantelmeeuw (<i>Larus fuscus</i>)		x	
Kleine Zilverreiger (<i>Ergetta garzetta</i>)	x		
Kluut (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	x	x	x
Kuifeend (<i>Aythya fuligula</i>)			x
Kwak (<i>Nycticorax nycticorax</i>)	x	x	
Kwartelkoning (<i>Crex crex</i>)	x	x	
Lepelaar (<i>Platalea leucordia</i>)	x		
Paapje (<i>Saxicola rubetra</i>)		x	
Pijlstaart (<i>Anas acuta</i>)		x	
Porseleinhoen (<i>Porzana porzana</i>)	x	x	
Rietzanger (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)		x	x
Roerdomp (<i>Botaurus stellaris</i>)	x	x	
Scholekster (<i>Haematopus ostralegus</i>)			x
Slobeend (<i>Anas clypeata</i>)			x
Smient (<i>Mareca penelope</i>)		*	
Snor (<i>Locustella luscinioides</i>)		x	
Steltkluut (<i>Himantopus himantopus</i>)	x	x	
Strandplevier (<i>Charadrius alexandrinus</i>)		x	
Tapuit (<i>Oenanthe oenanthe</i>)		x	
Tureluur (<i>Tringa totanus</i>)		x	x
Velduil (<i>Asio flammeus</i>)	x	x	
Visdief (<i>Sterna hirundo</i>)	x	x	
Watersnip (<i>Gallinago gallinago</i>)		x	
Woudaapje (<i>Ixobrychus minutus</i>)	x	x	
Zomertaling (<i>Anas querquedula</i>)		x	x
Zwartkopmeeuw (<i>Larus melanocephalus</i>)	x	x	x

Bijlage 2. Overzicht van de inventarisatieresultaten per telgebied

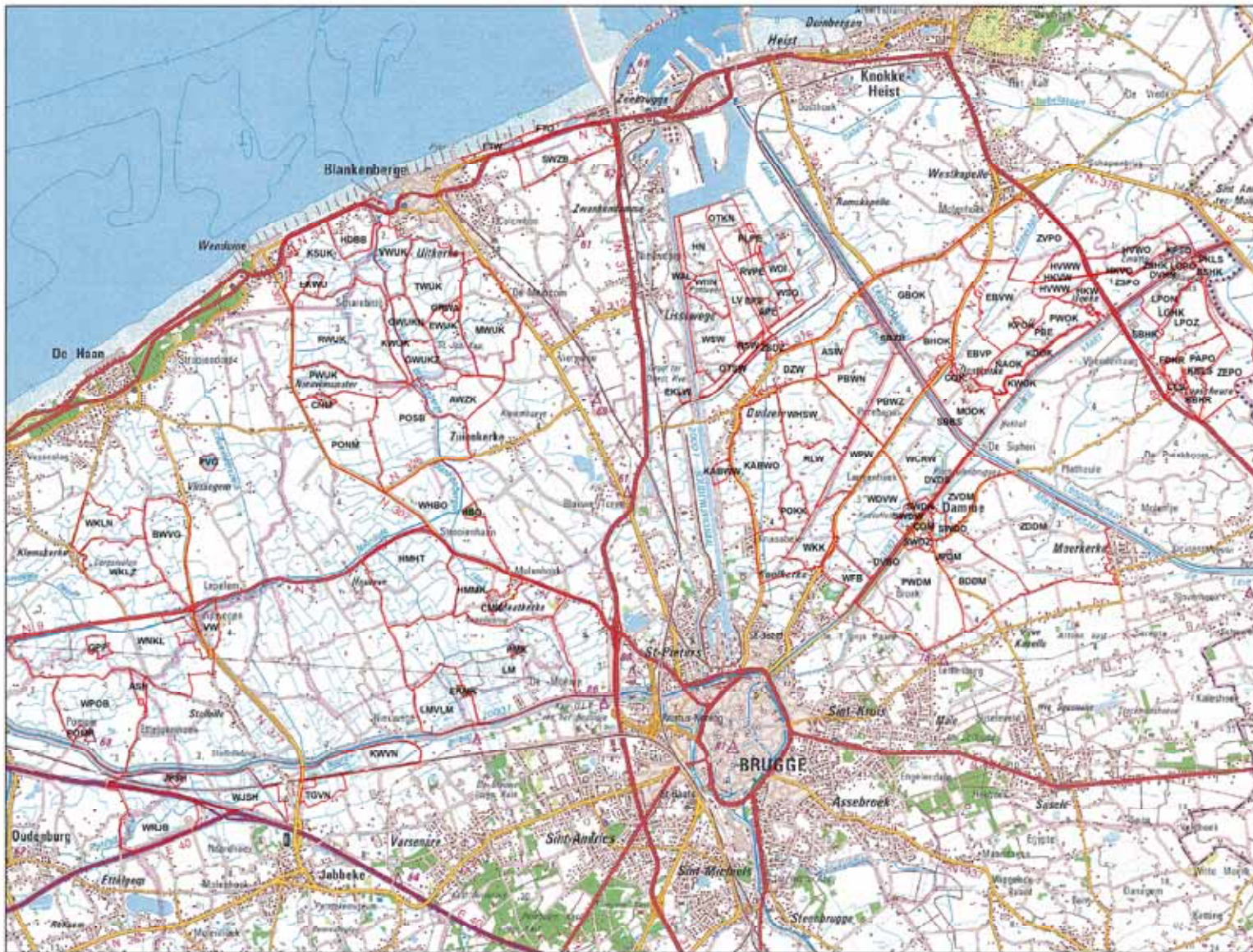
Gebied	AFK	UTK 2010	Geteld_10	Opp (ha)	Roerdomp	Kwak	Bergeend	Slobeend	Smient	Zomertaling	Kuifeend	Bruine Kiekendief	Scholekster	Kluut	Tureluur	Grutto	Visdief	Ijsvogel	Cetti's Zanger	Graszanger	Snor	Blauwborst	Rietzanger
Aarseleweiden	ASW	0	1	100,5	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	3	9	0	0	0	0	0	9	16
Akkers Pelikaan	APE	1	1	17,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Akkers te Stalhille SBZ	ASH	1	1	15,2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Akkers ten westen van Zuienkerke SBZ	AWZK	0	1	110,3	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	5	11
Berm Pelikaan	BPE	1	1	15,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Blauwe Sluis Hoeke	BSHK	1	1	4,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	4
Braambeierhoek Oostkerke	BHOK	0	1	76,5	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Branddijk Damme	BDDM	1	1	208,2	0	0	4	0	0	1	0	0	6	5	2	6	0	0	0	0	0	6	3
Bunkerweiden Vlissegem	BWVG	1	1	157,8	0	0	2	5	0	0	0	0	4	3	5	9	0	0	0	0	0	6	28
Centrum Damme	CDM	0	0	16,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Centrum Lapscheure	CLS	0	0	14,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Centrum Meetkerke	CMK	0	0	21,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Centrum Nieuwmunster	CNM	0	0	6,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Centrum Oostkerke	COK	0	0	24,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Damse Vaart Brugge-Damme SBZ	DVBD	0	1	13,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Damse Vaart Damme-Syphons	DVDS	0	1	7,8	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Damse Vaart Hoeke-Nederlandse grens	DVHN	0	1	18,8	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Dudzeleweiden SBZ	DZW	0	1	108,8	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Eendekooi Lissewege	EKLW	1	1	5,5	0	0	1	0	0	0	4	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1
Eendekooi Meetkerke	EKMK	1	1	3,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eendekooi Wenduine	EKWD	0	1	14,2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	5
Eendeweiden Uitkerke	EWUK	0	1	91,5	0	0	11	9	0	0	0	0	6	8	13	34	0	0	0	0	0	3	17
Eibroekvaartpolder	EBVP	0	1	108,8	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Eibroekvaartweiden	EBVW	1	1	187,4	0	0	9	2	0	0	4	0	10	2	6	18	0	0	0	0	0	13	40
Flettersdamkreek	FDKR	1	1	2,4	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4
Fontejntjes Oost	FTO	0	1	26,5	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	3
Fontejntjes West	FTW	0	1	22,7	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	5
Groenwaecke	GRWA	0	1	8,2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
Groot Boomgaardweiden Oostkerke	GBOK	1	1	299,0	0	0	6	0	0	0	0	0	4	0	1	8	0	0	0	0	0	7	25
Grote Palingpot	GPP	1	1	17,6	0	0	2	1	0	0	0	0	2	1	1	1	0	0	0	0	0	2	2
Gruttoweiden Noord Uitkerke	GWUKN	0	1	49,1	0	0	6	5	0	1	1	0	5	8	6	16	0	0	0	0	0	1	8

Gebied	AFK	UTK 2010		Opp (ha)	Roerdomp	Kwak	Bergeend	Slobeend	Smient	Zomertaling	Kuifeend	Bruine Kiekindief	Scholekster	Kluut	Tureluur	Grutto	Visdief	Ijsvogel	Cetti's Zanger	Graszanger	Snor	Blauwborst	Rietzanger
		Geteld_10																					
Gruttoweiden Zuid Uitkerke	GWUKZ	0	1	75,1	0	0	15	7	1	0	0	0	9	7	10	21	0	0	0	0	0	0	16
Hagebos	HBO	0	0	8,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Harendijke Blankenberge	HDBB	0	0	97,7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hoekevaart Oost	HKVO	0	1	4,1	0	0	6	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Hoekevaart West	HKVW	0	1	3,1	0	0	3	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	10
Hoekevaartweiden Oost	HVWO	0	1	88,3	0	0	2	2	0	0	2	0	2	1	0	5	0	0	0	0	0	0	2
Hoekevaartweiden West	HVWW	0	1	82,9	0	0	2	0	0	0	0	0	3	2	1	11	0	0	0	0	0	7	13
Hoekeweiden	HKW	0	1	39,6	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Hoge Moere Houtave	HMHT	0	1	295,2	0	0	2	0	0	0	0	1	2	0	0	4	0	0	0	0	0	7	6
Hoge Moere Meetkerke	HMMK	0	1	201,9	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Hoge Noen	HN	1	1	75,3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	3	4
Hoge Noen 2	HN2	0	0	19,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jagersput Damme	JPDM	1	1	3,8	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Jagersput Stalhille	JPSH	1	1	5,9	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2
Kaleshoek Lapscheure	KHLS	0	1	2,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kievitweiden Uitkerke	KWUK	0	1	33,6	0	0	4	1	0	0	0	0	4	2	3	6	0	0	0	0	0	2	11
Kleiputten Oostkerke	KPOK	1	1	6,4	0	0	2	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Kleiputten Sint-Donaas	KPSD	0	1	14,6	0	0	2	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	16
Krinkelijk Oostkerke	KDOK	0	1	9,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krinkelijkweiden Oostkerke	KWOK	0	1	53,5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Kruisabeleweiden Oost	KABWO	1	1	255,4	0	0	4	0	0	0	0	0	3	0	5	1	0	0	0	0	0	1	0
Kruisabeleweiden West ZZ	KABWW	0	1	16,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuststrook Uitkerke	KSUK	0	1	207,2	0	0	8	6	0	2	3	0	8	9	15	17	0	0	0	0	0	1	14
Kwabettekreek	KBKR	0	1	3,4	0	0	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kwetshage Varsenare	KWVN	1	1	115,3	0	0	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	19
Lage Moere - monitoringebied VLM	LMVLM	1	1	133,5	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	3	3	0	0	0	0	0	1	5
Lage Moere Meetkerke	LM	0	1	579,6	0	0	9	1	0	0	1	0	7	0	1	1	0	0	2	0	0	6	45
Lapscheursegatpolder SBZ	LGPO	0	1	8,5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Lievegeleedkreek	LGHK	1	1	6,5	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	21
Lievegeleedpolder Noord	LPON	0	1	72,6	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Lievegeleedpolder Zuid	LPOZ	0	1	130,6	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Lissewege	LW	1	1	50,1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
Luzerneveld	LV	1	1	78,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Gebied	AFK	UTK 2010		Opp (ha)	Roerdomp	Kwak	Bergeend	Slobeend	Smient	Zomertaling	Kuifeend	Bruine Kiekindief	Scholekster	Kluut	Tureluur	Grutto	Visdief	Ijsvogel	Cetti's Zanger	Graszanger	Snor	Blauwborst	Rietzanger
		Geteld_10																					
Meeuweweiden Uitkerke	MWUK	0	1	228,9	0	0	6	7	0	0	0	0	2	9	10	3	0	0	0	0	0	2	10
Moeren Oostkerke	MOOK	1	1	121,6	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
OT Kolen Noord	OTKN	1	0	79,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OT Spoorweg West	OTSW	1	1	25,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Pannepolder	PAPO	0	1	91,7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0
Pereboomweiden Noord	PBWN	0	1	175,0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	6
Pereboomweiden Zuid	PBWZ	0	1	126,6	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	1
Pijpewegweiden Damme	PWDM	1	1	312,5	0	0	2	0	0	0	1	0	6	0	1	5	0	0	0	0	0	6	6
Plasjes Pelikaan	PLPE	1	0	6,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Plasjes Pelikaan 2	PLPE2	0	0	4,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Plevierweiden Oostkerke	PWOK	0	1	85,0	0	0	1	0	0	0	0	0	6	0	1	3	0	0	0	0	0	1	16
Plevierweiden Uitkerke	PWUK	0	1	110,5	0	0	3	3	0	0	0	0	7	3	7	13	0	0	0	0	0	7	29
Polders Koolkerke SBZ	POKK	0	1	131,1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Polders Nieuwmunster	PONM	1	1	214,5	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	2	9
Polders Schoeringebrug	POSB	1	1	283,7	0	0	4	1	0	0	2	0	8	0	1	3	0	0	0	0	0	14	55
Put Bekaert	PBE	0	1	0,7	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Put van Meetkerke	PMK	1	1	4,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Put Vlissegem	PVG	1	1	9,7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Putje Kobus	PKLS	0	1	2,9	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Reigersweiden Uitkerke	RWUK	0	1	356,8	0	0	9	10	0	0	2	1	22	6	24	58	0	0	0	0	0	26	133
Rietveld Pelikaan	RVPE	1	1	51,2	1	0	3	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	6	2	2	14	63
Rombautswerve Weidecomplex	WCRW	1	1	237,0	0	0	4	2	0	0	2	0	3	0	3	8	0	1	0	0	0	6	23
Ronselaerweiden	RLW	1	1	110,3	0	0	4	0	0	0	0	0	1	0	3	2	0	0	0	0	0	3	7
Ruigte Spoorweg West	RSW	1	1	5,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	7
Smienteweiden Zeebrugge	SWZB	0	1	144,6	0	0	5	0	0	0	0	0	6	0	1	0	0	0	0	0	0	2	13
Speyen	S	0	1	194,1	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	1	3
Stadswallen Damme – Noord	SWDN	0	1	9,6	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Stadswallen Damme – Oost	SWDO	0	1	19,1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stadswallen Damme – Zuid	SWDZ	0	1	15,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stadswallen Damme – West	SWDW	0	1	17,3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0
Steenbakkerij Hoeke	SBHK	0	1	66,3	0	1	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	2	2
Stinker & Blinker Broekebr.-Syphons	SBBS	0	1	23,7	0	0	1	0	0	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stinker & Blinker Zelzatebr.-Broekebrug	SBZB	0	1	28,1	0	0	0	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Gebied	AFK	UTK 2010		Opp (ha)	Soorten																		
		Geteld_10			Roerdomp	Kwak	Bergeend	Slobeend	Smient	Zomertaling	Kuifeend	Bruine Kiekindief	Scholekster	Kluut	Tureluur	Grutto	Visdief	Ijsvogel	Cetti's Zanger	Graszanger	Snor	Blauwborst	Rietzanger
't Naaie te Oostkerke	NAOK	0	1	66,2	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	1	2
t Pompje te Oudenburg	POMP	1	1	5,7	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Ter Doest	TD	1	1	159,4	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	3	0	0	0	0	0	0	5	10
Tuinbouwgebied Varsenare SBZ	TGVN	0	1	37,4	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	9
Tureluursweiden Uitkerke	TWUK	0	1	163,8	0	0	16	16	0	1	2	1	7	8	7	20	0	0	0	0	0	8	32
Velduilweiden Uitkerke	VWUK	0	1	76,2	0	0	3	7	0	0	0	0	6	25	5	9	6	0	0	0	0	2	30
Vijfwege	VW	1	1	33,4	0	0	6	1	0	0	2	0	2	2	3	7	0	0	1	1	0	3	7
Waterhofstedeweiden	WHSW	0	1	186,6	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	7	7
Waterputweiden	WPW	0	1	89,6	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
Weiden Achterhaven kant Lissewege	WAL	1	1	20,3	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	3	14
Weiden bij Jagersput Stalhille	WJSH	1	1	185,4	0	0	3	0	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	7	0	0	4	75
Weiden Damse Vaart West	WDVW	0	1	258,4	0	0	4	2	0	0	2	0	2	0	4	9	0	0	0	0	0	4	19
Weiden Distrigas	WDI	1	1	26,0	0	0	2	2	0	0	3	0	0	8	1	0	9	0	0	3	0	3	18
Weiden Fort van Beieren	WFB	0	1	68,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1
Weiden Hagebos SBZ	WHBO	0	1	244,4	0	0	1	0	0	0	2	1	5	0	1	4	0	0	0	0	0	9	40
Weiden Hoge Noen	WHN	1	1	52,6	0	0	5	0	0	0	0	0	2	1	5	0	0	0	0	0	0	8	32
Weiden Klemskerke Noord	WKLN	1	1	104,8	0	0	2	2	0	0	0	0	3	0	2	13	0	0	0	0	0	6	30
Weiden Klemskerke Zuid	WKLZ	1	1	142,9	0	0	2	0	0	0	0	0	5	2	3	4	0	0	0	0	0	5	28
Weiden Koolkerke	WKK	0	1	93,8	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	1	3
Weiden Noordede	WNKL	0	0	449,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weiden Pompje	WPOB	1	1	283,2	0	0	20	12	0	0	1	1	9	19	13	11	0	0	0	0	0	9	13
Weiden Rijkswacht Jabbeke	WRJB	1	1	169,8	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	1	7	0	0	1	0	0	0	12
Weiden Spoorweg Oost	WSO	1	1	30,4	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	5
Weiden Spoorweg West	WSW	1	1	129,0	0	0	8	0	0	0	0	0	6	0	8	0	0	0	0	0	0	13	43
Zeepolder	ZEPO	0	1	139,2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22
Zuiddijk Damme	ZDDM	0	1	513,3	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	1	5	0	0	0	0	0	3	3
Zuidervaartje Damme	ZVDM	0	1	106,0	0	0	1	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zuidstrook Dudzele SBZ	ZSDZ	0	1	9,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zwarte Sluis Hoeke	ZSHK	0	1	1,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Zwarte Sluispolder	ZSPO	0	1	90,9	0	0	1	0	0	0	1	0	2	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0
Zwinvaartpolder	ZVPO	0	1	236,0	0	0	3	2	0	0	2	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4

Bijlage 3a:
 Overzicht van de ligging van de verschillende deelgebieden voor de broedvogelinventarisatie

Foto 1.1

Bijlage 3b: Afkorting en naam van de verschillende telgebieden voor de broedvogelinventarisatie, cf. Bijlage 3a.

Afkorting	Gebiedsnaam
ASW	Aarseleweiden
APE	Akkers Pelikaan
ASH	Akkers te Stalhille SBZ
AWZK	Akkers ten westen van Zuienkerke SBZ
BPE	Berm Pelikaan
BSHK	Blauwe Sluis Hoeke
BHOK	Braambeierhoek Oostkerke
BDDM	Branddijk Damme
BWVG	Bunkerweiden Vlissegem
CDM	Centrum Damme
CLS	Centrum Lapscheure
CMK	Centrum Meetkerke
CNM	Centrum Nieuwmunster
COK	Centrum Oostkerke
DVBD	Damse Vaart Brugge-Damme SBZ
DVDS	Damse Vaart Damme-Syphons
DVHN	Damse Vaart Hoeke-Nederlandse grens
DZW	Dudzeleweiden SBZ
EKLW	Eendekooi Lissewege
EKMK	Eendekooi Meetkerke
EKWD	Eendekooi Wenduine
EWUK	Eendeweiden Uitkerke
EBVP	Eibroekvaartpolder
EBVW	Eibroekvaartweiden
FDKR	Flettersdamkreek
FTO	Fontejntjes Oost
FTW	Fontejntjes West
GRWA	Groenwaecke
GBOK	Groot Boomgaardweiden Oostkerke
GPP	Grote Palingpot
GWUKN	Gruttoweiden Noord Uitkerke
GWUKZ	Gruttoweiden Zuid Uitkerke
HBO	Hagebos
HDBB	Harendijke Blankenberge
HKVO	Hoekevaart Oost
HVWO	Hoekevaartweiden Oost
HVWW	Hoekevaartweiden West
HKVW	Hoekevaart West
HKW	Hoekeweiden
HMHT	Hoge Moere Houtave
HMMK	Hoge Moere Meetkerke
HN	Hoge Noen
JPDM	Jagersput Damme
JPSH	Jagersput Stalhille
KHLS	Kaleshoek Lapscheure
KWUK	Kievitweiden Uitkerke
KPOK	Kleiputten Oostkerke
KPSD	Kleiputten Sint-Donaas
KDOK	Krinkeldijk Oostkerke
KWOK	Krinkeldijkweiden Oostkerke
KABWO	Kruisabeleweiden Oost
KABWW	Kruisabeleweiden West ZZ
KSUK	Kuststrook Uitkerke
KBKR	Kwabettekreek
KWVN	Kwetshage Varsenare
LM	Lage Moere
LMVLM	Lage Moere - monitoringgebied VLM
LGPO	Lapscheursegatpolder SBZ
LGHK	Lievegeleedkreek
LPON	Lievegeleedpolder Noord
LPOZ	Lievegeleedpolder Zuid
LV	Luzerneveld

Afkorting	Gebiedsnaam
MWUK	Meeuweweiden Uitkerke
MOOK	Moeren Oostkerke
OTKN	OT Kolen Noord
OTSW	OT Spoorweg West
PAPO	Pannepolder
PBWN	Pereboomweiden Noord
PBWZ	Pereboomweiden Zuid
PWDM	Pijpewegweiden Damme
PLPE	Plasjes Pelikaan
PWOK	Plevierweiden Oostkerke
PWUK	Plevierweiden Uitkerke
POKK	Polders Koolkerke SBZ
PONM	Polders Nieuwmunster
POSB	Polders Schoeringebrug
PBE	Put Bekaert
PMK	Put van Meetkerke
PVG	Put Vlissegem
PKLS	Putje Kobus
RWUK	Reigersweiden Uitkerke
RVPE	Rietveld Pelikaan
WCRW	Rombautswerve Weidecomplex
RLW	Ronselaerweiden
RSW	Ruigte Spoorweg West
SWZB	Smienteweiden Zeebrugge
S	Speyen
SWDN	Stadswallen Damme Noord
SWDO	Stadswallen Damme Oost
SWDZ	Stadswallen Damme Zuid
SWDW	Stadswallen Damme West
SBHK	Steenbakkerij Hoeke
SBBS	Stinker & Blinker Broekebr.-Syphons
SBZB	Stinker & Blinker Zelzatebr.-Broekebrug
NAOK	't Naaie te Oostkerke
POMP	't Pompje te Oudenburg
TGVN	Tuinbouwgebied Varsenare SBZ
TWUK	Tureluursweiden Uitkerke
VWUK	Velduilweiden Uitkerke
VW	Vijfwege
WHSW	Waterhofstedeweiden
WPW	Waterputweiden
WAL	Weiden Achterhaven kant Lissewege
WJSH	Weiden bij Jagersput Stalhille
WDVW	Weiden Damse Vaart West
WDI	Weiden Distrigas
WFB	Weiden Fort van Beieren
WHBO	Weiden Hagebos SBZ
WHN	Weiden Hoge Noen
WKLN	Weiden Klemskerke Noord
WKLZ	Weiden Klemskerke Zuid
WKK	Weiden Koolkerke
WNKL	Weiden Noordede
WPOB	Weiden Pompje
WRJB	Weiden Rijkswacht Jabbeke
WSO	Weiden Spoorweg Oost
WSW	Weiden Spoorweg West
ZEPO	Zeepolder
ZDDM	Zuiddijk Damme
ZVDM	Zuidervaartje Damme
ZSDZ	Zuidstrook Dudzele SBZ
ZSHK	Zwarte Sluis Hoeke
ZSPO	Zwarte Sluispolder
ZVPO	Zwinvaartpolder

Bijlage 4. Overzicht van de maximale aantallen watervogels per soort per gebied tijdens het winterhalfjaar 2010/'11.

GEBIED	Aalscholver	Bergeend	Brilduiker	Dodaars	Eider	Fuut	Georde Fuut	Grote Zaagbek	Kleine Zwaan	Knobbelzwaan	Krakeend	Kuifaalscholver	Kuifduiker	Kuifeend	Meerkoet	Middelste Zaagbek	Nonnetje	Parelduiker	Pijlstaart	Roodhalsfuut	Slobeend	Smient	Tafeleend	Waterhoen	Waterral	Wilde Eend	Wintertaling	Zomertaling	Zwarte Zee-eend	TOTAAL
Achterhaven ZEEBRUGGE	160	137		22		125	1				165	3	2	22	852	2	2		53		68	4121	1	39	1	1869	468			8113
Afleidings-kanalen Broekebrug - Syphons	30		1	3		3		1			4			40	40											456	18			629
Afleidings-kanalen Zelzatebrug - Broekebrug	4			2		2					5			35	100						2	61		17		408	83			719
Baai van Heist KNOKKE-HEIST	2	11				2																								15
Bonempot DAMME		1				2					13			6	8						16	100			1	24	6			177
Bunker-weiden VLISSEGEM	2	10							4	2				4					4		10	1500		5		70	50			1661
Damse Vaart Brugge - Damme (Syphons)	3					2								89	269						1	1		5		43				413
Damse Vaart Hoeke (brug) - Nederlandse grens	4	6				4								53	65									4		68				204
Dievegat (+ Zilte Weiden) KNOKKE - HEIST DIEVEGAT	2	6		2										4												80				96
Eendenkooi LISSEWEGE			1	8		1				1				8	5						6		18	3		11				62
Flettersdam (Platte Kreek) LAPSCHURE	1	2													7									13		74	11			108
Fontein(tjes) BLANKENBERGE						1					15			18	67		3					12	12	5	8	212	15			368
Greveningedijk (+ kreek) KNOKKE-HEIST	2	4		4											23							90		5		25				153
Haven / Spuikom BLANKENBERGE	3			2		1								15										3		8			1	33
Het Zwin KNOKKE-HEIST	10	9	5	9		5			2	13											3	42	31			567	56			752

GEBIED	Aalscholver	Bergeend	Brilduiker	Dodaars	Eider	Fuut	Georde Fuut	Grote Zaagbek	Kleine Zwaan	Knobbelzwaan	Krakeend	Kuifaalscholver	Kuifduiker	Kuifeend	Meerkoet	Middelste Zaagbek	Nonnetje	Parelduiker	Pijlstaart	Roodhalsfuut	Slobeend	Smient	Tafeleend	Waterhoen	Waterral	Wilde Eend	Wintertaling	Zomertaling	Zwarte Zee-eend	TOTAAL
Hoge Moere HOUTAVE														4												7				11
Hoge Moere MEETKERKE		2																						4		3				9
Kaleshoek LAPSCHEURE	2					1				4				12										3		15				37
Kleiputten HEIST	1	7		1							47			14							6			16		78	233			403
Kleiputten OOSTKERKE	4	8				2				3			14	14					1		2	45				48	18			159
Kleiputten StDonaas HOEKE	26	12		3		3					8		6	20							2	375	8	17		69	30			579
Kleiputten Steenbakkerij HOEKE	10	2				3					10		8	4			1				3	11	2	1		27	2			84
Kreek Da Costa KNOKKE-HEIST	7			2										25										3		120	6			163
Kwabettekreek LAPSCHEURE	1	14							4	1				177							3	7		3	1	38	32			281
Kwetshage VARSENARE	7	2							2	2			2	143								1155		9		33	40			1395
Lage Moeren MEETKERKE	5	9							5	11				22							5	344		24		98	22			545
Laguna Beach KNOKKE-HEIST	3			16		1					27		3	42							6		9	17		36				160
Monnikenswerve LISSEWEGE		8								2												12		8		61	17			108
Nieuwe Vrede KNOKKE-HEIST	2	39		1		1				7			12	18							18	120	6	45		730	47			1046
Oostdam ZEEBRUGGE	5	51		2		55				4				4					8							3		1		186
Oostendse Vaart Nieuwege - Stalhille	6			1			1				13		1	28										3		367				420
Oostendse Vaart Scheepsdaele-Nieuwege	9			1		4	7		4	4				61								2		2		368	3			465
Oude Vrede KNOKKE-HEIST		42											6	40							4	45		2		16	25			180

GEBIED	Aalscholver	Bergeend	Brilduiker	Dodaars	Eider	Fuut	Georde Fuut	Grote Zaagbek	Kleine Zwaan	Knobbelzwaan	Krakeend	Kuifaalscholver	Kuifduiker	Kuifeend	Meerkoet	Middelste Zaagbek	Nonnetje	Parelduiker	Pijlstaart	Roodhalsfuut	Slobeend	Smient	Tafeleend	Waterhoen	Waterral	Wilde Eend	Wintertaling	Zomertaling	Zwarte Zee-eend	TOTAAL
Polder LAPSCHURE		31						168	21					2										3	8					233
Polder LISSEWEGE														45								1850		13	70					1978
Polder Zuienkerke West ZUIENKERKE	9					1								21										13	55					99
Poldercomplex Damme Noord (Rombautswerve) DAMME		11		1							2		2	140				4			28	258		7	12	20				485
Poldercomplex Damme Oost (Konduitput) DAMME		6									8			30							2	164		4	20	22				256
Poldercomplex Damme West DAMME		5									3			20							8	250		2	96	19				403
Poldercomplex Damme Zuid (Pijpeweg) DAMME	2	6		4										44							4	150		31	47	38				326
Poldercomplex DUDZELE	8	75							4	43				83							12	829		66	82	58				1260
Poldercomplex HOUTAVE	5	5							5					18										60	144	7				244
Poldercomplex OOSTKERKE	6	260		4			1	25	8	12			4	28							6	860		38	150	48				1450
Poldercomplex Vlienderhaag (MOERKERKE)	3	14								18				13							4	74		3	8	10				147
Polders KOOLKERKE	2	2							7	38				2							9	84		4	48	12				208
Polderwind ZUIENKERKE	2	12	6	8		3			8	32			292	55		1		2			58	4800	39	24	856	25				6223
Put Bekaert OOSTKERKE		6												3							2	180			8	25				224
Put Cloedt KNOKKE-HEIST										19											1			4	12					36

GEBIED	Aalscholver	Bergeend	Brilduiker	Dodaars	Eider	Fuut	Georde Fuut	Grote Zaagbek	Kleine Zwaan	Knobbelzwaan	Krakeend	Kuifaalscholver	Kuifduiker	Kuifeend	Meerkoet	Middelste Zaagbek	Nonnetje	Parelduiker	Pijlstaart	Roodhalsfuut	Slobeend	Smient	Tafeleend	Waterhoen	Waterral	Wilde Eend	Wintertaling	Zomertaling	Zwarte Zee-eend	TOTAAL
Put MEETKERKE	3					2				15	10			57	80						1	600		4		158	6			936
Put VLISSEGEM	1	39		18		3	2				12			6	19				2		35	1500	3	2		600	44			2286
Putje Kobus LAPSCHURE		14									2				58						8	1		4	1	17	21			126
Putten Dujardin KNOKKE-HEIST															19									7		16				42
Rijkswachtpolders JABBEKE	3	4													8							20		3		120	8			166
Smientenweiden (Oudemaers-polder) ZEEBRUGGE		2													13															96
Speien ST-PIETERS-MEETKERKE	6	1		1											5							37		10		8				68
Stadswallen DAMME		8		6							13			8	74				6						77	3	6	51		307
Strand BLANKENBERGE-ZEEBRUGGE																														0
Ter Doest LISSEWEGE	2	6								7	4			6	274							44		44		13	22			422
Tuingebied SBZ VARSENARE															75							14		2		6				97
Uitkerkse Polder UITKERKE	36	146	1	1					4	7	39			21	382				162			461	15586	5	48	751	1036	1		18687
Vaartzone HEIST		4								3	34			3	8						4	348		4		27	31			466
Weiden jagersput STALHILLE	101	2		1							4			2	362						4	222	1	59		548	23	2		1331
Weiden STALHILLE		2									8			8	96									14		27	9			164
Westdam ZEEBRUGGE	2	7			2	10									6							17				10				54
Zeekanaal BRUGGE-ZEEBRUGGE	63		7	33		159	1					75	1	44	1517	7										633	5			3002

GEBIED	Aalscholver	Bergeend	Brilduiker	Dodaars	Eider	Fuut	Georde Fuut	Grote Zaagbek	Kleine Zwaan	Knobbelzwaan	Krakeend	Kuifaalscholver	Kuifduiker	Kuifeend	Meerkoet	Middelste Zaagbek	Nonnetje	Parelduiker	Pijlstaart	Roodhalsfuut	Slobeend	Smient	Tafeleend	Waterhoen	Waterral	Wilde Eend	Wintertaling	Zomertaling	Zwarte Zee-eend	TOTAAL
Zegemeer KNOKKE-HEIST	7	1		11		2				2	33			6	42				2		27	21	14	18		63				249
Zwarte Sluispolder HOEKE	8	54		7		3					2				30						4	455		12		110	51			736
Zwinpark KNOKKE-HEIST																							17			207				224
Zwinpolders KNOKKE-HEIST																														0
Zwinweiden + Kleyne Vlake KNOKKE-HEIST		28									21										2	5				45	41			142

Bijlage 5. Overzicht van de maximale aantallen steltlopers per soort per gebied tijdens het winterhalfjaar 2010/11.

Gebied	Blauwe Reiger	Bokje	Bontbekplevier	Bonte Strandloper	Drieteenstrandloper	Goudplevier	Grote Zilverreiger	Grutto	Houtsnip	Kanoet	Kemphaan	Kievit	Kleine Strandloper	Kleine Zilverreiger	Kluut	Koereiger	Kwak	Oeverloper	Ooievaar	Roerdomp	Rosse Grutto	Scholekster	Steenloper	Tureluur	Watersnip	Witgat	Wulp	Zilverplevier	Zwarte Ruiters	TOTAAL
Achterhaven ZEEBRUGGE	11			3		137					28	5936	1	19						11		182	15	55	36	4	608		6	7052
Afleidingskanalen Broekebrug - Syphons	1																													1
Afleidingskanalen Zelzatebrug - Broekebrug	1																						2							3
Baai van Heist KNOKKE-HEIST				89								4										54	1				84	6		238
Bonempuut DAMME																														0
Bunkerweiden VLISSEGEM	2							13			3	300										1		10	1		250			580
Damse Vaart Brugge - Damme (Syphons)	1																													1
Damse Vaart Hoeke (brug) - Nederlandse grens	1																													1
Dievegat (+ Zilte Weiden) KNOKKE - HEIST DIEVEGAT	3											80										2			2		35			122
Eendenkooi LISSEWEGE																							1		1					2
Flettersdam (Platte Kreek) LAPSCHEURE	5																	2							3					10
Fonteinjies BLANKENBERGE	2																			1										3
Greveningedijk (+ kreek) KNOKKE-HEIST	1							6				200										2		1	2					212
Haven / Spuikom BLANKENBERGE	1																													1
Het Zwin	4		8	27	1		1			36		55		8	37					1	1	95	18	108	9		84	95	1	589

Gebied	Blauwe Reiger	Bokje	Bontbekplevier	Bonte Strandloper	Drieteenstrandloper	Goudplevier	Grote Zilverreiger	Grutto	Houtsnip	Kanoet	Kemphaan	Kievit	Kleine Strandloper	Kleine Zilverreiger	Kluut	Koereiger	Kwak	Oeverloper	Ooievaar	Roerdomp	Rosse Grutto	Scholekster	Steenloper	Tureluur	Watersnip	Witgat	Wulp	Zilverplevier	Zwarte Ruiter	TOTAAL
KNOKKE-HEIST																														
Hoge Moere HOUTAVE	1																													1
Hoge Moere MEETKERKE	3						1					72													3					79
Kaleshoek LAPSCHURE	1																					2								3
Kleiputten HEIST	2											105	1											2	1	1	57			169
Kleiputten OOSTKERKE	1											90															140			231
Kleiputten StDonaas HOEKE																														0
Kleiputten Steenbakkerij HOEKE	1																													1
Kreek Da Costa KNOKKE-HEIST	2											10							9						2		3			30
Kwabettekreek LAPSCHURE	1							13											2						1		14			33
Kwetshage VARSENARE	2											430															90			539
Lage Moeren MEETKERKE	10						2	18				530	1											1	5	1	102			670
Laguna Beach KNOKKE-HEIST																														0
Monnikenswerve LISSEWEGE	3								1				2										1		4		32	2		45
Nieuwe Vrede KNOKKE-HEIST	1											75		1		9							4		2	2				94
Oostdam ZEEBRUGGE			3	9								1	1								2	494	17	5			51	6		589
Oostendse Vaart Nieuwege - Stalhille																							2							2
Oostendse Vaart Scheepsdaele-Nieuwege																														0

Gebied	Blauwe Reiger	Bokje	Bontbekplevier	Bonte Strandloper	Drieteenstrandloper	Goudplevier	Grote Zilverreiger	Grutto	Houtsnip	Kanoet	Kemphaan	Kievit	Kleine Strandloper	Kleine Zilverreiger	Kluut	Koereiger	Kwak	Oeverloper	Olevaar	Roerdomp	Rosse Grutto	Scholekster	Steenloper	Tureluur	Watersnip	Witgat	Wulp	Zilverplevier	Zwarte Ruiter	TOTAAL
Oude Vrede KNOKKE-HEIST	3											130										4			3	1	6			147
Polder LAPSCHEURE	4											11							1			2					263			281
Polder LISSEWEGE																						9					9			18
Polder Zuienkerke West ZUIENKERKE	6																								1		45			52
Poldercomplex Damme Noord (Rombautswerve) DAMME	6						1					36							1					2			517			563
Poldercomplex Damme Oost (Konduitput) DAMME							1	14				93	2						1								22			136
Poldercomplex Damme West DAMME	3						1					139	3											1			193			340
Poldercomplex Damme Zuid (Pijpeweg) DAMME	1						1					312													2	20			336	
Poldercomplex DUDZELE	5					1	1	4				210	1									11		1	3		780	1		1018
Poldercomplex HOUTAVE	5					6	1					49	1														13			77
Poldercomplex OOSTKERKE	4											234													8		250			500
Poldercomplex Vlienderhaag (MOERKERKE)	2						1					8							1							3	209			235
Polders KOOLKERKE	3							3				2	1														65			74
Polderwind ZUIENKERKE	1																													1
Put Bekaert OOSTKERKE	1																										460			461

Gebied	Blauwe Reiger	Bokje	Bontbekplevier	Bonte Strandloper	Drieteenstrandloper	Goudplevier	Grote Zilverreiger	Grutto	Houtsnip	Kanoet	Kemphaan	Kievit	Kleine Strandloper	Kleine Zilverreiger	Kluut	Koereiger	Kwak	Oeverloper	Ooievaar	Roerdomp	Rosse Grutto	Scholekster	Steenloper	Tureluur	Watersnip	Witgat	Wulp	Zilverplevier	Zwarte Ruiter	TOTAAL
Put Cloedt KNOKKE-HEIST	1																							1						2
Put MEETKERKE	1																					3								4
Put VLISSEGEM	1											150										5			7	1	60			224
Putje Kobus LAPSCHEURE	1							1										1							1					4
Putten Dujardin KNOKKE-HEIST	2																					14		2	1		16			35
Rijkswachtpolders JABBEKE	5							4				300	1									2			1	1	8			322
Smientenweiden (Oudemaerspolder) ZEEBRUGGE	2						3	1					1					1						3	4	3	12	2		32
Speien ST- PIETERS- MEETKERKE	3											100										2				1	12			118
Stadswallen DAMME	1						2	7	7													2					222			241
Strand BLANKENBERGE- ZEEBRUGGE																														82
Ter Doest LISSEWEGE	6											233	1									9					180			429
Tuingebied SBZ VARSENARE	1											19													7		7			34
Uitkerkse Polder UITKERKE	36	1		2		1582	2	114	2		275	6533	5	8	2					2	2	323	11	9	53	1	2339	13	11315	
Vaartzone HEIST	10						1	4				420	1					2				7		1	2		101			549
Weiden jagersput STALHILLE	7		1					5				500										2			6		3			524
Weiden STALHILLE	8												1																	9
Westdam ZEEBRUGGE																						18					9			27
Zeekanaal BRUGGE- ZEEBRUGGE	1											4	1					2				98	8	70			1			185

Gebied	Blauwe Reiger	Bokje	Bontbekplevier	Bonte Strandloper	Drieteenstrandloper	Goudplevier	Grote Zilverreiger	Grutto	Houtsnip	Kanoet	Kemphaan	Kievit	Kleine Strandloper	Kleine Zilverreiger	Kluut	Koereiger	Kwak	Oeverloper	Ooievaar	Roerdomp	Rosse Grutto	Scholekster	Steenloper	Tureluur	Watersnip	Witgat	Wulp	Zilverplevier	Zwarte Ruiters	TOTAAL
Zegemeer KNOKKE-HEIST																						15					2			17
Zwarte Sluispolder HOEKE	2											360														4	120			486
Zwinpark KNOKKE-HEIST																		29												29
Zwinpolders KNOKKE-HEIST						35						410										4			7		65			521
Zwinweiden + Kleyne Vlakte						47						503		1					21			71		4	1		152			800

Bijlage 6:
Overzicht van de ligging van de verschillende watervogel-
telgebieden (rode arcering buiten
SBZ, groene arcering binnen
SBZ).

Bijlage 7: Broedvogeltellers

Broedvogeltellers

André Devos
Danny De Wulf
Dirk Content
Dirk Vanhoecke
Dirk Vercoutter
Dirk Werbrouck
Dominique Verbelen
Emmanuel Crul
Filip Vanhee
Frank De Scheemaeker
Franky Beidts
Geert Carette
Geert De Clercq
Guido Burggraeve
Hilbran Verstraete
Ivan Leroy
Jan Swimberghe
Jef Vandewater
Johan Debuck
Johan Vandepitte
John Van Gompel
Johan Van Heulebroeck
Johnny Mylle
Leon Lybeer
Magda Cuvelier
Marc De Ceuninck
Marc Van de Walle
Marcel Pottier
Nicolas Vanermen
Paul D'hoore
Paul Lingier
Peter Adriaens
Robrecht Pillen
Roland Hooghuys
Stijn Cooleman
Wim Jans

